Muccug bànni Israyil di ñaareelu xaaju Tawreetu Musaa

Ubbite gi

Ñaareelu xaaju Tawreet bii moo wéyal jaar-jaari bànni Israyil, jële ko fa ko téere bu jëkk ba, téereb Njàlbéen ga bàyyi woon. Fi téere bi jële aw turam, Mucc gi, mooy xew-xew bi ci gëna fés, di mucc gi Yàlla musal bànni Israyil, ca mbugal mu mujj ma mu wàcce woon fa Misra, mbugal ma Yàlla doge seen buumi njaam, ba génne leen fa.

Yàlla moo jox bànni Israyil ndigali yoon wi ca tundu Sinayi, Musaa jottli ko, muy li lal kóllëre gi mu fas, moom Yàlla ak bànni Israyil. Yàlla nag musal leen, ba ñu tala séq ak moom digganteb kóllëre. Ndigali yoon wi moo xamal mbooloom bànni Israyil nan lañuy sàmme seen digganteek moom. Yàlla moo bëggoon bànni Israyil doon ñoñam, ndax ci ñoom la nammoona amal digeem baak seen maam Ibraayma. Dige ba mooy xeeti àddina sépp, ci askanu Ibraayma lañuy barkeele.

Mujug téere bi kéemaan gu réy la. Mooy gannaaw ba ñu sampee jaamookaay ba, na ko Yàlla santaanee, ba Yàlla feesale ag leeram xaymab jaamookaay ba, ngir wone ne moo fa teew.

Ci Tënk:

Saar 1—18 Yàlla yiwi na bànni Israyil, génne leen Misra.
Saar 19—24 Yàlla fasante na kóllëre ak bànni Israyil.
Saar 25—40 Yàlla sant na Musaa, mu defarlu xaymab jaamookaay.

Bànni Israyil dem na réewum Misra

1 Góor ñi seen baay di Yanqóoba, mi ñu dippee
Israyil, ñu àndoon ak moom, dem Misra, te ku
nekk yóbbaale waa këram, seeni tur a di:
2 Ruben ak Simeyon ak Lewi ak Yuda
3 ak Isaakar ak Sabulon, ak itam Beñamin;
4 ak Dan ak Neftali ak Gàdd ak Aser.
5 Góor ñi soqikoo ci Yanqóoba ñépp juróom
ñaar fukk lañu (70), bu ñu ci boolee doomam, ji
ñuy wax Yuusufa, moom ma ñu fekk Misra.
6 Gannaaw ga Yuusufaaki doomi baayam yu
góor yépp nelaw, ñook maas googu gépp.
7 Bànni Israyil nag giir fa, law, di fulandiwu,
ba yokku lool, fees réew ma.

Firawna not na bànni Israyil

8 Ñu dem ba jëmmi jamono, beneen buur bu
xamul Yuusufa falu ca Misra.
9 Mu wax ak waa réewam, ne leen: «Giirug
bànni Israyil kat ñu ngi nuy gëna bare, ba ëpp
nu doole.
10 Nanu ci sàkk pexe, ngir ñu bañatee yokku.
Lu ko moy bu xare amee, man nañoo far ak
sunuy noon, xeex ak nun, ba génn réew mi.»
11 Ba loolu amee ñu fal ay nit ñu leen di ga
ca seeni sas, di leen ca fitnaal lool. Noonu la

bànni Israyil tabaxale Firawna* buuru Misra† dëkk, ya ñu naa Pitom ak Ramses, mu def ko ay dencukaayi dund.
12 Terewul lu ñu leen gëna fitnaal, ñuy gën di fulandiwu, yokku, ba waa Misra am njàqare ca bànni Israyil.
13 Waa Misra dañoo mujj di jaamloo bànni Israyil bu metti,
14 yen leen toskarey àddina ndax liggéey yu metti. Ñuy móol ban, di tabax, waa Misra teg ca sëf leen mboolem liggéeyu tool ya. Néegoon nañu ca ñoom lool ca mboolem liggéeyu njaam bu ñu leen sas.
15 Firawna buuru Misra teg ca wax ak rewlikati Ebrë ya‡, te kenn ka tuddoon Sifra, ka ca des di Puwa.
16 Mu ne leen: «Bu ngeen dee rewli jigéeni Ebrë yi, nangeen xool lu xale bi doon. Su dee góor, reyleen, su dee jigéen, bàyyileen, mu dund.»
17 Teewul rewlikat ya ragal Yàlla, ba defuñu la leen buur ba sant; xanaa ñu bàyyi liir yu góor ya, ñu dund.
18 Buuru Misra woolu rewlikat ya, ne leen: «Ana lu tax ngeen def lii, di bàyyi liir yu góor yi, ñu dund?»
19 Rewlikat ya ne ko: «Li tax kay mooy, jigéeni Ebrë yi dañoo niroowul ak jigéeni waa Misra;

* **1:11** 1.11 Firawna turu pal la, ñeel bépp buuri Misra. † **1:11** 1.11 Misra mooy réew mi ñuy wax Esibtë ba tey. ‡ **1:15** 1.15 Ebrë tur la wu niti jamono jooja daan wooye xeet, ya bànni Israyil bokk.

ndax dañoo njaxlaf, ba bu rewlikat yiy laata agsi,
fekk ñu mucc ba noppi.»
20 Bànni Israyil nag di fulandiwu, gëna yokku,
Yàlla defal rewlikat ya aw yiw,
21 may leen giir ndax seenug ragal Yàlla.
22 Gannaaw loolu Firawna sant waa réew ma
yépp, ne leen: «Mboolem doom ju juddu ci Ebrë
yi, di góor, sànnileen ca dex ga, waaye lu ciy
jigéen, bàyyileen, mu dund.»

2

Musaa gane na àddina

1 Jenn waay ju bokk ci giirug Lewi nag moo
jëloon janq bu mu bokkal giir.
2 Ndaw sa ëmb, ba mujj am doom ju góor*. Ba
mu gisee taar, ba liir ba àndal, nëbb na ko lu mat
ñetti weer.
3 Mu dem nag, ba manatu koo nëbb. Mu wut
pañe bu ñu ràbbe barax, fatte ko godoroŋ ak
ndàbb, yeb ca liir ba, daldi dem, teg ko ca biir
barax, ba ca tàkkal dex, ga ñu naan Niil.
4 Xale bu jigéen bay magu liir ba ma nga taxaw
fu soreyaatoo ak liir ba, di xool, ba xam nu muy
mujje.
5 Ba mu ko defee doomu Firawna ju jigéen
dikk, di sangusi ca dexu Niil ga, surgaam yu
jigéen yay doxantu ca tàkk ga. Ba loolu amee
mu séen pañe ba ca biir barax ba, daldi yónni
jaamam, mu yót ko ko.

* **2:2** 2.2 Seetal ci *Mucc ga* 6.20.

6 Naka la ko ne ubbet, yem ca xale ba, muy liir
bu góor, xale bay jooy, yaram wa daw, mu ne:
«Kii de ndeysaan, ci doomi Ebrë yi la!»
7 Magu liir ba daldi wax doomu Firawna ja, ne
ko: «Ndax ma dem wutali la ku koy nàmpal ci
Ebrë yi?»
8 Doomu Firawna ne ko: «Waaw, demal.» Xale
ba dem, indil ko yaayu liir ba.
9 Doomu Firawna ne ko: «Yóbbul xale bii te
nàmpalal ma ko, maa lay fey.» Ndaw sa jël liir
ba, di ko nàmpal.
10 Ba xale ba màggee, mu yót ko doomu
Firawna, mu def ko muy doomam, tudde ko
Musaa (mu firi Ki ñu génne), ndax la mu ko
génnee ca ndox ma†.

Musaa gàddaayi na réewum Majan

11 Ba ñu demee ba Musaa màgg, dafa am bés,
mu seeti bokkam ya, gis leen ca liggéey yu metti,
ya ñu leen sas. Mu gis jenn waayu Misra di dóor
kenn ca bokki Ebrë ya.
12 Musaa geestu wet gu nekk, gisul kenn, mu
rey waa Misra ja, daldi gas, suul ko.
13 Ca ëllëg sa mu dellu génn, yem ci ñaari Ebrë
yuy xeex. Musaa wax ak ka tooñ, ne ko: «Lu tax
ngay dóor sa moroom mii?»
14 Waa ja ne ko: «Ku la def sunu njiit mbaa
sunu àttekat? Xanaa danga maa nara rey, na
nga reye woon waa Misra ja?» Musaa nag tiit,
naan ca xelam: «Ndeke mbir mi kay siiw na.»

† **2:10** 2.10 Mose baatu làkku Misra la bu neexoo ak masa, di baat biy tekki «génne» ci làkku ebrë.

15 Ba loolu amee Firawna dégg mbir ma, di
wuta reylu Musaa. Musaa daw, ba sore Firawna,
dem dali ca réewu Majan, fu dend ak ab teen.
16 Yettro, sarxalkatu Majan ba nag, amoon na
juróom ñaari doom yu jigéen. Ñu ñëw di rootsi,
di duy mbalka, ya ñuy wëgge seen juru baay.
17 Ay sàmm agsi, dàq leen. Musaa wallu jigéen
ña, wëggal leen seen jur.
18 Ba ñu delloo ca seen baay Ruwel‡, mu laaj
leen ne leen: «Lu tax ngeen teela ñibbsi tey?»
19 Ñu ne ko: «Ab waa Misra daal, moo nu xettli
ca sàmm ya; rootal na nu sax, ba wëgg jur gi.»
20 Ruwel ne leen: «Ana waa ja? Lu tax ngeen
bàyyi ko fa? Wooyileen ko, mu añsi kay!»
21 Musaa far dal ca kër waa ja. Mu mujj ko may
doomam ju ñuy wax Sipora.
22 Mu am doom ju góor, Musaa tudde ko
Gersom (mu firi Doxandéem fii), ndaxte dafa ne:
«Doxandéem laa fii.»

Yàlla ñeewante na bànni Israyil

23 Ba ñu demee ba mu yàgg, Firawna buuru
Misra dee. Fekk na bànni Israyil a ngay binni
rekk ndax seen njaam ga. Ñuy woote wall, ba
seen jooy, ya sababoo ca seen toroxteg njaam ga,
àgg fa Yàlla.
24 Booba Yàllaa ngay dégg seeni yuux, te
fàttewul kóllëre ga mu fasoon ak Ibraayma ak
Isaaxa ak Yanqóoba.
25 Yàlla nag geesu bànni Israyil, ñeewante
leen.

‡ **2:18** 2.18 Ruwel mooy Yettro ba tey.

3

Aji Sax ji yónni na Musaa

1 Léegi Musaa ngay sàmm gàtti goroom Yettro,
sarxalkatu Majan ba. Mu yóbbu jur ga fu sore ca
màndiŋ ma, daldi agsi ca suufu tundu Yàlla wa*
ca Oreb.
2 Malaakam Aji Sax ja feeñoo ko foofa, melow
sawara wuy tàkk, jafal fa ab gajj. Musaa xoolaat,
ndeke gajj ba bépp jàpp na, ba ne jippét, waaye
lakkul.
3 Musaa ne: «Mbir mu yéeme mii daal, naa
jàdd xool ko, ba xam lu tax gajj bi lakkul.»
4 Ba Aji Sax ji Yàlla gisee Musaa jàdd, di xoolsi,
ca gajj ba la àddoo, ne ko: «Musaa, Musaa!» Mu
ne ko: «Maa ngi.»
5 Yàlla ne ko: «Bul jegesi, summil say dàll,
ndax fii nga taxaw suuf su sell la.»
6 Mu teg ca ne: «Man maay sa Yàllay baay,
di Yàllay Ibraayma, di Yàllay Isaaxa te di Yàllay
Yanqóoba.» Ca la Musaa nëbb kanam ga, ndax
ragala xool Yàlla.
7 Aji Sax ji tegaat ca ne ko: «Gis naa bu baax
fitna, ji sama ñoñ nekke Misra. Dégg naa itam
seen jooy ndax kilifay saskat, yi leen di gétën ci
liggéey, te ñeewante naa leen ngir seen coono.
8 Damaa wàcc, xettlisi leen ci waa Misra;
génne leen réew moomu, ba yóbbu leen réew
mu baax te yaatu, réew mu meew maak lem
ja tuuroo, foofa ca diiwaanu Kanaaneen ña ak

* **3:1** 3.1 tundu Yàlla wa: tund woowu, li tax ñu tudde ko tundu Yàlla, Yàlla dafa feeñoo ca kawam.

Etteen ña ak Amoreen ña ak Periseen ña ak
Eween ña ak Yebuseen ña.
9 Yuux, yi bànni Israyil nekke nii, agsi na ba ci
man, te gis naa it ni leen waa Misra di note.
10 Kon nag kaay, ma yónni la ca Firawna.
Demal yiwiji bànni Israyil, sama ñoñ, ñu génn
Misra.»

Musaa di leewaayu, Yàlla di ko ñaax

11 Musaa ne Yàlla: «Waaw, waaye man tekki-
wuma dara, bay dem ca Firawna, di génne bànni
Israyil Misra.»
12 Mu ne ko: «Man dév, maay ànd ak yaw,
te boo génnee mbooloo ma Misra, dingeen ma
jaamusi ci tund wii. Looloov firndeel ne, maa la
yónni.»
13 Musaa ne Yàlla: «Su ma demee ca bànni
Israyil, ne leen seen Yàllay maam ya moo ma
yónni ca ñoom bànni Israyil de, dinañu ma laaj
nu mu tudd. Lu ma leen di wax nag?»
14 Yàlla ne Musaa: «Maay Ki nekk. Kon waxal
bànni Israyil ne leen: “Aji Nekk ji moo ma yónni
ci yeen.”»
15 Yàlla dellu ne Musaa: «Dangay wax bànni
Israyil, ne leen: “Aji Sax ji, seen Yàllay maam ya,
di Yàllay Ibraayma, di Yàllay Isaaxa te di Yàllay
Yanqóoba, moo ma yónni ci yeen.” Aji Sax jee di
sama tur wu sax dàkk, ñu di ma ko fàttlikoo ba
fàww.
16 Demal woo magi Israyil, ñu daje, nga ne
leen: “Aji Sax ji, seen Yàllay maam ya, di
Yàllay Ibraayma ak Isaaxa ak Yanqóoba, moo ma
feeñu, ne ma: ‘Gis naa leen, te yég naa li ñu leen
di teg ci Misra.

17 Dogu naa leena jële ci seen notaange gii
ngeen nekke ci Misra, yóbbu leen ca réewum
Kanaaneen ña ak Etteen ña ak Amoreen ña ak
Periseen ña ak Eween ña ak Yebuseen ña, réew
mu meew maak lem ja tuuroo.' "
18 «Magi Israyil dinañu la déggal, su ko defee
ngaànd ak ñoom, dem ca buuru Misra. Waxleen
ko ne ko: "Aji Sax ji Yàllay Ebrë yi moo nu feeñu.
Kon nag ngalla may nu, nu dem topp màndiŋ mi
lu mat doxub ñetti fan, ngir rendili sunu Yàlla
Aji Sax ji ay sarax."
19 Waaye man xam naa ne buuru Misra du leen
bàyyi, ngeen dem, mbete mu taseek doole ju ko
tiiñ.
20 Moo tax maay xàcci sama loxo, ba dumaa
waa Misra ay mbugali mbugal yu kéemaane yu
may def ci seen biir. Su ko defee dina leen bàyyi,
ngeen dem.
21 Maay dogal sax waa Misra yéwéne mbooloo
mii, ba keroog bu ngeen di dem, dungeen deme
loxoy neen.
22 Képp kuy jigéen ci bànni Israyil, na laaj
dëkkandoom, laajaale ku dëkk ak dëkkandoom,
ay gànjari xaalis, ak gànjari wurus, ak yére yu
ngeen di solal seen doom yu góor ak yu jigéen,
ba waa Misra ne duŋŋ.»

4

Yàlla jox na Musaa ay firnde

1 Gannaaw loolu Musaa dellu wax Aji Sax ji ne
ko: «Waaw, su ñu ma dégluwul te gëmuñu ma,
xanaa ne ma: "Aji Sax ji feeñuwu la" nag?»

2 Aji Sax ji ne ko: «Li ci sa loxo lu mu doon?»
Mu ne ko: «Aw yet.»
3 Aji Sax ji ne ko: «Sànni ko ci suuf.» Mu sànni
yet wa ca suuf, mu soppliku jaan. Musaa dellu
gannaaw.
4 Aji Sax ji ne ko: «Tàllalal sa loxo, jàpp ci geen
gi.» Musaa tàllal loxo ba, ne nikk jaan ja, mu
dellu di aw yet ca loxoom.
5 Aji Sax ji ne ko: «Loolu ngay def, ngir ñu
gëm ne Aji Sax ji seen Yàllay maam ya, di Yàllay
Ibraayma, di Yàllay Isaaxa te di Yàllay Yanqóoba,
moo la feeñu ci lu wér.»
6 Aji Sax ji dellooti ne ko: «Léegi dugalal sa
loxo, teg ko ci sa dënn.» Musaa dugal loxoom,
teg ko ca dënnam; ba mu ko génnee, mu defi
àkk, xobbiku.
7 Aji Sax ji ne ko: «Dellool sa loxo ci sa dënn.»
Musaa delloo loxo ba ca dënn ba, génnewaat ko,
mu dellu mel ni yaramam.
8 Mu ne ko: «Bu ñu la gëmul mbaa ñu baña
seet ci firnde ju jëkk ji, dinañu gëm ndax firnde
ji ci topp.
9 Waaye su lenn ci ñaari firnde yi taxul ñu gëm,
te déggaluñu la, nanga tanqe ndox ci dexu Niil
gi, tuur ko ci suuf su wow si, su ko defee ndox,
ma nga tanqe ca dex ga, day soppliku deret ci
suuf si.»

Yàlla def na Aaróona bëkk-néegu Musaa

10 Musaa nag ne Aji Sax ji: «Da di, Boroom bi,
man naka jekk duma nitu waxkat, du démb, du
tey jii ngay wax ak man. Dama di ku leeb, Sang
bi, te tëlee wax.»

11 Aji Sax ji ne ko: «Ku sàkkal nit gémmiñ?
Kan mooy luuwal, di tëxal, di gisal mbaa muy
gumbaal? Xanaa du man Aji Sax ji?
12 Demal rekk, man maay ànd ak yaw booy
wax, di la xamal li ngay wax.»
13 Teewul Musaa ne ko: «Ngalla waay, yónnil
keneen ku la soob rekk, sama Boroom.»
14 Aji Sax ji nag mer ba fees ndax Musaa. Mu
ne ko: «Sa mag Aaróona, Leween bi, da fee
nekkul? Moom, xam naa ne ku mana wax la.
Mu ngi lay gatandusi sax, te bu la gisee, bég.
15 Nanga wax ak moom, digal ko li mu wara
wax. Man maay ànd ak yeen, yaak moom, saa
yu ngeen dee wax, te maa leen di xamal, yeen
ñaar, li ngeen wara def.
16 Na lay waxal ak mbooloo mi; su ko defee sa
kàddu di kàddoom, te yaw nga mel ci moom ni
Yàlla.
17 Yóbbaaleel yet wii nag, ndax ci ngay defe
firnde yi.»

Musaa dellu na Misra

18 Musaa nag dellu ca goroom Yettro, ne ko:
«May ma, ma dellu Misra, seeti samay bokk, ba
xam nu ñu def.» Yettro ne ko: «Demal ak jàmm.»
19 Ci biir loolu Aji Sax ji wax ak Musaa ca
Majan, ne ko: «Dellul Misra, ndaxte ña la doon
wuta rey ñépp dee nañu.»
20 Musaa ànd ak soxnaam ak doomam yu góor,
waral leen mbaam. Ma ngay dellu Misra, jàpp
yetu Yàlla wa* ca loxo ba, yóbbaale.

---

* **4:20** 4.20 yetu Yàlla wa mooy yetu Musaa, wa Yàlla defe kéemaan ya.

21 Aji Sax ji ne ko: «Keroog boo delloo Misra,
nanga taxaw temm, te def ca kanam Firawna
kéemaan, yi ma teg ci sa loxo yépp. Man maay
dëgëral boppam, mu të ba du bàyyi mbooloo mi,
ñu dem.
22 Su ko defee nga wax Firawna, ne ko: “Aji
Sax ji dafa wax ne: ‘Israyil mooy sama taaw bu
góor.
23 Te wax naa la ne la, nga bàyyi sama doom,
ndax mu man maa jaamu, nga bañ. Kon nag
dinaa rey sa taaw bu góor.’ ”»

24 Ba ñu lalee panaan ca yoon wa, Aji Sax ji
dafa dogale Musaa, nar koo rey.
25 Soxnaam Sipora jël paaka bu ñu yette doj,
dog mbuñukam doomam, laalale ko ca tànkam,
ne ko: «Jëkkër ju ñuy jote deret de laa am.»
26 Ba loolu amee Aji Sax ji bàyyi Musaa. Ba
Sipora di wax lu jëm ci jëkkër ju ñuy jote deret,
aaday xarfal gaa taxoon.

27 Ci biir loolu Aji Sax ji wax Aaróona ne
ko: «Demal gatanduji Musaa ca màndiŋ ma.»
Aaróona dem seeti ko ca tundu Yàlla wa, fekk
ko fa, taf ko ca kawam.
28 Musaa xamal ko la ko Aji Sax ji dénk lépp,
ak mboolem firnde, ya mu ko sant mu def ko.

29 Ci kaw loolu Musaa ak Aaróona agsi Misra.
Ñu woo magi bànni Israyil yépp, ñu daje.
30 Aaróona jottli leen kàddu ya Aji Sax ji wax
Musaa yépp, ba noppi Musaa wone firnde ya ca
kanam mbooloo ma,
31 ba mbooloo ma gëm. Ba magi Israyil déggee
ne Aji Sax ji nemmiku na bànni Israyil te gis na

notaange, gi ñu nekke, dañoo sujjóot, màggal Aji Sax ji.

5

Musaa ak Aaróona seeti nañu Firawna

1 Gannaaw loolu Musaa ak Aaróona dem ca Firawna, ne ko: «Aji Sax ji Yàllay Israyil dafa wax ne: “Bàyyil sama ñoñ, ñu dem màggali ma ca màndiŋ ma.”»

2 Firawna ne: «Kan mooy Aji Sax ji, ba ma di ko déggal, di bàyyi Israyil, ñuy dem? Xawma sax kuy Aji Sax ji, waxumalaa may bàyyi Israyil, ñuy dem.»

3 Ñu ne ko: «Sunu Yàlla, nun Ebrë yi, moo nu feeñu. Ngalla may nu, nu dem topp màndiŋ mi lu mat doxub ñetti fan, ngir rendili sunu Yàlla Aji Sax ji sarax, lu ko moy mu dumaa nu jàngoro mbaa ab xare.»

4 Buuru Misra ne leen: «Yeen Musaa ak Aaróona, lu waral ngeen di jële mbooloo mi ci seeni liggéey? Laggleen ca seeni sas waay!»

5 Firawna dellu ne: «Baadoolo yi ne xas tey ci réew mi, ngeen nar leena dëdduloo seeni sas!»

Firawna yokk na liggéeyu bànni Israyil

6 Keroog ca bés ba la Firawna sant saskati liggéey yaak farbay ngàllo, ga jiite jaam ya, ne leen:

7 «Buleen defati na woon, di jox mbooloo mi boob mu ñuy móole. Gannaaw-si-tey nañu dem wutal seen bopp boob.

8 Waaye sasleen leen limu móol, ya ñu daan móol naka jekk. Buleen ko wàññi, ndax ay

yaafus lañu; moo leen tax di dee-deeluy waxeey naan: “May nu, nu dem rendili sunu Yàlla sarax!”
9 Nañu leen yen liggéey bu gëna metti, te ñu dëkke ko, ba duñu tala déglu ay feni neen.»
10 Ba mu ko defee saskati liggéey ya ak farbay ngàllo ga génn, wax ak mbooloo ma, ne leen: «Firawna nee na, du moo leen di jox boob.
11 Yeena wara wutal seen bopp boob ak fu ngeen ko mana ame, te du tax lenn teggiku ci seen liggéey.»
12 Fa la mbooloo ma tasaaroo ca biir réewum Misra, di wut boob.
13 Saskati liggéey ya nag di leen soññ, naan leen: «Matal-leen seen sasu bëccëg bu nekk, ni ngeen ko daan matale, ba boob amee.»
14 Ñuy dóor farbay ngàllo, ga bokk ca bànni Israyil, te saskati liggéey yu Firawna fal leen ngir ñuy jiite bànni Israyil ca liggéey ba. Ña nga leen naan: «Lu waral démb ak tey yépp mataluleen limu móol, yi ñu leen sas, te ngeen daan ko matal?»
15 Booba la farbay ngàllog Israyil, dem jooytuji ca Firawna, ne ko: «Sang bi, lu tax nga def nu nii?
16 Du menn boob mu ñu nu joxati, te teewul ñu di nu sant nuy móol, di nu ci dóor. Te kat sang bi, sa waa réew a tooñ.»
17 Firawna ne leen: «Yaafus yi ngeen doon! Yaafus a leen tax di wax naan: “May nu, nu dem rendili Aji Sax ji sarax.”
18 Neleen mott, liggéeyi! Du menn boob mu ñu leen di jox. Te du tee ngeen matal seen limu

móol.»
19 Farbay ngàllo, ga bokk ca bànni Israyil nag
xam ne dal nañu aw sas, ndax la ñu leen ne duñu
wàññi lenn ca limu móol, ya leen war bés bu
nekk.
20 Ba loolu amee ñu bàyyikoo ca Firawna, daldi
yem ca Musaak Aaróona, fa ñu leen doon xaar.
21 Farba ya ne leen: «Yal na leen Aji Sax ji gis ba
mbugal leen, ndax tax ngeen Firawnaaki dagam
jéppi nu, te mel na ni yeena teg ci seeni loxo
saamar, bi ñu nuy reye.»
22 Musaa dégg loolu, dellu ci Aji Sax ji, ne ko:
«Éey Boroom bi, loraange gi nga yóbbe mbooloo
mii nag? Loo ma doon yónnee?
23 Ba ma demee ca Firawna, di wax ci sa tur ba
tey, mu ngi lor bànni Israyil, sa ñoñ, te xettliwoo
leen sax!»

6

1 Aji Sax ji wax Musaa ne ko: «Dinga gis léegi
ni may def Firawna: loxo bu ko ëpp dooleey tax
mu bàyyi leen ñu dem. Bir na ne, loxo bu ko ëpp
doole mooy tax mu dàq leen réewam.»

Yàlla dellu na yónni Musaa

2 Yàlla dellu wax Musaa ne ko: «Man maay Aji
Sax ji.
3 Yàlla Aji Man ji, mooy ni ma feeñoo woon
Ibraayma, te ni laa feeñoo Isaaxa ak Yanqóoba
it, waaye sama tur, Aji Sax ji, leeraluma leen ko
woon.
4 Te itam damaa fasoon ak ñoom kóllëre, ngir
jox leen réewum Kanaan, réew ma ñu nekkoon
ay doxandéem.

5 Maa déggal sama bopp yuuxi bànni Israyil,
gi waa Misra def ay jaam, te fàttewuma sama
kóllëre ga.
6 Kon nag waxal bànni Israyil ne leen: Man
maay Aji Sax ji. Maa leen di sippil, yeen bànni
Israyil, li leen waa Misra sëf, te maa leen di teggil
njaam, gi ñu leen teg. Maay tàllal sama loxo,
dogal mbugal yu kéemaane, ba goreel leen.
7 Maa leen di def sama ñoñ, di seen Yàlla.
Dingeen xam ne man Aji Sax ji maay seen Yàlla,
ji leen di teggil sas, yi leen waa Misra teg.
8 Maa leen di yóbbu ba ngeen dugg réew ma
ma giñoon ne maa koy jox Ibraayma ak Isaaxa
ak Yanqóoba, te maa leen koy moomale, man Aji
Sax ji.»
9 Ba Musaa waxee loolu bànni Israyil,
dégluwuñu ko sax ndax xol bu jeex ak njaam gu
metti.
10 Aji Sax ji wax Musaa ne ko:
11 «Demal wax Firawna buuru Misra, mu bàyyi
bànni Israyil, ñu génn réewam.»
12 Musaa tinu Aji Sax ji ne ko: «Waaw, ndegam
bànni Israyil sax nanguwuñu maa déglu, nu ma
Firawna di déggale, man mii tëlee wax?»
13 Aji Sax ji nag wax ak Musaa ak Aaróona,
jox leen ay ndigal ci mbirum bànni Israyil ak
Firawna buuru Misra, ngir ñu yiwi bànni Israyil,
ba ñu génn Misra.

Lu jëm ci cosaanu Musaa ak Aaróona

14 Bànni Israyil ya yilifoon seen kër baay, ñoo
di:

Góor ña Ruben, taawu Israyil, jur: Anog ak Palu ak Esron ak Karmi. Ñooñoo sos làngi Ruben.
15 Doomi Simeyon yu góor di Yemuwel ak Yamin ak Owàdd ak Yakin ak Sowar ak Sawul, mi ndeyam dib Kanaaneen. Ñooñoo sos làngi Simeyon.
16 Doomi Lewi yu góor ñoo di Gerson ak Keyat ak Merari, ku nekk ak askanam. At ya Lewi dund, téeméer la ak fanweer ak juróom ñaar (137).
17 Doomi Gerson yu góor ñoo di Libni ak Simey, ñook seeni làng.
18 Doomi Keyat yu góor ñoo di Amram ak Isar ak Ebron ak Usyel; te at ya Keyat dund, téeméer la ak fanweer ak ñett (133).
19 Doomi Merari yu góor ñoo di Maali ak Musi.
Ñooñoo sos làngi Lewi ak seeni giir.
20 Amram moo jël bàjjanam Yokebedd soxna*, kooku am ak moom Aaróona ak Musaa. At, ya Amram dund, téeméer la ak fanweer ak juróom ñaar (137).
21 Doomi Isar yu góor ñoo di Kore ak Nefeg ak Sikkri.
22 Doomi Usyel yu góor di Mikayel ak Elsafan ak Sitiri.
23 Aaróona moo jël Eliseba doomu Aminadab, jigéenub Nason. Kooku am ak moom Nadab ak Abiyu ak Elasar ak Itamar.

* **6:20** 6.20 Séy bu ni jegee mujj nañu ko tere bànni Israyil. Waaye jamonoy waajuri Musaa, séy bu jegee noonu aada la fa woon.

24 Doomi Kore yu góor ñoo di Asir ak Elkana
ak Abiyasaf. Ñooñoo sos làngi Kore.
25 Elasar doomu Aaróona moom, moo jël soxna
kenn ca doomi Putiyel, kooku am ak moom
Fineyas.

Ñooñoo yilif seeni kër baay ca Leween ña, ku
nekk sos làngam.
26 Aaróona moomu nag, mook Musaa, la Aji
Sax ji wax, ne leen: «Génneleen bànni Israyil
Misra, kurél ci kaw kurél.»
27 Ñoom ñooñu ñoo wax ak Firawna buuru
Misra, ngir génne bànni Israyil Misra; du keneen
ku dul Musaa ak Aaróona.

Yàlla feddli na digeem baak Musaa

28 Keroog ba Aji Sax ji waxee ak Musaa ca
réewum Misra,
29 da koo wax, ne ko: «Man maay Aji Sax ji.
Nanga wax Firawna buuru Misra, li ma lay wax
lépp.»
30 Teewul Musaa tinu Aji Sax ji, ne ko: «Waaw,
waaye man, damaa tëlee wax. Mbaa Firawna
dina ma déggal yee?»

7

1 Aji Sax ji ne Musaa: «Dama ne, def naa nga
féete Firawna fi ko Yàlla féete, sa mag Aaróona
di sa yonent.
2 Su ko defee yaw nga wax ko li ma la sant
lépp, sa mag Aaróona wax ko Firawna, ngir mu
bàyyi bànni Israyil, ñu génn réewam.

3 Waaye man maay dëgëral boppu Firawna, ba
fulandi samay firnde ak samay kéemaan ci biir
réewum Misra.
4 Firawna du leen déggal. Su ko defee nag
maay tàllal sama loxo, tiimale Misra, te maay
dogal mbugal yu kéemaane, ba goreel bànni
Israyil, sama ñoñ, ñu génn Misra, kurél ci kaw
kurél.
5 Keroog bu ma tàllalee sama loxo, tiimale ko
Misra, ba génnee bànni Israyil ca seen biir, waa
Misra dinañu xam ne maay Aji Sax ji.»

6 La Aji Sax ji santoon Musaak Aaróona, noonu
rekk lañu ko defe.
7 Musaa nga tollu woon ci juróom ñett fukki at
(80); Aaróona moom am juróom ñett fukki at ak
ñett (83); ca jamono, ya ñuy wax ak Firawna.

Firawna gàntu na

8 Aji Sax ji dafa wax Musaa ak Aaróona ne leen:
9 «Bu leen Firawna waxee ne leen: “Defleen
seeni kéemaan boog!” danga naan Aaróona:
“Jëlal yet wi, sànni ci suuf ci kanam Firawna.”
Su ko defee yet wi dina soppliku jaan.»

10 Ci kaw loolu Musaa ak Aaróona àgg ba
ca Firawna. Ñu def la leen Aji Sax ji santoon.
Aaróona jël yetam, sànni ca suuf ca kanam
Firawnaaki dagam; yet wa soppliku jaan.
11 Ba mu ko defee Firawna moom itam woo
boroom xam-xam yaak jibar ya. Ñeengokati
Misra ya ñoom it fexe ca seeni xargafuufa, ba
def lu mel noona.

12 Ku nekk ca ñoom sànni yetam, mu soppliku
jaan, yetu Aaróona nag wonn seeni yet*.
13 Terewul Firawna të, faalewu leen, muy la Aji
Sax ji waxoon.

Yar bu jëkk ba: ndox mu soppliku deret

14 Gannaaw loolu Aji Sax ji wax na Musaa ne
ko: «Firawna daa dëgër bopp. Bañ naa bàyyi
mbooloo mi, ñu dem.
15 Dangay teela xëy ca Firawna ëllëg, buy génn
jëm ca ndox ma, nga dogale ko ca tàkkal dexu
Niil, te yóbbaale yet, wa soppliku woon jaan.
16 Wax ko ne ko: “Aji Sax ji Yàllay Ebrë yi, moo
ma yónni ci yaw. Mu di la wax, ne la: ‘Bàyyil
sama ñoñ, ñu jaamuji ma ca màndiŋ ma.’ Yaw
nag booba ba tey yaa ngi tanqamlu.
17 Aji Sax ji dafa wax ne: ‘Ni ngay xame ne
man maay Aji Sax ji nii la: Dama ne, dinaa dóor
ci ndoxum Niil mi yet, wi ci sama loxo, ndox mi
soppliku deret;
18 su ko defee jën yi ci dex gi dee, dexu Niil gi
mujj xasaw, ba waa Misra dootuñu mana naan
ci ndoxum Niil.’ ”»
19 Ci kaw loolu Aji Sax ji ne Musaa: «Waxal
Aaróona ne ko: “Jëlal saw yet, te tàllal sa loxo
tiimale ko ndoxi Misra, muy seeni dex ak seen
yooni ndox ak seeni déeg ak fépp fu ndox taa,
mu ànd soppliku deret.” Deret ja dina daj Misra
gépp, ba ca këll yaak njaq ya.»
20 Musaa ak Aaróona def loolu lépp, na leen
ko Aji Sax ji sante. Naka la ne xaas yet wa, ne ko

* **7:12** 7.12 Manees naa jàpp ne jaan, ja yetu Aaróona soppliku woon, moo wonn jaan, ya seen yet soppliku.

tàrr ca ndoxum Niil ma, ca kanam Firawnaaki
dagam, ndoxum Niil ma mépp di deret,
21 jën ya ca dexu Niil ga dee, dexu Niil ga
xasaw, ba waa Misra manatuñoo caa naan.
Misra gépp di deret.
22 Ñeengokati Misra itam fexe ca seeni xarga-
fuufa, ba def lu mel noona. Firawna të rekk,
tanqamlu Musaak Aaróona, muy la Aji Sax ji
waxoon.
23 Ba loolu amee Firawna ne wërëñ, dellu
këram, te bàyyiwul xel ca mbir ma.
24 Waa Misra gépp di gas la wër dexu Niil, ngir
am ndoxum naan, ndax manuñu woona naan ca
dex ga.

Yarub ñaareel ba: mbott yu daj réew ma

25 Ba Aji Sax ji dalee ca kaw dexu Niil, ba ñu
teg ca juróom ñaari fan,
26 Aji Sax ji da ne Musaa: «Demal ca Firawna,
ne ko: “Aji Sax ji dafa wax ne: Bàyyil sama ñoñ,
ñu dem jaamuji ma.
27 Soo leen bañee bàyyi, ñu dem kat, maa leen
di mbugale ay mbott yu daj sam réew.
28 Dexu Niil gi day ramm-rammeeki mbott, te
dinañu ñëw, duggsi sa biir kër, ak sa néegu biir,
ak sa kaw lal, ak sa këri dag, ak sa waa réew, ba
ca lakkukaay yaak notukaayi mburu ya.
29 Mbott yi dinañu yéeg ci sa kaw, yéeg ci kaw
waa réew mi, ak sa dag yépp.”»

8

1 Ba loolu weesee Aji Sax ji ne Musaa: «Waxal
Aaróona, ne ko mu ŋàbb yet wi, tàllal loxoom,

tiimale ko dex yi, ak yooni ndox yeek déeg yi,
ngir indi mbott yi ci biir réewum Misra.»
2 Aaróona tàllal loxoom, mu tiim ndoxi Misra,
mbott ya jóg, lal réewum Misra.
3 Ñeengokat ya it fexe ca seeni xargafuufa, ba
indi ay mbott ca réewum Misra.
4 Ba mu ko defee Firawna woo Musaak
Aaróona, ne leen: «Ñaanleen Aji Sax ji, ngir mu
teqale nook mbott yi, man ak sama waa réew.
Kon dinaa bàyyi mbooloo mi, ñu dem rendili Aji
Sax ji sarax.»
5 Musaa ne Firawna: «Saa yu la neexee rekk,
sang bi. Wax ma kañ laa lay ñaanal, yaw ak
say dag ak sa waa réew, ngir jële fi mbott yi, ñu
tàggook yeen, génn seeni kër, ca dexu Niil ga
doŋŋ lañuy des.»
6 Mu ne ko: «Nay ëllëg.» Musaa ne ko: «Baax
na, ndax nga xam ne sunu Yàlla Aji Sax ji amul
moroom.
7 Mbott yi dinañu jóge sa kër, teqlikook yeen,
yaak say dag ak sa waa réew, ca dexu Niil ga
doŋŋ lañuy des.»
8 Musaa ak Aaróona nag jóge ca Firawna,
Musaa tinu Aji Sax ji ca mbirum mbott ya mu
yare Firawna.
9 Aji Sax ji def la ko Musaa ñaan, mbott ya dee,
ba jeex ca kër yaak ca ëtt yaak tool ya.
10 Ñu jal koo jal, ba xet ga ubale ca réew ma.
11 Teewul, ba Firawna gisee ca mbir ma tan,
daa wéye të, tanqamlu leen, muy la Aji Sax ji
waxoon.

Yarub ñetteel ba: rayentaan yu daj réew ma

12 Ba loolu amee Aji Sax ji ne Musaa: «Waxal
Aaróona ne ko mu tàllal yetam, dóor ci pëndub
suuf si, mu doon ay rayentaan* ci réewum Misra
gépp.»
13 Ñu def loola, Aaróona tàllal loxoom, ba mu
ŋàbbe yet wa, dóor ca pënd ba, mu doon ay
rayentaan yu song nit ak rab; pëndu suuf sépp a
defi rayentaan ca réewum Misra gépp.
14 Ñeengokat ya fexe ca seeni xargafuufa, nu
ñu defe ay rayentaan, waaye manuñu. Rayen-
taan ya nag song nit ñaak rab ya.
15 Ñeengokat ya ne Firawna: «Lii de Yàlla
rekk a ko man!» Teewul Firawna wéye të rekk,
tanqamlu leen, muy la Aji Sax ji waxoon.

Yarub ñeenteel ba: weñ yuy màtte

16 Aji Sax ji waxati Musaa, ne ko: «Teelala xëy
ëllëg ca Firawna, buy génn jëm ca ndox ma, nga
wax ko ne ko: "Aji Sax ji dafa wax ne: 'Bàyyil
sama ñoñ, ñu dem jaamuji ma.
17 Ndaxte soo bàyyiwul sama ñoñ, ñu dem kat,
dinaa yuri ay ndiiraani weñ yuy màtte ci seen
kaw, yaak say dag ak sa waa réew, te dinañu àgg
ci sa biir kër. Këri waa Misra dina fees ak weñ
yuy màtte, ba suuf, si ñu taxaw sax, weñ yee koy
muur.
18 Waaye bu keroogee dinaa ci musal diiwaanu
Gosen, ga sama ñoñ dëkke, ba ay weñ du fa
same, ndax nga xam ne, man Aji Sax ji maa ngi
ci digg réew mii,

---

* **8:12** 8.12 rayentaan: li ñuy wax rayentaan fii, kenn xamul lan
la dëgg. Waaye luy naaw lu tuut la, di same aka màtte.

19 te maay musal sama ñoñ ci musiba moomuy
dal saw askan. Ëllëg firnde jooju dina am.' "»
20 Aji Sax ji def loola, weñ yi def ndiiraan yu
réy, song kër Firawna ak kër dagam ya, dajal
réewum Misra, ba réew ma yàqu ndax ndiiraani
weñ ya.
21 Firawna daldi woolu Musaak Aaróona, ne
leen: «Demleen rendili seen Yàlla sarax, te nay
ci biir réew mi nag.»
22 Musaa ne ko: «Loolu du yoon, ndax li nuy
rendil sunu Yàlla Aji Sax ji, waa Misra dañu koy
xof. Te bu nu sarxalee lenn lu waa Misra xof,
ñuy gis, dinañu nu dóor ay doj, ba nu dee.
23 Kon kay danoo wara génn, topp màndiŋ mi
lu mat doxub ñetti fan, rendili fa sunu Yàlla Aji
Sax ji sarax, ni mu nu ko sante.»
24 Firawna àddu ne: «Dinaa leen may, ngeen
dem ca màndiŋ ma, rendili seen Yàlla Aji Sax ji
sarax, waaye buleen sore lool. Ñaanal-leen ma
nag.»
25 Musaa ne ko: «Bu ma bàyyikoo ci yaw
rekk Firawna, dinaa tinu Aji Sax ji, ngir ëllëg
ndiiraani weñ yi teqlikook yaw, ak say dag ak
sa waa réew, waaye kat Firawna, bu nu naxati,
di bañ a bàyyi mbooloo mi, ñu rendili Aji Sax ji
sarax.»
26 Musaa bàyyikoo fa Firawna, daldi tinu Aji
Sax ji.
27 Aji Sax ji defal Musaa la mu ñaan, jële
ndiiraani weñ ya ca Firawnaaki dagam ak waa
réewam, ba weñ desatu fa.
28 Teewul Firawna të rekk, bañ a bàyyi
mbooloo ma, ñu dem.

9

Yarub juróomeel ba: Deewug jur ga

1 Ba loolu wéyee Aji Sax ji da ne Musaa:
«Demal ca Firawna, nga ne ko: Aji Sax ji Yàllay
Ebrë yi dafa wax ne: “Bàyyil sama ñoñ, ñu dem
màggali ma.
2-3 Ndax boo leen bañee bàyyi kat, xanaa di
leen téye ba tey, loxol Aji Sax ji dina dal ci sa kaw
jur gi ci tool yi, muy fas ak mbaam ak giléem, jur
gu gudd ak gu gàtt, te jàngoro ju aaytal lool lay
doon.
4 Waaye man Aji Sax ji maay ràññatle juru
bànni Israyil ak juru waa Misra, ba lenn du dee
ci mboolem lu bànni Israyil moom.”»
5 Aji Sax ji nag jàpp na bés, nee na: «Ëllëg
maay def loolu ci réew mi.»
6 Ca ëllëg sa Aji Sax ji def ko: jurug waa Misra
gépp dee, te jurug bànni Israyil, lenn deewu ca.
7 Ba Firawna yónnee, ba nemmiku mbir ma,
xam na ne lenn deewul ca juru bànni Israyil.
Teewul mu të ticc ba tey, baña bàyyi mbooloo
ma, ñu dem.

Yarub juróom benneel ba: Taab ya

8 Ba loolu amee Aji Sax ji wax Musaa ak
Aaróona ne leen: «Tibbleen seeni loxo dóomu
puuru ban, ba mu fees, Musaa xalab mu jëm
asamaan, Firawna di ci gis.
9 Su ko defee dóom bi doon pënd bu sew ci kaw
réewum Misra gépp, daldi def ay taab yuy sotti
dëtt ci réewum Misra gépp, nit ak mala.»
10 Ñu sàkk dóomu-taal, àgg ca kanam Fi-
rawna, Musaa xalab dóom ba, mu jëm asamaan,

dóom ba def ay taab yuy sotti dëtt ca nit ñaak
mala ya.
11 Ci kaw loolu ñeengokat ya taluñoo janook
Musaa ndax ay taab, ñoom ak waa Misra gépp.
12 Teewul Aji Sax ji dëgëral boppu Firawna,
mu të, tanqamlu leen, muy la Aji Sax ji waxoon
Musaa.

Yarub juróom ñaareel ba: Tawub yuur ba

13 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko: «Teelala xëy
ca Firawna ëllëg, nga wax ko ne ko: “Aji Sax ji,
Yàllay Ebrë yi, dafa wax ne: ‘Bàyyil sama ñoñ,
ñu dem màggali ma.
14 Ndax kat bii yoon maa ngii di yebal sama
mbugal yépp ci yaw ci sa bopp, ak say dag ak
sa waa réew, ngir nga xam ne awma moroom ci
àddina wërngal këpp.
15 Nëgëni tey doon naa xàcci sama loxo xaat,
dumaa leen mbas mu leen di fare ci kaw suuf,
yaw yaak sa waa réew.
16 Waaye maa la musal, te li ma ci jublu moo
di won la sama doole, ba sama riirum tur dajal
àddina.
17 Ndaxam yaa ngi réy-réylu ci sama kaw ñoñ
ba tey, bañ leena bàyyi, ñu dem.
18 Te kat nëgëni ëllëg dinaa taw yuur* bu réy,
bu masula am Misra, ba mu sosoo ba tey jii.
19 Kon nag sa jur ak mboolem loo am, te mu
nekk ci biti, booleel fat fu wóor, ndax lu nekk ci
biti te fateesu ko, su tawtee dee, muy nit mbaa
mala.’ ”»

---

* **9:18** 9.18 tawub yuur: ndoxum taw la, mu sedd, ba defi donj.

20 Ba mu ko defee ña ragal kàddug Aji Sax ji ca
dagi Firawna fat seeni jaam ak seeni jur fu wóor.
21 Ña faalewul kàddug Aji Sax ji, ñoom, wacc
seeni jaam ak seeni jur ca biti.

22 Aji Sax ji ne Musaa: «Yékkatil sa loxo ca
kaw, mu jublu asamaan, ngir tawub yuur bi dal
ci réewum Misra mépp, nit ak mala, ba ci lépp
luy gàncax ci réewum Misra.»
23 Musaa ne yékkét yet wa, mu jublu asamaan,
Aji Sax ji yebal dënu baak tawub yuur ba, sawara
wa ne yureet fi suuf, ànd ak tawub yuur, ba Aji
Sax ji sóob ca réewum Misra.
24 Tawub yuur ba réy lool, ànd ak sawara, wa
jaxasook yuur ba, di xuyy-xuyyi, muy guléet ca
cosaanu réewum Misra ba bésub keroog.
25 Tawub yuur ba dal ca mboolem réewum
Misra, daaneel lépp lu ne woon ca biti, nit ak
mala, daaneel gàncax gépp, dammat garab ya
ca àll ba yépp.
26 Diiwaanu Gosen, ga bànni Israyil dëkkoon
doŋŋ, moo mucc ca tawub yuur ba.

27 Firawna nag yónnee, woolu Musaak
Aaróona. Mu wax leen ne leen: «Bii yoon
de, maa tooñ. Aji Sax ji moo nekk ci dëgg, te
maak sama waa réew ñoo sikk.
28 Tinuleen Aji Sax ji, ndax dënu yu màgg yeek
tawub yuur bi dakk. Dinaa leen bàyyi, ngeen
dem. Deesu leen fi téyeeti.»
29 Musaa ne ko: «Bu may génn dëkk bi rekk, di
tàllal Aji Sax ji samay loxo, dënu yi dakk, tawub
yuur bi siwet, ngir nga xam ne àddina, Aji Sax
jeey boroom.

30 Waaye xam naa ne, loolu du tax ba tey, nga
ragal Yàlla Aji Sax ji, yaw, yaak say dag.»
31 Fekk na gàncax ga ñuy defare wëñu lëe yàqu
na, mook peppum lors ba, ndax lors baa nga tollu
woon ci waaja focci, gàncax ga ñuy defare lëe di
tóor.
32 Waaye xeeti peppi bele ya, lenn yàquwu ca,
ndax yooyooy mujja ñor.
33 Naka la Musaa bàyyikoo ca Firawna, ba
génn dëkk ba rekk, daldi tàllal Aji Sax ji ay
loxoom. Dënu yaak tawub yuur ba ne tekk, taw
ba siwet.
34 Ba mu ko defee Firawna gis ne tawub yuur
baak dënu ya dakk na, mu tëëti ticc, mooki
dagam, dellu cig tooñam.
35 Firawna të rekk, baña bàyyi bànni Israyil,
ñu dem, muy la Aji Sax ji waxoon, Musaa jottli.

10

Yarub juróom ñetteel ba: Njéeréer ya

1 Ba loolu weesee Aji Sax ji dafa wax Musaa ne
ko: «Demal ca Firawna. Maa dëgëral boppam,
mooki dagam, ngir jëfe samay firnde fi seen biir.
2 Su ko defee ngeen mana nettali seeni doom
ak seeni sët ni ma torxale waa Misra, ak sama
firnde, yi ma def fi seen biir, ndax ngeen xam ne
man maay Aji Sax ji.»
3 Musaa ak Aaróona nag dem ca Firawna, wax
ko ne ko: «Aji Sax ji Yàllay Ebrë yi dafa wax
ne: “Siide nga maa nangul daal? Waaw, foo àpp
sa ngàntal ak man? Bàyyil sama ñoñ, ñu dem
màggali ma.

4 Soo bañee bàyyi sama ñoñ, ñu dem kat, ëllëg
dinaa wàcce ay njéeréer ci sam réew.
5 Dinañu lal déndu réew mi, ba kenn dootu gis
suuf. Dinañu lekk lu fi tawub yuur bi ba woon,
te garab yi ci seeni tool yépp lañuy lekk.
6 Te itam dinañu fees say biir kër ak sa këri dag
yépp ak këri waa Misra gépp, muy mbir mu say
maam ak say mamaat masula gis, ba ñu ganee
àddina ba bésub tey jii.”»

Ba loolu amee Musaa walbatiku, bàyyikoo ca
Firawna.
7 Dagi Firawna ya wax Firawna ne ko: «Lu nuy
seetaanati, waa jii di nu yóbbe aw ay? Bàyyil
bànni Israyil ñii kay, ñu màggali seen Yàlla Aji
Sax ji! Xanaa yéguloo ne Misra tas na?»
8 Ñu délloosi nag Musaak Aaróona ca Firawna,
mu ne leen: «Demleen màggali seen Yàlla Aji
Sax ji! Waaw, ñiy dem sax, ñan la?»
9 Musaa ne ko: «Nun ñépp ay dem kay, mag
ak ndaw; danuy dem, ànd ak sunuy doom, góor
ak jigéen, ak sunuy jur, gu gudd ak gu gàtt, ndax
màggalug Aji Sax ji la ci nun.»

10 Firawna ne leen: «Ãa, yal na leen Aji Sax ji
saxoo taxawu walla, ndegam maa leen di bàyyi
moos, ngeen dem, yóbbaale seen njaboot! Xam
ngeen ne naruleen njub de.
11 Mukk laa wax! Du dangeen di màggal Aji
Sax ji? Demleen boog, yeen ñiy góor!»

Ba loolu amee ñu dàq leen, ñu jóge ca Firawna,
12 Aji Sax ji ne Musaa: «Tàllalal sa loxo, mu
tiim réewum Misra, ngir njéeréer yi ñëw, song

réewum Misra, ba lekk gàncax gi ci réew mi, lekk lépp lu fi tawub yuur bi bàyyi woon.»
13 Ba mu ko defee Musaa tàllal yetam, mu tiim
réewum Misra, Aji Sax ji yékkati ngelaw ca réew
ma, mu jóge penku, yendoo gelaw, fanaanoo ko.
Bët set, ngelawal penku la indi njéeréer ya.
14 Njéeréer ya song réewum Misra mépp, sam
déndu Misra wépp, ba mu fatt taraj. Lu ni tollu
masula am, te dootu amati.
15 Njéeréer ya daa muur suuf sa sépp, ba
giseesu ko. Suuf sa ñuul kukk. Njéeréer ya lekk
lépp luy gàncax mbaa meññeefi garab gu tawub
yuur ba jotuloona yàq, ba lenn lu naat desatul,
du xobi garab, du gàncax, ca mboolem réewum
Misra.
16 Firawna nag gaaw woolu Musaak Aaróona,
ne leen: «Tooñ naa seen Yàlla Aji Sax ji, tooñ
leen.
17 Baal ma àq bii yoon rekk, te ngeen ñaanal
ma seen Yàlla Aji Sax ji, ngir mu teggil ma rekk,
wii ay wu rey.»
18 Musaa bàyyikoo ca Firawna, tinu Aji Sax ji.
19 Aji Sax ji walbati ngelaw la, mu jóge sowu,
am doole lool, daldi fél njéeréer ya, sànni ca
géeju Barax ya, ba luy niru njéeréer desatul ca
déndu Misra.
20 Teewul Aji Sax ji dëgëral boppu Firawna, mu
të rekk, baña bàyyi bànni Israyil ñu dem.

Yarub juróom ñeenteel ba: Lëndëm gu tar ga

21 Gannaaw loolu Aji Sax ji ne Musaa: «Tàllalal
sa loxo, mu jublu asamaan, lëndëm wàcc ci kaw
réewum Misra, lëndëm gu nit mana daj, ndax
fatt.»

22 Musaa tàllal loxoom, mu jublu asamaan,
lëndëm gu fatt wàcc ca kaw réewum Misra gépp,
diiru ñetti fan.
23 Kenn gisul sa moroom, kenn manula jóge
fa nga nekk, diiru ñetti fan. Teewul këri bànni
Israyil gépp di leer.
24 Firawna nag woolu Musaa, ne ko: «Demleen
màggali Aji Sax ji. Seen jur gu gudd ak gu gàtt
rekk a fiy des, seeni doom sax man nañoo ànd
ak yeen.»
25 Musaa ne ko: «Danga noo wara bàyyee lu
nuy sarxalal sunu Yàlla, Aji Sax ji, ak yu ñu koy
defal saraxu rendi-dóomal.
26 Sunuy gétt dina nu topp moos, luy nirook we
sax du des gannaaw, ndax ci lanuy tànne lu nuy
màggale sunu Yàlla Aji Sax ji, te itam li feek nuy
àgg foofa, manunoo xam lan lanu ciy def sarax,
màggale Aji Sax ji.»
27 Teewul Aji Sax ji dëgëral boppu Firawna, mu
të rekk, bañ leena bàyyi ñu dem.
28 Firawna nag ne Musaa: «Neel mott! Bul
fexe ba taxawati sama kanam! Ndax bés boo
jàkkaarlooteek man, kera ngay dee.»
29 Musaa ne ko: «Noonu la sax de. Duma
jàkkaarlooteek yaw moos!»

11

Yàlla waaj na yar bu mujj ba

1 Ba loolu wéyee Aji Sax ji waxati Musaa ne
ko: «Benn yarub mujjantal laay dellu wàcce ci
kaw Firawna ak waa Misra. Su ko defee du leen
bàyyi ngeen dem, yem ca. Da leen fiy far dàqe,
ba fàww.

2 Te neel mbooloo mi, góor gu nekk ak jigéen
ju nekk ci ñoom, na sàkkoo ci dëkkandoob waa
Misraam, ay gànjari xaalis ak wurus.»
3 Ci biir loolu Aji Sax ji def waa Misra yéwéne
leen. Musaa sax ci boppam ku ñu naw la woon
ca réewum Misra, ca dagi Firawna ya, ba ca
baadoolo ya.

4 Musaa daldi wax Firawna ne ko: «Aji Sax
ji dafa wax ne: “Bu guddi gi xaajee, maay wër
Misra gépp,
5 te lépp luy taaw bu góor ci réewum Misra,
dina dee, dale ko ci taaw bu góoru Firawna, mi
toog ci jal bi, ba ci taaw bu góoru jaam bu jigéen
bu féetewoo wol, boole ci luy taaw bu góor ci jur
gépp.
6 Dees na dégg yuux yu réy jibe Misra gépp, lu
masula am, te dootu am mukk.
7 Waaye fépp fu bànni Israyil dëkke, dara du fa
wokk nit ak mala.” Su boobaa dingeen xam ne,
Aji Sax jee ràññatle waa Misra ak bànni Israyil.
8 Bu loolu amee mboolem sa dag yii dinañu ma
sujjóotalsi te naan ma: “Demal, yaak mbooloo,
mi la topp yépp!” Su ko defee ma doora dem.»
Musaa nag won Firawna gannaaw, mer ba, fees.
9 Fekk na Aji Sax ji wax Musaa ne ko: «Li waral
Firawna du leen déglu, mooy sama kéemaan yi
wara fulandiwu ci réewum Misra.»
10 Musaa ak Aaróona def nañu yooyu kéemaan
yépp ca kanam Firawna, waaye fekk na Aji Sax
ji dëgëral boppu Firawna, ba mu të, baña bàyyi
bànni Israyil, ñu génn réew ma.

12

Lu jëm ci bésub Mucc ba

1 Aji Sax ji wax na ak Musaa ak Aaróona ca
réewum Misra, ne leen:
2 «Weer wii mooy doon ci yeen wi jiitu ci weer
yi, te na doon ci yeen weer, wi jëkk ci at mi.
3 Waxleen ak mbooloom Israyil mépp ne leen,
bésub fukkeel ba ci weer wii, na ku nekk jëlal
njabootam ab gàtt, kër gu nekk ak gàttam.
4 Waaye su dee gàtt bu ëpp waa kër ga, dañu
koy bokk ak kër, gi leen gëna jege, te nañu seet
nu nit ña tollu, doora tànn gàtt bu dëppook la
ñu mana lekk.
5 Gàtt ba bumu am sikk te na di kuuyu menn
at. Man naa doon xar mbaa sikket.
6 Dangeen koy denc ba fukkeelu bés ba ak
ñeent ci weer wii. Bu bés baa ci diggante ngoon
ak jant bu so, na mbooloom Israyil mépp bokk
rendi seeni gàtt.
7 Su ko defee ñu sàkk ca deret ja, taqal ca buntu
kër, ga ñu ko nara lekke, taqal ca ñaari jëni bunt
ba ak njëël bunt ba ca kaw.
8 Dañuy lakk yàpp wa cib taal, lekk ko guddig
keroog, boole kook mburu mu amul lawiir ak
xob yu wex.
9 Nañu ko wàjj, mu ne ñumm, bopp bi ak tànk
yi ak yérey biir yi. Buleen ci lekk dara lu ñorul,
mbaa lu ñu baxal.
10 Buleen ci wacc dara mu fanaan, te lépp lu ci
des bu bët setee, lakkleen ba mu jeex tàkk.
11 Ni ngeen koy lekke nag, nii la: bu ngeen koy
lekk, dangeen di takku, sol seeni dàll, ŋàbb seen

yet, te ngeen lekk ko ci lu gaaw. Loolu gàttu
saraxu bésub Mucc ba lay doon, ñeel Aji Sax ji.
12 «Guddig keroog maay wër réewum Misra
te maay fàdd lépp luy taaw bu góor ci réewum
Misra, nit ak mala, te itam maay mbugal
mboolem tuuri Misra. Man maay Aji Sax ji.
13 Deret ji ci kër, yi ngeen dëkke nag, mooy
doon seen xàmmikaay, ba tax bu ma gisee deret
ji, musal leen. Su ko defee bu may dal ci kaw
réewum Misra, menn musiba du leen lor.
14 «Bésub keroog bésu pàttliku lay doon ci
yeen, ngeen war koo màggal ngir Aji Sax ji, muy
dogal bu leen war fàww, yeen ak seen askan.

Lu jëm ci ayu bésu Mburu mu amul lawiir

15 «Diiru juróom ñaari fan ngeen di lekk
mburu mu amul lawiir; te bés bu jëkk bi
ci boppam nangeen jële seeni kër luy lawiir,
ndaxte képp ku ci lekk mburu mu am lawiir, li
ko dale bés bu jëkk bi, ba kera bésub juróom
ñaareel ba, dees na ko dagge ci askanu Israyil.
16 Bés bu jëkk bi nangeen ci amal ndaje mu
sell. Juróom ñaareelu bés ba itam nangeen ca
amal ndaje mu sell; deesul liggéey lenn ci yooyu
bés, lu moy ngeen togg ñam wu ñépp lekk. Loolu
doŋŋ lees ciy mana def.
17 «Nangeen wormaal ayu bésu Mburu mu
amul lawiir, ndaxte ci bés boobu tembe laa leen
génnee réewum Misra, kurél ci kaw kurél. Kon
nag nangeen wormaal bés bii, muy dogal bu leen
war fàww, yeen ak seen askan.
18 Li ko dale ngoonu fukki fan ak ñeent ci weer
wu jëkk wi, ba ca ngoonu ñaar fukki fan ak benn

ci weer woowu, nangeen ci lekk mburu mu amul lawiir.
19 Diiru juróom ñaari fan, bu dara ci lawiir
am fenn ci seeni kër, ndax képp ku lekk lu am
lawiir, dees na ko dagge ci askanu Israyil, muy
doxandéem mbaa doomu réew mi.
20 Buleen ci lekk lenn lu am lawiir, te fépp fu
ngeen dal, na mburu mu ngeen mana lekk di mu
amul lawiir.»

Waajal nañu bésub Mucc ba

21 Ba loolu amee Musaa woo magi Israyil ñépp,
ne leen: «Demleen tànnali seeni njaboot ay gàtt,
te ngeen rendi gàtt yooyu, def ko saraxu bésub
Mucc bi.
22 Dangeen di jël ab takku cari isob*, capp ci
deret ji ci ndab li, diw ci seen njëël bunt ak seen
ñaari jëni bunt, te bu kenn ci yeen wees buntu
këram ba bët set.
23 Su ko defee, bu Aji Sax jiy wër ci biir réew
mi, di fàdd waa Misra, ba gis deret ji taq ci seen
njëël bunt ak seen ñaari jëni bunt, day teggi bunt
ba, te du bàyyi malaakam reykat bi, mu dugg
seeni kër, di fàdde.
24 «Nangeen sàmmonteek loolu, muy dogal bu
leen war fàww, yeen ak seen askan.
25 Keroog bu ngeen duggee nag ca réew ma
leen Aji Sax ji jox na mu leen ko dige woon,
nangeen sàmmonteek jooju aada.
26 Te bu leen seeni doom laajee ne leen: “Lu
aada jii di wund?”

---

* **12:22** 12.22 isob as ngarab la su car ba sëq, ba ñu man koo diwe.

27 waxleen leen ne leen: “Loolu sarax la ñeel
Aji Sax ji ngir bésub Mucc ba, ndax la mu teggi
woon këri bànni Israyil ca Misra, kera ba muy
fàdd waa Misra te musal ca sunuy kër.”»
Ba mu waxee loolu ba noppi, mbooloo ma
sujjóot, màggal Yàlla.
28 La Aji Sax ji santoon Musaa ak Aaróona,
noonu rekk la ko bànni Israyil defe.

Yarub fukkeel ba, di deewu taaw ya

29 Ca xaaju guddi la Aji Sax ji fàdd mboolem
taawi réewum Misra yu góor, dale ko ca taaw bu
góor bu Firawna, ma toog ca jal ba, ba ca taaw
yu góor yu nit ña ñu tëj kaso, boole ca lépp luy
taaw bu góor ca jur ga.
30 Firawna nag jóg ca guddi ga, moom ak
dagam yépp ak waa Misra gépp, yuux gu réy jibe
ca Misra, ndax këroo kër, du genn gu nit deewul.
31 Ba loolu amee Firawna woolu Musaak
Aaróona ca guddi googu, ne leen: «Ayca! Mott!
Soreleen sama waa réew, yeen ak seeni bokk!
Laggleen, jaamuji Aji Sax ji, li ngeen bëgg.
32 Te itam yóbbaaleleen seen juroo jur, gu
gudd ak gu gàtt, li ngeen bëgg rekk, te ne mott!
Waaye ñaanaaleleen ma seen Yàlla nag, mu
barkeel ma.»

Bànni Israyil gàddaay na

33 Ba mu ko defee waa Misra soññ bànni
Israyil, ngir ñu gaaw génn réew ma, ndax booba
ña nga naan: «Nun ñépp ay dee!»
34 Loolu tax mbooloom Israyil roñ seen xiiwi
sunguf yu amagul lawiir. Ñu ëmb seen ndabi
notukaay ca seeni malaan, gàddu.

35 Fekk na bànni Israyil def la leen Musaa
santoon ca waa Misra. Sàkku nañu ca ñoom ay
gànjari xaalis ak wurus aki yére.
36 Aji Sax ji nag def waa Misra nangul bànni
Israyil, ba jox leen la ñu sàkku; noonu lañu
futtee waa Misra.
37 Ci kaw loolu bànni Israyil jóge dëkk ba
ñuy wax Ramses, jëm Sukkóot. Ña nga tollu ci
juróom benni téeméeri junniy góor (600 000) te
limaaleesul jigéen ñaak xale ya.
38 Amoon na it mbooloom nit ñu ànd ak ñoom,
te di askan yu raxe, ak jur gu bare, gu gudd ak
gu gàtt.
39 Ñu daldi lakk mburu mu tàppandaar ca xiiw
wu amul lawiir, wa ñu jële Misra. La taxoon xiiw
wa ñàkk lawiir mooy dañu leena dàqe Misra, ba
taluñu woona fàggu lu ñu lekk.
40 Diir ba bànni Israyil nekk Misra tollu na ci
ñeenti téeméeri at ak fanweer (430).
41 Keroog ca bés, ba ñeenti téeméeri at ya ak
fanweer matee sëkk, ca la ñoñi Aji Sax ji génn
réewum Misra, kurél ci kaw kurél.
42 Guddig keroog guddig teewlu la, ñeel Aji Sax
ji, ngir moo leen ca génne réewum Misra, moo
tax guddi googu di gu ñu jagleel Aji Sax ji, bànni
Israyil gépp war cee fanaanee teewlu, ñeel Aji
Sax ji, ba fàww.

Ay dogali Aji Sax jaa ngii, ñeel bésub Mucc ba

43 Gannaaw loolu Aji Sax ji dafa wax ak Musaa
ak Aaróona, ne leen: «Li ma dogal ci saraxu
bésub Mucc bi mooy lii: Benn doxandéem du
ci lekk.

44 Waaye bépp jaam bu ñu jënd te mu xasa
xaraf, man na cee lekk.
45 Benn màngaan mbaa liggéeykat bu ñu bind
it du ci lekk.
46 Genn kër lees koy lekke: bu lenn ci yàpp wi
génn kër gi, te deesu ci damm benn yax sax.
47 Mboolem ku bokk ci bànni Israyil, na def
sarax bi.
48 Su fekkee ne ab doxandéem bu ngeen dëkkal
dafa bëgga wormaal màggalu bésub Mucc bi
ngir Aji Sax ji, xaraf war na ko, te war na gépp
góor gu bootu ci moom; su loolu amee, dees na
ko may, mu def ko, ndax kon day mel ni doomu
réew mi. Waaye kenn ku xaraful du ci lekk.
49 Dogal bi benn lay doon, doomu réew mi ak
doxandéem bi dëkk ci seen biir, bokk ci yem
kepp.»
50 La Aji Sax ji santoon Musaak Aaróona,
noonu rekk la ko bànni Israyil defe.
51 Bésub keroog boobee la Aji Sax ji yiwi bànni
Israyil, ñu def kurél ci kaw kurél, génn réewum
Misra.

13

Lu jëm ci aada, yi ñuy baaxantale

1 Aji Sax ji waxaat Musaa, ne ko:
2 «Nanga ma sédde bépp taaw bu góor, nit ak
mala, lépp lu jëkka juddu ci bànni Israyil, maa
moom.»
3 Musaa ne mbooloo ma: «Fàttlikuleen bésub
tey jii ngeen génne Misra, kërug njaam gi, ak ni
leen Aji Sax ji yiwee dooley loxoom. Bu ci kenn
lekk mburu mu am lawiir.

4 Yeena ngii tey di dem seen yoon ci weeru
Abiib.
5 Kon keroog bu leen Aji Sax ji yóbboo réewum
Kanaaneen ña ak Etteen ña ak Amoreen ña ak
Eween ña ak Yebuseen ña, fa mu giñaloon seeni
maam, ne dina leen ko jox, réew mu meew maak
lem ja tuuroo, nangeen wormaal màggal gi ci wii
weer te ngeen di ko defe nii.

6 «Diiru juróom ñaari fan ngeen di lekk mburu
mu amul lawiir, te na bésub juróom ñaareel ba
di bésu màggalug Aji Sax ji.
7 Mburu mu amul lawiir ngeen di lekk diiru
juróom ñaari fan; te it bu lenn lu am lawiir mbaa
lawiir sax am fenn ci seen biir réew.
8 Bu keroogee na ku nekk xamal doomam, ne
ko: “La ma Aji Sax ji defaloon, ba ma génnee
Misra, moo waral lii tey.”

9 «Na màggal googu di pàttliku ci yeen. Na
mel ni màndarga mu nekk ci seen loxo ak seen
jë. Su ko defee ngeen saxoo jàngle yoonu Aji Sax
ji, ndax ci dooley loxoom la leen Aji Sax ji génnee
Misra.
10 Nangeen sàmmonteek bii dogal ci bésam, at
mu nekk.

11 «Bu leen Aji Sax ji yóbboo nag réewum
Kanaaneen ña, noonee mu leen ko giñale woon,
yeen ak seeni maam, ba jox leen ko,
12 nangeen sédde Aji Sax ji lépp lu jëkka juddu,
rendil ko ko: lépp luy góor lu seen jur taawloo,
Aji Sax jeey boroom.
13 Waaye lépp lu mbaam-sëf taawloo, nangeen
ko jote kuuyum xar, mu wuutu ko. Bu ngeen ko

jotul, nangeen damm loos wi. Te itam jotleen képp kuy taaw bu góor ci seeni doom.
14 Su ko defee, bu leen seen doom laajee ëllëg,
ne leen: “Lii lu muy tekki?” ngeen wax ko ne ko:
“Dooley loxol Aji Sax jee nu génne Misra, kërug
njaam ga.
15 Ba Firawna tëwee, bañ noo bàyyi, nu dem,
Aji Sax jee rey mboolem lu doon taaw bu góor
ca réewum Misra, taawu nit ba ci taawu mala.
Looloo waral nuy rendil Aji Sax ji mépp mala mu
jëkka juddu, di góor, sunu bépp taaw bu góor it,
ñu war koo jote sarax su nu koy rendil.”
16 Na yooyu sarax mel ni màndarga mu nekk
ci seen loxo ak seen jë, di leen fàttli ni nu Aji Sax
ji génnee Misra ci dooley loxoom.»

Aji Sax ji jiite na mbooloo ma

17 Firawna bàyyi na mbooloo ma, ñu dem,
waaye Yàlla jaaralewu leen ca yoon, wa jëm
réewu Filisti, doonte moo gënoona gàtt. Booba
Yàlla dafa xam ne, su mbooloo ma sóoboo ci ay
xare ci woowu yoon, dañuy yoqi, bay xalaata
dëpp, dellu Misra.
18 Moo tax Yàlla wiiriloo mbooloo ma, ñu jaare
ca màndiŋ ma, jëm ca géeju Barax ya. Ba mu
ko defee bànni Israyil fagaru ba jekk, daldi génn
Misra.
19 Musaa nag yóbbaale yaxi Yuusufa, ma
giñloo woon bànni Israyil, ne leen: «Yàlla dina
leen geesu moos, te bu keroogee nangeen fi jële
samay yax, yóbbaale.»
20 Ñu bàyyikoo Sukkóot, dal Etam ca wetu
màndiŋ ma.

21 Bu bëccëgee nag Aji Sax ji nekk ci seen
kanam ci biir taxaaru niir, di leen jiite ca yoon
wa, te bu guddee mu nekk ci biir taxaaru sawara,
di leen leeral, ba ñu mana dem guddi ak bëccëg.
22 Du bëccëg bu niir wa jóge ca kanam
mbooloo ma, te du guddi it gu sawara wa masa
wuute.

14

Firawna dabi na bànni Israyil

1 Aji Sax ji waxati Musaa, ne ko:
2 «Waxal bànni Israyil, ne leen ñu wal-
batiku dali fa jàkkaarlook Pi Axirot, ca diggante
Migadol ak géeju Barax ya. Dal-leen foofa
jàkkaarlook Baal Cefon ca tefes ga.
3 Su ko defee Firawna da naan: “Bànni Israyil
de dañoo réer ci àll bi, ba faf keppu ci màndiŋ
mi.”
4 Gannaaw loolu maay dëgëral boppu Firawna,
mu topp leen, ba ma jaare ca siiwal sama ndam,
ndax maay daan Firawnaaki xarekatam yépp, te
waa Misra dinañu xam ne, man maay Aji Sax ji.»
Musaa jottli leen ko, ñu def noona.

5 Ba ñu yégalee Firawna buuru Misra, ne
mbooloo ma daw na, mooki dagam dañoo soppi
xalaat ca mbirum bànni Israyil. Ñu ne: «Waaw
nun, li nu def nag? Ana luy ndeyi yiwi bànni
Israyil, ba dootuñu nu surgawu?»
6 Firawna takklu watiiru xareem, ànd aki
jàmbaaram.

7 Mboolem watiiri xarey Misra la yóbbu, jiital
juróom benni téeméer, ya ca gën, bu ci nekk yeb
ay kilifay xarekat*.
8 Aji Sax jee dëgëral boppu Firawna buuru
Misra, mu toppi bànni Israyil, fekk bànni Israyil
ñoom, ña ngay génn réew ma ci seen teeyu
bakkan.
9 Waa Misra topp leen, ñook fasi Firawna
yépp, ak watiiri xareem ak dawalkatam yaak
xarekatam ya, ba dab leen fa ñu dal ca tefesu
géeju Barax ya, fa jàkkaarlook Baal Cefon ca
wetu Pi Axirot.
10 Firawnaa ngay jubsi, bànni Israyil séentu,
yemuñu ci ñu moy waa Misra, ñu dikk, jubsi
leen. Tiitaange lu réy jàpp bànni Israyil. Ñu woo
Aji Sax ji wall.
11 Ci biir loolu ñu ne Musaa: «Xanaa Misra
dafa amul ay sëg, ba nga di nu indi ci màndiŋ
mi, nu deesi fi? Loo nu doon génnee Misra?
12 Xanaa du lii lanu la waxoon ca Misra? Noon
nanu la, nga bàyyi nu, nu surgawu waa Misra,
ndax surgawu waa Misra moo nu gënal nu dee
ci màndiŋ mi!»
13 Musaa nag ne mbooloo ma: «Buleen tiit,
neleen tekk te xool li Aji Sax jiy def, ba xettli leen
tey jii. Ndax kat waa Misra yii ngeen di gis nii
tey, dootuleen leen gis mukk.
14 Aji Sax ji moo leen di xeexal, yeen kay neleen
tekk rekk.»

Yàlla xàll na géej ga

---

* **14:7** 14.7 kilifay xarekat: watiiru xare yi ñaar la daan yeb, kiy dawal ak kiy fitt, waaye bii yoon Firawna da caa tofal njiitu xarekat, mu ñetteel leen.

15 Ci kaw loolu Aji Sax ji wax Musaa ne ko:
«Loo may wooye wall? Waxal bànni Israyil, ne
leen ñu dem rekk,
16 te yaw nanga yékkati saw yet, tàllal sa loxo
mu tiim géej gi, ba xàll ko, ndax bànni Israyil
mana dox ci suuf su wow, jàll géej gi.
17 Man nag maay dëgëral boppu waa Misra, ba
ñu dugg, topp leen. Su ko defee ma siiwal sama
ndam, ndax dinaa yar Firawnaaki xarekatam
yépp, boole ci watiiri xareem aki gawaram.
18 Bu ma dumaa Firawna, boole kooki wati-
iram aki gawaram, ba doxe fa siiwal sama ndam,
waa Misra dinañu xam ne man maay Aji Sax ji.»

19 Ci kaw loolu malaakam Yàlla, ma féete woon
xarekati Israyil kanam naka jekk te di leen jiite,
daldi toxu, féete leen gannaaw. Niir, wa leen jiitu
woon it walbatiku, taxaw ca seen gannaaw,
20 dox diggante dalu waa Misra ak dalu bànni
Israyil. Niir waa nga lëndëme genn wet, wet ga
ca des di leer ca guddi ga, ba tax guddi ga gépp
benn dal manula fekki moroom ma.

21 Gannaaw ga Musaa tàllal loxoom, mu tiim
géej ga, Aji Sax ji yebal ngelawal penku lu réy
guddi ga gépp, jañaxe ko géej ga, ndox ya
xàjjalikoo, ba suuf su wow feeñ.
22 Bànni Israyil nag dugg ca biir géej ga, di dox
ci kaw suuf su wow, ndox ya ne sàtt, ñagal leen
ndijoor ak càmmoñ.

23 Ba mu ko defee waa Misra daw topp
ca ñoom, fasi Firawna ak watiiri xareem aki
gawaramànd, ñoom ñépp ne yentam ca biir géej
ga.

24 Ba njël jotee Aji Sax ji dafa tollu ci biir
taxaaru sawara wu ànd aku niir, di xool xarekati
Misra, tiital leen, ñu fëlxoo.
25 Mu boole ca téye mbegey watiir ya, ba
neexatuñoo dawal. Waa Misra ne: «Nan daw
gaaw, ba rëcc bànni Israyil, ndax kat Aji Sax ji
moo leen di xeexal, te moo dal ci sunu kaw!»
26 Aji Sax ji nag wax Musaa ne ko: «Tàllalal
sa loxo, mu tiim géej gi, ndax ndox mi délsi, ba
sottiku ci kaw waa Misra, ñook seen watiiri xare
ak seeni gawar.»
27 Musaa tàllal loxoom, mu tiim géej ga. Ba bët
di set géej ga dellu na, mel na mu meloon. Waa
Misra di daw, géej ga wal, dogale leen, Aji Sax ji
fél leen, ñu ne ca menteñ.
28 Ndox ma daa délsi, boole mëdd watiiri xare
yaak gawar ya, mboolem xarekati Firawna, ya
leen toppoon ca biir géej ga rekk. Kenn rëccul.
29 Waaye bànni Israyil ñoom, ci suuf su wow
lañu jaare ca digg géej ga, jàll, ndox ya ne sàtt,
ñagal leen ndijoor ak càmmoñ.
30 Noona la Aji Sax ji xettlee bànni Israyil
bésub keroog ca waa Misra, ñu gis néewi waa
Misra ya ne wetar ca tefes ga.
31 Ba Israyil gisee na Aji Sax ji jowe loxoom
bu baax ca xareem baak waa Misra, dañu daldi
ragal Aji Sax ji, teg ca am kóolute ci Aji Sax ji ak
ci Musaa, jaamam ba.

15

Woyu Musaa waak bànni Israyil

1 Ba loolu amee nag Musaa ak bànni Israyil
woy Aji Sax ji, màggal ko. Ña nga naan:

«Ma woy Aji Sax ji, ngir ndamam li kawee kawe.
Fas ak gawaram la fab, xalab géej.
2 Sama doole, sama kaaraange, Ki Sax a;
te mooy sama wall tey.
Mooy sama Yàlla, ji may tagge,
sama Yàllay maam, ji may joobe.

3 «Aji Sax ji jàmbaari xare ji,
Aji Sax jeey turam!
4 Watiiri Firawnaaki xarekatam la fab sànni géej;
ñeyi xareem ya labandoo ca géeju Barax ya,
5 xóote ya boole sàng,
ñu ne ca biir menteñ niw doj.

6 «Aji Sax ji, sa kàttanu ndijoor a yéeme!
Aji Sax ji, sa ndijoor a ne noon ba rajax.
7 Sa màggaay gu yéemee nërmeel say noon.
Yaa yebal sa mer, mu ne jippét,
xoyom leen ni boob.
8 Nga wal sag noo, ndox ya tegloo,
wal ma ne sàtt, jaloo jalu,
ndoxi xóotey géej way deeŋ!

9 «Noon baa nga naa: “Maay dàqe, dabe,
lël alal ja, séddale
séddu, ba xol sedd,
ne saamar boset,
teg leen loxo.”
10 Waaye sa ngelaw nga wal,
géej mëdd leen,
ñu diigandoo ni beteex biir géej mbàmbulaan!

11 «Ana kuy sa moroom ci tuur yi, yaw Aji Sax ji?

Kuy sa dend, yaak sa sellaay bu yéeme,
sa yànjaay bu raglook sa jëf yu yéeme?
12 Yaa tàllal sa ndijoor,
suuf wonn leen.

13 «Sa ngor nga jiitee mbooloo, mi nga jot,
te sa kàttan nga leen di yóbboo ca sa kër gu sell.
14 Jaambur ñay dégg, di rag-ragi,
tiitaange ne taral waa Filisti,
15 kilifay waa Edom jàq,
njiiti Mowab di kat-kati,
mboolem waa Kanaan tiit, ne yasar;
16 tiitaangeek njàqaree ne milib ca seen kaw.
Sa kàttan a tax ñu mel niw doj, ne yàcc,
ba kera sa ñoñ jàll, Aji Sax ji,
ba kera askan wa nga goreel, jàll,
17 te yaa leen di sampi ca sa tund wa nga séddoo,
fa nga waajal sa dëkkuwaay, Aji Sax ji,
bérab bu sell ba nga sàkke sa loxol bopp, Boroom
bi.
18 Aji Sax jeey Buur, tey ak ëllëg ba fàww.»
19 Ci kaw loolu fasi Firawna ànd ak watiiri
xareem aki gawaram, tàbbi géej, Aji Sax ji delloo
ndoxi géej ga ca seen kaw, bànni Israyil ñoom,
jaare joor gu wow ca digg géej ga.

Maryaama woy na

20 Yonent Yàlla Maryaama, jigéenub Aaróona
nag ŋàbb tabala, jigéen ñépp topp ko, génn di
fecc, tabala ya jiin.
21 Maryaamaa nga leen di dëbbeel, naa:
«Woyleen Aji Sax ji, ngir ndamam li kawee kawe.
Fas ak gawaram la fab, xalab géej.»

Lu jëm ci ndox mu wex ma

22 Gannaaw loolu Musaa jële bànni Israyil géeju Barax ya, ñu wéy, wuti màndiŋ, ma ñuy
wax Sur. Dox nañu ñetti fan ca màndiŋ ma,
gisuñu ndox.
23 Ñu dem, ba àgg fu ñu naan Maara, waaye
manuñoo naan ca ndoxum Maara, ndax wex.
Looloo waral ñu tudde bérab ba Maara (mu firi
Fu wex).
24 Mbooloo ma nag di diiŋat Musaa, naan:
«Ana ndox mu nuy naan nag?»
25 Musaa woo Aji Sax ji wall, Aji Sax ji won ko
dammitu bant, mu sànni ko ca ndox ma, ndox
ma neex.
Foofa la Aji Sax ji dogalal bànni Israyil ay sàrti
yoon ak ndigal, te fa la leen nattoo itam.
26 Da ne leen: «Bu ngeen farloo ci déggal
seen Yàlla Aji Sax ji, di def li mu rafetlu, di
teewlu tey jëfe ay santaaneem, di sàmm bépp
dogali yoonam, su boobaa duma leen teg lenn
ci jàngoro, yi ma tegoon waa Misra, ndax man
maay Aji Sax, ji leen di wérloo.»
27 Ci kaw loolu ñu dem ba Elim, fekk fa fukki
bëti ndox ak ñaar, ak juróom ñaar fukki garabi
tàndarma. Ñu dal foofa ca wetu ndox ma.

16

Aji Sax ji leel na bànni Israyil

1 Gannaaw gi mbooloom bànni Israyil gépp
bàyyikoo fa Elim, dem, ba keroog fukki fan
ak juróom, ca weer wa topp ca wa ñu génne

réewum Misra, ñu doora agsi màndiŋu Ciin diggante Elim ak Sinayi*.
2 Mbooloom bànni Israyil gépp nag di diiŋat
Musaa ak Aaróona ca màndiŋ ma.
3 Ña nga naa leen: «Céy ngalla nun, su nu
sañoon dee, Yàlla moom nu ca réewum Misra,
fa nu daan uufe cini yàpp, ñam wa ne gàññ, nu
suur këll. Yeena nu indi ba ci màndiŋ mii, ngeen
nara xiifloo mbooloo mii mépp, ba ñu dee.»
4 Ba loolu amee Aji Sax ji wax Musaa ne ko:
«Maa ngi nii di tawal bànni Israyil ñam wu jóge
asamaan, te na mbooloo mi dem bés bu set, fori
njëlu bés ak bés. Ma nattu leen ci, ba xam ndax
dinañu doxe sama ndigalu yoon am déet.
5 Waaye bu ñu demee ba bésub juróom ben-
neel ba, ba togg la ñu ca indi, day tollook ñaar-
cay dayo ba ñuy for bés bu set.»
6 Musaa ak Aaróona nag xamal bànni Israyil
ne leen: «Bu ngoonee dingeen xam ne, Aji Sax ji
moo leen génne réewum Misra,
7 te bu bët setee dingeen gis manoorey Aji Sax
ji, ndaxte dégg na ngeen di diiŋat Aji Sax ji, ndax
nun kat tekkiwunu dara, ba ngeen di nu diiŋat.»
8 Musaa teg ca ne: «Moo tax Aji Sax ji dina
leen jox yàpp wu ngeen lekk ngoon, te bu bët
setee mu jox leen ñam wu leen reggal, ndax Aji
Sax jee dégg ngeen di ko diiŋat. Nun lu nu ci?
Du nun ngeen di diiŋat waaye yeen ak Aji Sax ji
la.»
9 Ba loolu wéyee Musaa ne Aaróona: «Waxal
mbooloom bànni Israyil gépp, ne leen ñu dem

* **16:1** 16.1 Sinayi mooy Oreb ba tey.

ba ca kanam Aji Sax ji, ndaxte dégg na seeni diiŋat.»
10 Naka la Aaróona di wax ak mbooloom Israyil
mépp, ñu jekki ne gees ca màndiŋ ma, daldi yem
ci aw niir, leeru Aji Sax ji di ca feeñ.
11 Aji Sax ji wax Musaa ne ko:
12 «Dégg naa diiŋati bànni Israyil. Wax leen
ne leen, diggante ngoon ak jant bu so, dinañu
lekk yàpp, te bu bët setee ñu lekk aw ñam, ba
regg, ndax ñu xam ne man Aji Sax ji, maay seen
Yàlla.»

Aji Sax ji wàcce na mànn aki picc

13 Ba ngoon jotee ay picci përëntaan† dikk, fees
dal ba. Ba bët setee lay bay wàcc ca dal ba.
14 Naka la lay ba bàcc, ñu jekki gis lu sew lale
ca màndiŋ ma, def fepp yu sew ca biir, te mel ni
tawub yuur, tege ca suuf.
15 Bànni Israyil gis ko, di wax ca seen biir naan:
«Lii lu mu?» ndax xamuñu woon lu mu doon.
Musaa ne leen: «Lii mooy ñam wi leen Aji Sax ji
jox, ngeen lekk.
16 Aji Sax ji dafa santaane ne: “Na ku nekk for
lu mat njëlam, bopp bu ne andaar‡, te mu natt
ko ci limu nit, ñi mu bokkal xayma.”»
17 Bànni Israyil def noona, ñii for lu bare, ñee
lu néew.
18 Waaye ba ñu ko nattee ci andaar, ña sàkkoon
lu bare amuñu lu ëpp, te ña sàkkoon lu néew

† **16:13** 16.13 picci përëntaan: xeetu picc la, muy nirook naat te
gën koo tuuti. ‡ **16:16** 16.16 andaar: moom lañu tekkee omer
ci ebrë, te muy natt buy tollu ci ñaari liitar.

yéeslewuñu. La ñu for dafa tolloo tembe ak seen njël.
19 Musaa ne leen: «Bu ci kenn wacc dara, mu fanaan.»
20 Waaye dégluwuñu Musaa, am na ñenn ca ñoom ñu ca wàññi, fanaanal, mu def ay sax, xasaw xunn. Musaa nag mere leen.
21 Suba su ñu xëyaan nag, ku nekk for ca njëlam, ndax bu naaj wa tàngaan, mu seey.

Aji Sax ji santaane na bésub Noflaay

22 Ba bésu juróom benneel ba jotee, dañoo for lu mat ñaari njël, ku nekk am ñaari andaar, njiiti mbooloo ma nag dem yeggeji ko Musaa,
23 mu ne leen: «Loolu la Aji Sax ji wax, te li muy tekki mooy: ëllëg bésu dal-lu la, di bésub Noflaay bu sell ñeel Aji Sax ji. Lakkleen li ngeen di lakk, baxal li ngeen di baxal, te lu ci des, ngeen denc ba suba.»
24 Ba ñu dencee la ca des ba ca ëllëg sa, na ko Musaa santaanee, xasawul, saxewul.
25 Musaa wax leen ne leen: «Lekkleen li des tey, ndax tey jii bésub Noflaay la, ñeel Aji Sax ji, te dungeen ko gis tey ci àll bi.
26 Juróom benni fan ngeen koy for, waaye bésub juróom ñaareel bay bésub Noflaay, kenn du ko gis.»
27 Terewul mu am ñu fori ca bésub juróom ñaareel ba, waaye gisuñu dara.
28 Ca la Aji Sax ji wax Musaa ne ko: «Waaw yeen nag, dungeen ma noppee gàntalal samay santaaneek samay ndigali yoon mukk?
29 Nangeen xam xéll ne, man Aji Sax ji, maa leen may bésub Noflaay ngir ngeen nopplu,

te looloo tax ma may leen dundub ñaari fan ci bésub juróom benneel bi. Kon nag bésub juróom ñaareel ba, na ku nekk toog fi mu nekk, bu ci kenn génnati fi mu dëkk.»

30 Ba loolu amee bànni Israyil di nopplu bésub juróom ñaareel ba.

Mànn ma jar naa fàttliku

31 Waa kër Israyil nag tudde ñam wa mànn (mu firi Lii lu mu?). Dafa meloon ni pepp, mi ñuy wax koryanda, te weex, di saf lu mel ni nàkk bu ànd ak lem.

32 Ci biir loolu Musaa ne: «Aji Sax ji dafa santaane ne: “Sàkkleen ci andaar, denc ngir seeni sët ak seeni sëtaat. Su ko defee ñu gis ñam, wi ma leen daan leel ca màndiŋ ma, gannaaw ba ma leen génnee réewum Misra.”»

33 Musaa wax Aaróona ne ko: «Fabal ndab, def ci andaaru mànn, teg ko fi kanam Aji Sax ji, dencal ko seeni sët ak seeni sëtaat.»

34 La Aji Sax ji santoon Musaa la Aaróona def, daldi koy teg ca kanam gaal gay def àlluway kóllëre ga§, ñu denc ko fa.

35 Bànni Israyil dunde nañu mànn diiru ñeent fukki at, ba kera ñu agsee réew mu ay nit dëkke, gannaaw ba ñu jéggee kemu réewum Kanaan.

36 Ñu jàpp ne andaar, boo ci amee fukk, mooy benn efa*.

---

§ **16:34** 16.34 Seetal ci 25.10-12. * **16:36** 16.36 efa ab natt la woon, bu wara tollook ñeent fukki liitar ak juróom.

17

Ndox balle na ciw doj

1 Gannaaw loolu mbooloom bànni Israyil gépp
bàyyikoo màndiŋu Ciin, di dox ak a taxaw, ci
ndigalal Aji Sax ji. Ñu dem ba Refidim, dal fa.
Foofa nag mbooloo ma amuñu woon ndox mu
ñu ŋaan.
2 Ñu jote faak Musaa, naan ko: «Joxleen nu
nag ndox mu nu naan!» Musaa ne leen: «Ana
lu ngeen joteek man? Aji Sax ji ngeen di seetlu
nag?»
3 Mbooloo ma mar na fa, bay xultu ci kaw
Musaa, naan: «Loo nu doon jële Misra nag,
xanaa du boole nu rey ndax mar, nook sunuy
doom ak sunuy gétt?»
4 Ba mu ko defee Musaa woo Aji Sax ji wall, ne
ko: «Nu may def ak mbooloo mii? Des na tuuti
de, ñu dóor ma ay doj, ba ma dee.»
5 Aji Sax ji ne Musaa «Àndal ak ñenn ci magi
Israyil, nga jaar ci kanam mbooloo mi, yóbbaale
yet, wa nga dóoroon ca dexu Niil ga. Ŋàbb ko ci
sa loxo te dem.
6 Man dinaa taxaw ci sa kanam ci doj woowu
ca tundu Oreb. Dóoral ci doj wi, su ko defee ndox
dina ci génne, mbooloo mi naan.» Musaa def
noona ca kanam magi Israyil ña.
7 Bérab boobu la Musaa wooye Maasa (mu firi
Nattu). Mu wooye ko itam Meriba (mu firi ab
Jote), ndax joteb bànni Israyil ba fa amoon, ak
na ñu fa nattoo Aji Sax ji, naan: «Moo Aji Sax ji
ndax mu ngi ci sunu biir, am déet?»

Amalegeen ña xare nañook Israyil

8 Ba loolu weesee Amalegeen ña dikk, xareek
bànni Israyil ca Refidim.
9 Musaa ne Yosuwe*: «Tànnal nu ay xarekat te
nga dem xeex ak Amaleg. Ëllëg dinaa taxaw ca
kaw tund wa, ŋàbb yetu Yàlla wi ci sama loxo.»
10 Yosuwe def la ko Musaa wax, di xeex ak
Amaleg. Musaa ak Aaróona ak Ur nag ànd yéeg
ba ca kaw tund wa.
11 Ci kaw loolu saa yu Musaa yékkatee loxoom,
Israyil man, saa yu wàccee loxo ba, Amaleg man.
12 Musaa nag mujj sonn ndax loxo yu toqi; ñu
jël aw doj, tegal ko, mu toog ca, Aaróona ak Ur
séq ko, ku ci nekk taawu benn loxo, loxoom ya
ne sàtt taxaw, ba jant so.
13 Ba mu ko defee Yosuwe duma Amaleg ak
mbooloom, leel leen ñawkay saamar.
14 Ba loolu amee Aji Sax ji wax Musaa ne
ko: «Bindal lii xew cib téere, muy pàttli, te
nga xamal Yosuwe ne ko, raafal laay def askanu
Amaleg, ba ñu jeex tàkk, ba deesatu leen fàttliku
fu asamaan tiim.»
15 Musaa nag sàkk fa sarxalukaay, tudde ko tur
wuy tekki «Aji Sax jeey sama raaya».
16 Booba la wax ne, gannaaw loxoo ñemee
xàcci, jëm ci ngànguney Aji Sax ji†, Aji Sax ji
dootu noppee xareek Amaleg ba fàww.

18

Gorob Musaa yedd na Musaa

---

* **17:9** 17.9 Yosuwe: seetal ci 33.11. † **17:16** 17.16 Manees na koo tekkee nii it: raayay Aji Sax ji,

1 Yettro sarxalkatu réewum Majan ba, baayu
soxnas Musaa, dafa dégg mboolem la Yàlla defal
Musaa ak bànni Israyil ñoñam ak ni Aji Sax ji
génnee Israyil Misra.
2 Ci kaw loolu Yettro gorob Musaa, ànd ak
Sipora soxnas Musaa, sa Musaa yebaloon ca kër
baayam,
3 boole kook ñaari doomi Musaa yu góor ya,
kenn ka di Gersom (mu firi Doxandéem fii),
ndaxte Musaa da ne woon: «Doxandéem laa fii.»
4 Ka ca des mu tudde ko Elyeser (mu firi Yàlla
dimbali na ma), ndax da ne woon: «Sama Yàllay
baay mooy sama ndimbal te moo ma musal ci
saamaru Firawna.»
5 Yettro, gorob Musaa nag yóbbul Musaa sox-
naam aki doomam ba ca màndiŋ ma, fa Musaa
dal ca kaw tundu Yàlla wa.
6 Mu yónnee ca Musaa, ne ko: «Man Yettro,
sa goro, maa ñëw fi yaw, ànd ak sa soxna ak sa
ñaari doom yu góor.»
7 Musaa génn gatandu ko, sujjóotal ko, fóon ko;
ñu jàmmante ba noppi, doora dugg ca xayma ba.
8 Musaa nag nettali goroom mboolem li Aji Sax
ji def Firawna ak waa Misra ndax Israyil, ak jafe-
jafe, ya leen dab ca yoon wa yépp, ak na leen ca
Aji Sax ji xettlee.
9 Yettro bég lool ca la Aji Sax ji def lépp, ba
baaxe Israyil, xettli leen ca noteelu waa Misra.
10 Yettro nag ne: «Cant ñeel na Aji Sax, ji
leen xettli ci notaangey waa Misra ak notaangey
Firawna, xettliwaale mbooloo mi ci notaangey
waa Misra.
11 Léegi nag xam naa ne, Aji Sax jee sut

mboolem tuur yi, ndax la mu def, ba leen waa
Misra torxalee.»
12 Yettro, gorob Musaa, daldi sàkk saraxu
rendi-dóomal ak yeneen sarax, jagleel ko Yàlla.
Aaróona ak magi Israyil ñépp dikk, ñu bokk lekk
ñook gorob Musaa fa kanam Yàlla.

13 Ca ëllëg sa Musaa toog, di àtte mbooloo ma,
ñu wër Musaa suba ba ngoon.
14 Gorob Musaa gis mboolem la Musaa di defal
mbooloo ma. Mu ne ko: «Waaw, ni ngay
jëflanteek nit ñi nag? Lu tax ngay toog, di
àtte yaw rekk, mbooloo mépp wër la, suba ba
ngoon?»
15 Musaa ne goroom: «Li ko waral mooy nit ñi
dañuy dikk, di laaj li dëppook àttey Yàlla.
16 Bu ñu jotee, dañuy ñëw diis ma ko, su
ko defee ma àtte leen ci mbir mi leen jotale,
ba noppi xamal leen santaaney Yàlla ak ndigali
yoonam.»
17 Goro ba ne ko: «Ni ngay doxale gënul.
18 Dangay dàjji sa bopp doŋŋ, dàjji mbooloo
mi, ndax yen bee diis, ba ëpp ci sa kaw; doo ko
àttan yaw rekk.
19 Déglu ma fii, ma digal la, tey ñaan Yàlla ànd
ceek yaw. Danga fee toogal mbooloo mi ci kanam
Yàlla, di diis Yàlla jotey nit ñi,
20 di leen xamal ay santaane aki ndigali yoon,
di leen won fi ñu wara jaare ak li ñu wara def.
21 Kon nag dangay tànn ci biir mbooloo mi
mépp ay góor ñu mat, ñu ragal Yàlla te dëggu,
boole ci sib alalu ger. Su ko defee nga tabb leen,
ñu yilif ay kurél yu mat junniy nit ak yu tollu ci

téeméeri nit, ba ci juróom fukki nit mbaa fukki nit.
22 Nga bàyyi leen nag, ñuy àtteel mbooloo mi
bés bu nekk seeni jote. Su ko defee, mboolem
réeroo bu mag, ñu indil la ko; mboolem réeroo
bu sew nag, ñoom ñu àtteel ko seen bopp.
Noonu ngay woyofale sab yen, ñu jàpple la ci.
23 Boo defee noonu, te Yàlla ànd ci, dinga ko
mana dékku, mbooloo mii mépp it mana dellook
jàmm ca seeni kër.»
24 Musaa nag topp ndigalu goroom, daldi def
mboolem la mu ko wax.
25 Mu seet ca bànni Israyil gépp, tànn ca góor
ñu mat, fal leen, ñu yilif mbooloo ma: ñii jiite
kuréli junniy nit; ñii, téeméer; ñii, juróom fukk;
ñii fukk.
26 Ñuy àtte nag mbooloo ma saa su nekk. Su
dee mbir mu lëj, ñu indil Musaa; mboolem mbir
yu sew-sewaan ya, ñoom ñu àtte ko.
27 Ba loolu weesee Musaa tàggtook goroom,
mu dellu réewam.

19

Yàlla xamle na kóllëreem

1 Keroog benn fan ca ñetteelu weer wa, gan-
naaw ba ñu génnee Misra, ca lañu agsi màndiŋu
Sinayi.
2 Fekk na ñu bàyyikoo Refidim, doora duggsi
màndiŋu Sinayi, daldi dal ca màndiŋ ma. Israyil
a nga daloon foofa janook tund wa.
3 Ba loolu amee Musaa yéeg, jëm ca Yàlla. Aji
Sax ji jaar ci turu Musaa foofa ca kaw, ne ko:

«Nanga wax ak waa kër Yanqóoba te nanga ma
siiwtaaneel ci bànni Israyil googu, lii ma lay wax:
4 “Yeena gisal seen bopp ni ma def waa Misra,
te yeen, ma boot leen, ni jaxaay di fireey laafam,
boot ay doomam, ba ngeen jegesi ma fii.
5 Léegi nag su ngeen ma déggalee bu baax, di
sàmm sama kóllëre ak yeen, yeenay doon sama
moomeelu bopp ci mboolem askan yi. Dëgg la,
àddina wërngal këpp maay Boroom,
6 waaye yeenay doon nguuru sarxalkati Yàlla,
te di xeet wu sell.” Kàddu yooyu ngay wax bànni
Israyil.»
7 Musaa dellu, woolu magi mbooloo ma. Mu
jottli leen mboolem wax jooju ko Aji Sax ji dénk.
8 Mbooloo ma mépp bokk benn baat, àddu ne:
«Li Aji Sax ji wax lépp dinanu ko def.» Ci kaw
loolu Musaa dem yegge Aji Sax ji tontal mbooloo
ma.
9 Aji Sax ji wax Musaa ne ko: «Ma ne, dinaa
yiiroo niir wu fatt, dikk ba agsi fi yaw, ngir bu
may wax ak yaw, mbooloo mi di ci dégg, ndax
ñu wóolu la ba fàww.» Ba loolu amee Musaa
baamtul Aji Sax ji tontal mbooloo ma.

Yàlla wàcc na ca kaw tundu Sinayi

10 Gannaaw loolu Aji Sax ji waxaat Musaa ne
ko: «Dellul ca mbooloo ma, te nanga leen sell-
luloo tey ak ëllëg. Nañu fóot seeni yére,
11 te waajal gannaaw-ëllëg, ndax gannaaw-
ëllëg man Aji Sax ji maay wàcc ci kaw tundu
Sinayi ci kanam mbooloo mépp.
12 Sàkkalal mbooloo mi ag kemu fi wër tund
wi, te nga wax leen ne leen: “Moytuleena yéeg

ci kaw tund wi, mbaa ngeen di laal tund wi fenn.
Képp ku laal tund wi, dees na ko rey.
13 Bu loxo laal kooka, waaye nañu ko dóor ay
doj ba mu dee, mbaa ñu jam ko. Su dee nit, su
dee mala, bumu dundati." Bu liit gi jibee doŋŋ
nag lañuy doora mana dem ba ca tund wa.»

14 Ba loolu amee Musaa wàcc tund wa, dellu
ca mbooloo ma. Mu sell-luloo leen, ñu fóot seeni
yére,
15 ba noppi, mu wax leen ne leen: «Waajal-
leen gannaaw-ëllëg, te li feek booba, buleen fi
ànd ak jigéen.»

16 Keroog ca gannaaw-ëllëg sa, naka la njël jot,
muy dënook a melax, ànd akaw niir wu fatt ca
kaw tund wa, ak coowal liit gu xumb. Waa dal
ba bépp a nga tiit, bay lox.
17 Musaa daldi jiite mbooloo ma, ñu génn dal
ba, ngir dajejeek Yàlla. Ñu dem ba ca suufu tund
wa, taxaw fa.
18 Fekk na tundu Sinayi wa wépp di sël-
sëleeku saxar, ndax Aji Sax ja fa wàcc ci biir
sawara. Saxar saa ngay gilli ni saxaru puuru
ban, tund wépp di yëngook doole,
19 liit ga gëna jolli. Musaa ngay wax, Yàlla di
ko tontoo kàddug dënu.
20 Ba mu ko defee Aji Sax ji wàcc ca tundu
Sinayi wa, ca njobbaxtalu tund wa. Aji Sax ji nag
woo Musaa foofa, ca njobbaxtal ga, Musaa dellu
yéeg.
21 Aji Sax ji ne ko: «Wàccal, àrtu mbooloo mi,
ndax ñu baña bëtt, di ma deñsi kumpa; lu ko
moy ñu bare ci ñoom dinañu dee.

22 Te it sarxalkat, yi may jege, man Aji Sax ji,
dañoo wara sellal, bala may dal ci seen kaw.»
23 Musaa wax Aji Sax ji ne ko: «Mbooloo mi
kat manuñoo yéeg tundu Sinayi, ndax yaw ci sa
bopp àrtu nga nu, ne nu, nu sàkk ag kemu fi wër
tund wi, te nu xam ne tund wu sell la.»
24 Aji Sax ji ne ko: «Wàccal te délsi, ànd ak
Aaróona. Waaye muy sarxalkat yi, di mbooloo
mi, bu kenn bëtt, jëm ci man Aji Sax ji, lu ko
moy ma dal ci seen kaw.»
25 Ba loolu amee Musaa wàcc, fekki mbooloo
ma, wax ak ñoom.

20

Kóllëre gi laaj na ay sàrt

1 Yàlla wax na bànni Israyil kàddu yii yépp, ne
leen:
2 «Man Aji Sax ji, maa di seen Yàlla, ji leen
génne réewum Misra, kërug njaam ga.
3 «Buleen am yeneen yàlla ci sama kanam.
4 «Buleen sàkkal seen bopp tuur muy jëmmal
lenn lu nekk ci kaw asamaan, mbaa ci kaw suuf,
mbaa lu nekk ci ndox mu suuf tiim.
5 Buleen ci sujjóotal lenn, buleen ci jaamu
lenn, ndax man seen Yàlla Aji Sax ji, Yàlla ju fiir
laa. Maay topp doom tooñu waajur, ba ca seen
maasi sët, ba ca maasug sëtaati nit ñi ma bañ.
6 Waaye maay baaxe ñi ma sopp, di sàmm
samay santaane, ba ci junniy maas ya leen di
wuutuji.
7 «Buleen tudd seen turu Yàlla Aji Sax ji ci
neen, ndax Aji Sax ji du ñàkka topp kuy tudd
aw turam ci neen.

8 «Deeleen baaxantal bésub Noflaay, ngir
sellal ko.
9 Juróom benni fan ngeen wara liggéey, def ci
seen soxla yépp.
10 Waaye bésub juróom ñaareel ba, Noflaay
lay doon, ñeel seen Yàlla Aji Sax ji. Buleen ci
liggéey lenn; du yeen, du seen doom ju góor ak
ju jigéen, du seen jaam bu góor ak bu jigéen, du
seenug jur, te du seen gan gu nekk ci seen biir
dëkk.
11 Ndax man Aji Sax ji, juróom benni fan laa
sàkk asamaan ak suuf ak géej ak mboolem li ci
biir, bésub juróom ñaareel ba, ma dal-lu. Moo
tax man Aji Sax ji ma barkeel bésub Noflaay,
sellal ko.
12 «Teral-leen seen ndey ak seen baay, ndax
ngeen gudd fan ca suuf sa leen seen Yàlla Aji Sax
ji jox.
13 «Buleen bóome.
14 «Buleen jaaloo.
15 «Buleen sàcc.
16 «Buleen seedeel seen moroom lu dul dëgg.
17 «Buleen xemmem seen lennu moroom: du
këram, du jabaram, du jaamam bu góor, du
jaamam bu jigéen, du nagam, du mbaamam.»

Mbooloo ma dagaan na ab jottlikat

18 Mbooloo mépp a nga teew, ba muy dënook
a melax, ànd ak coowal liit gaak tund way saxar.
Ñu gis loolu, di kat-kati, dànd fu sore.
19 Ci kaw loolu ñu ne Musaa: «Yaw, waxal ak
nun, nu dégg, waaye bu Yàlla ci boppam wax ak
nun, lu ko moy nu dee.»

20 Musaa ne mbooloo ma: «Buleen ragal, ndax
nattu leen moo tax Yàlla ñëw, ngir ngeen ragal
ko, ba dungeen moy.»
21 Noonu la mbooloo ma taxawe, dànd tund
wa. Mennam Musaa moo jegeji niir wu fatt, wa
Yàlla nekkoon.

Téereb kóllëre gi

Ay dogal a ngi, yu jëm ci ab sarxalukaay

22 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko: «Li ngay wax
bànni Israyil mooy lii: "Yeena ko gisal seen bopp.
Ca asamaan sax laa àddoo, wax ak yeen.
23 Buleen sàkkal seen bopp ay tuuri xaalis,
mbaa ay tuuri wurus, di ma bokkaale, bumu am
mukk.
24 Sarxalukaay bu ñu defare suuf ngeen may
sàkkal, di ci sarxal seeni gàtt ak seeni nag, muy
seen saraxu rendi-dóomal, mbaa seen saraxi
cant ci biir jàmm. Sàkkleen ab sarxalukaay ci
mboolem bérab bu may fàttlee sama tur, ma
dikk fi yeen, barkeel leen.
25 Su ngeen ma dee sàkkal sarxalukaayu xeer,
buleen ko defare xeer yu ñu yett, ndaxte bu
ngeen ko laalalee ab jumtukaay, teddadil ngeen
ko.
26 Buleen yéeg ci ay dëggastal, doora mana
àgg ca sama sarxalukaay, ndax loolu day tax
ngeen di fa sàgganu."»

21

1 Aji Sax ji teg ca ne: «Àttey yoon yii, nanga
leen ko jox:

Lu jëm ci Ebrë yiy ay jaam

2 «Su ngeen jëndee jaam bu góor bu dib Ebrë,
na liggéey juróom benni at. Juróom ñaareel ba
lay moom boppam te du ameel kenn dara.
3 Su fekkee ne ba muy dugg njaam, moom doŋŋ
la woon, moom doŋŋ ay moom boppam; su ko
fekkee mu am jabar, na jabaram ànd ak moom,
ñu moom seen bopp.
4 Su fekkee ne sangam a ko may jabar, ndaw
si am ak moom ay doom, jabar jeek doomam yu
góor mbaa yu jigéen, sang bee leen di moom.
Moom ci boppam doŋŋ ay moom boppam.
5 Waaye su jaam bi biralee ne: "Maa bëgg
sama sang, maak sama jabar ak samay doom, te
buggumaa moom sama bopp",
6 su boobaa na ci sang bi sàkku seede àttekat
yi. Su ko defee mu sësal waa ji ci lafu bunt
bi mbaa jënu bunt bi. Foofa lay bënne noppu
waa ji ab puso, mu daldi doon ab jaamam giiru
dundam.
7 «Su fekkee ne góor dafa jaay doomam ju
jigéen njaam, deesu ko mana goreel ni bu doon
góor.
8 Su ko sangam jëndee, def ko jabar, ba noppi
bëggatu ko, na fexe ñu feyal ndaw si ag njotam,
waaye amul sañ-sañu jaay ko ay doxandéem,
ndax loolu wor la.
9 Su fekkee ne da koo jëndal doomam ju góor,
na jëfeek moom, na mu dëppook wareefu doom
ju jigéen.
10 Ki jënd as ndaw, def ko jabar nag, su takkee
keneen it, warula wàññi la mu warlook jaam
ba mu def jabar ci wàllu dund ak koddaay ak
dëkkoo.

11 Su ko sang ba matalul ñett yooyii nag, day
moom boppam, dem te du fey dara.

Lu jëm ci lor sa moroom

12 «Ku dóor nit, rey ko, dee rekk mooy àtteem.
13 Su dul woon pexe mu mu lal, xanaa mu fekk
Yàlla yemale nit ki ciy loxoom, dinaa leen won
bérab bu muy daw, làquji fa.
14 «Waaye nag, su nit fexeelee moroomam, nax
ko, ba rey ko, su làqoo woon sama sarxalukaay
sax, jàppleen ko, rey.
15 «Ku dóor baayam mbaa ndeyam, dee rekk
mooy àtteem.
16 «Ku sàcc nit, dee rekk mooy àtteem, moo
xam da koo jaay, mbaa ñu fekk ko ci ay loxoom.
17 «Ku saaga baayam mbaa ndeyam, dee rekk
mooy àtteem.
18 «Su ay nit jàppantee, kenn ki dóor moroom
ma loxoom mbaa aw doj, su ca deewul, te ab
tëraayam sababoo ca,
19 su ci jógee mana génn ci biti, jàpp ciw yet
sax, di dox, deesul daan ki ko dóor, waaye dina
dàmp ki mu dóor ngir li mu tëdd liggéeyul, ak li
pajam laaj.
20 «Ku dóor yet jaamam bu góor mbaa bu
jigéen, ba mu dee ciy loxoom, dees na ko feyul
moos.
21 Waaye su jaam ba dundee ba ca ëllëg sa,
mbaa gannaaw-ëllëg sa, deesu ko feyul ndaxte
moomeelu sangam la.
22 «Su ay góor dee jàppante, ba kenn ci ñoom
dal ci jigéenu wérul, ba liir bi génn, bu ci genn
loraange toppul, dees na feyloo moos ki dal ci

kawam, ndàmpaay li jëkkër ji laaj, te ña leen di àtte juboo ca limu pey ga.

23 «Waaye su ci loraange sababoo nag, na bakkan fey bakkan,
24 bët fey bët, bëñ fey bëñ, loxo fey loxo; tànk fey tànk,
25 lakk-lakk fey lakk-lakk, tëccu-tëccu fey tëccu-tëccu, góom fey góom.

26 «Ku dóor ab jaamam bu góor mbaa bu jigéen, ba tuur bëtam, na ko goreel ndax bët ba.
27 Su foqee bëñu jaamam bu góor mbaa bu jigéen, na ko goreel ndax bëñ ba.

28 «Su aw nag dañee góor mbaa jigéen, ba rey ko, dóorleen nag wi ay xeer ba mu dee, te buleen lekk yàpp wi, waaye boroom nag wi, yoon toppu ko.
29 Su fekkee ne nag wi da daan dañe, ñu yégaloon ko boroom, wattuwu ko, ba nag wi rey góor mbaa jigéen, dóorleen nag wi ay xeer, ba mu dee, te teg ci rey boroom nag wi.
30 Su fekkee ne dees koo sas ndàmpaay, na fey lim bu ñu ko mana sas, muy njot-gi-bakkanam.
31 Ba tey itam, su nag wi dañee xale, ba mu dee, muy góor mbaa jigéen, na àtte biy benn rekk ci boroom nag wi.
32 Su nag wi dañee ab jaam ba mu dee, muy góor mbaa jigéen, na boroom nag wi fey boroom jaam bi fanweeri dogi xaalis, te nañu dóor nag wi ay xeer, ba mu dee.

33 «Su fekkee ne nit dafa ubbi kàmb gu ube woon, mbaa mu gas kàmb, wacc ko mu ne ŋàpp, ba nag mbaa mbaam daanu ci,

34 na boroom kàmb gi fey; day delloo boroom
mala mi njégu mala mi, daldi féetewoo mala mi
ci dee.
35 «Su nagu nit jamee nagu moroomam, ba mu
dee, nañu bokk jaay nag wiy dund, séddoo njég
gi, te séddoo nag wi dee.
36 «Waaye su fekkee muy nag wu ñu xam ne
da daan dañe, te boroomam ñàkk koo wattu,
boroomam day feye nag wi dee aw nag wuy
dund, daldi féetewoo wi dee.
37 «Ku sàcc aw nag mbaa ab gàtt, rey ko mbaa
mu jaay ko, na feye wenn nag, juróomi nag; benn
gàtt, mu feye ko ñeenti gàtt.

22

Yoonu Aji Sax ji ñoŋal na alalu nit

1 «Su fekkee dañoo jàpp ab sàcc guddi, muy
toj kër jaambur, bu ñu ko dóoree, ba mu dee,
deesul topp ki dóor, bakkanu sàcc bi,
2 waaye su jant xasee fenk, dees na ko topp
bakkanam.
«Ab sàcc nag, bu ñu ko jàppee, na delloo li
mu sàcc rekk. Su fekkee amu ko, dees koy jaay
njaam, ndax càcc gi.
3 «Su dee ku sàcc mala, muy nag mbaa mbaam
mbaa ab gàtt, te ñu fekk ko ciy loxoom, muy
dund, na fey ñaaram.
4 «Ku wacc sag jur, mu ruur toolub jaambur, ba
lekk toolam mbaa tóokëru reseñam, na tànn li
gën ci meññeefum toolu boppam mbaa tóokëru
reseñam, dàmpe ko boroom tool bi mu lor.
5 «Su fekkee ne dañoo taal sawara, mu jàpp
cib ñag, lakkaale pepp mu jóore, mbaa pepp mu

ñor mu ñu góobagul, mbaa mu ñoragul, ka taal sawara wa mooy xala fey li lakk.

6 «Su nit dénkee moroomam xaalis, mbaa alal, ñu sàcce ko ci kër ki denc, te ñu jàpp sàcc bi, na sàcc bi fey ñaari yoon la mu sàcc.
7 Su ñu ko jàppul nag, na boroom kër gi sàkku seede àttekat yi, te waat ne, du moom ci boppam moo aakimoo alalu moroomam.
8 Saa yu ay nit jotee ci mbirum nag mbaa mbaam mbaa gàtt mbaa yére, mbaa lu réer lu mu doon, ñaar ñi solowoo alal ji, muy mala mbaa leneen, nañu yóbbu mbir mi fi kanam àttekat yi. Ku ci àttekat yi teg tooñ, na fey moroom mi ñaari yoon.

9 «Su nit dénkee moroomam mbaam mbaa nag mbaa gàtt mbaa mala mu mu mana doon, su jur gi deeyee mbaa mu damm mbaa ñu sàcce ko àll te amul seede,
10 li leen di àtte ngiñ lay doon ci Aji Sax ji. Na ka dencoon mala ma giñ ne jëlu ko. Na boroom mala mi it nangu ngiñ li. Ki dencoon du ko fey dara.
11 Waaye su ñu sàccee mala mi ci këram, moom mi dencoon mooy delloo boroom.
12 Su fekkee ne rabu àll a fàdd mala mi, na indi li ci des, muy firnde. Su boobaa du fey dara.
13 Su nit àbbee juru moroomam, jur ga damm mbaa mu dee fu boroom nekkul, na ki àbboon fey.
14 Waaye su ko boroomam fekkee, du laaj muy fey. Su fekkee ne dafa bindoon mala mi ci boroom, di ko fey, na boroom féetewoo njég, ga ñu binde woon mala mi, muy peyam.

Yoonu Aji Sax ji rafetal na dundin

15 «Su góor naxee ab janq bu kenn joxagul
warugar, ba tëdde ko, na fey warugaram, muy
jabaram.
16 Su fekkee ne baayam dafa lànk, ne du ko ko
may it, du tere mu wara fey ci xaalis lu tollook
warugaru janq.
17 «Ab xërëmkat bu jigéen, buleen ko bàyyi,
mu dund*.
18 «Képp ku jaxasoo ak mala, dee rekk mooy
àtteem.
19 «Kuy sarxeel jeneen yàlla ju dul Aji Sax ji
moom rekk, dees koy faagaagal.
20 «Ab doxandéem, buleen ko lor, buleen ko
not, ndaxte yeen itam ay doxandéem ngeen
woon fa réewum Misra.
21 «Képp ku dib jëtun akub jirim, buleen ko
néewal.
22 Bu ngeen leen néewalee dév, bu ñu yuuxoo,
woo ma wall, dinaa dégg seen yuux moos.
23 Su boobaa sama mer dina tàng, ma reye leen
saamar, seeni jabar diy jëtun, seeni doom diy
jirim.
24 «Bu ngeen dee lebal ku bokk ci sama ñoñ,
di néew-ji-doole ju ngeen dëkkal, buleen def ni
ab leblekat, di ko sas ab tegandaay.
25 «Su ngeen nangoo mbubbam tayle ci seen
dëkkandoo, dellooleen ko ko bala jant a so.
26 Moom doŋŋ la am ci yére, di ko sànge
yaramam; su ko ñàkkee, lu muy sàngoo ba
tëdd? Te su ma wooyee wall kat, dinaa ci dégg,
ndax man Boroom Yërmande laa.

* **22:17** 22.17 Seetal ci *Sarxalkat yi* 19.26 ak 31.

27 «Man Yàlla, buleen wax lu ñaaw ci man, te
seen kilifag askan, buleen wax lu bon ci moom.
28 «Li tuuroo ci seen sàq yu fees, ak li wale ci
seen nalukaay yu rembat, sama cér la; buleen ko
yeexe, te seen taaw yu góor it, man ngeen leen
di sédde.
29 Seen jur gu gudd ak gu gàtt itam, naka
noonu. Juróom ñaari fan lay nekk ak ndeyam,
bésub juróom ñetteel ba, ngeen jox ma ko.
30 Te itam nit ñu sell ngeen wara doon, ñeel
ma, kon nag yàppu mala mu ñu fàdde ci àll bi,
buleen ko lekk; sànnileen ko xaj yi.

23

Àtte laaj na njub ak yërmande

1 «Buleen siiwal ay fen; buleen lëngoo ak
tooñkat, ngir doon seedeb naaféqam.
2 Buleen seet fi mbooloo gëna baree, ngeen
topp leen ci jëf ju bon; te it buleen jeng, di
topp mbooloo mu gëna bare ci ab layoo, di leen
seedeel lu toxal dëgg.
3 Néew-doole bi it, buleen ko far cib layoo.
4 «Su ngeen dajeek seen nagu noon mbaa
mbaamam mu réer, fexeleen ba délloosil ko ko.
5 Su ngeen gisee seen mbaamu noon mu ab sëf
daaneel, buleen ko romb; dimbalileen seen noon,
yékkatil-leen ko ko.
6 «Buleen jalgati àqu néew-ji-doole cib lay-
oom.
7 Kàddu gu dëgguwul, soreleen ko, te ku deful
dara ak kuy def njekk, buleen ko reylu, ndax nit
ku bon, duma ko àtte mukk àtteb kuy def njekk.

8 Alali ger nag buleen ko nangu, ndax ger day
gumbaal njàccaar, di safaan waxi ku nekk ci
dëgg.
9 «Ab doxandéem, buleen ko not; yeen ci
seen bopp, jaar ngeen ci ndoxandéem, ndax ay
doxandéem ngeen woon ca réewum Misra.

Lu jëm ci bési Noflaay

10 «Diiru juróom benni at ngeen di ji seen tool,
for li ci meññe;
11 waaye atum juróom ñaareel ma, noppal-
leen tool bi, booyal ko; seen néew-dooley askan
wi man cee lekk, li ci des, rabi àll yi for ko. Seen
toolub reseñ ak seen tóokëru oliw itam, naka
noonu.
12 «Diiru juróom benni fan ngeen di liggéey,
waaye bésub juróom ñaareel ba, nopplu leen,
ndax seen nag ak seen mbaam mana nopplu,
seen surga akub doxandéem it mana astandiku.
13 «Li ma leen wax lépp sàmmleen ko, te turi
yeneen yàlla, buleen ko tudd; bumu jibe sax seen
gémmiñ.

Lu jëm ci bési màggali Israyil

14 «Ñetti yoon cim at ngeen may jagleel
màggal.
15 Màggalu Mburu mu amul lawiir, wormaal-
leen ko. Diiru juróom ñaari fan ngeen ciy lekk
mburu mu amul lawiir ni ma leen ko sante, saa
yu jamonoom jotee ci weeru Abiib, ndaxte ci
ngeen génn Misra. Te itam buleen taxawe loxoy
neen ci sama kanam.
16 Wormaal-leen màggalu bésu Ngóob mi
jëkka ñore ci tool, yi ngeen di bey, ak màggalu

bésu Farmàngu mi ci ndeetel at mi, gannaaw bu
ngeen dajalee seen meññeef ba noppi.
17 Ñetti yoon cim at la seen góor ñépp di teew
fi kanam Boroom bi Aji Sax ji.
18 «Buleen ma rendil benn sarax, di boole
deret jaak lu am lawiir, te nebbonu jur gu ngeen
ma sarxal ci sama màggal, bumu fanaan ba bët
set.
19 «Ngëneeli meññeef ma jëkka ñore ca seen
suuf, moom ngeen di yóbbu seen kër Yàlla Aji
Sax ji.
«Ab tef, buleen ko togge soowum yaayam.

Yàlla yeb na bànni Israyil

20 «Te nag man ci sama bopp, maay yebal
malaaka, mu di leen sàmm ci yoon wi, ba yóbbu
leen bérab ba ma waajal.
21 Bàyyileen ko xel bu baax, déggal ko te bañ
koo merloo, ndax du leen baal seen moy, ngir
sama tur la taxawe.
22 Waaye su ngeen ko déggalee ba déggal ko,
di jëfe li ma leen wax lépp, su boobaa ma noonoo
seeni noon, bañ seeni bañaale.
23 «Bu leen sama malaaka jiitoo, ba yóbbu leen
ca réewum Amoreen ña ak Etteen ña ak Periseen
ña ak Kanaaneen ña ak Eween ña ak Yebuseen
ña, ba ma faagaagal leen ñoom ñépp,
24 su boobaa buleen sujjóotal mukk seeni tuur,
di leen jaamu, mbaa ngeen di roy seeni aada,
waaye yàqteleen seeni tuur te toj tasar seen
tuuri doj, ya fa sampe.
25 Jaamuleen ma, man seen Yàlla Aji Sax ji, ma
barkeel seen dugub ak seen ndox, boole ci jële
wopp ci seen biir.

26 Su ko defee du kenn ku ëmbam di yàqu,
mbaa mu tëlee am doom ci seenum réew, te
maay matal sëkk seen limu fan.
27 «Tiitaange laay yebal, mu jiitu leen. Maay
tiital mboolem xeet wu ngeen fekki, te maay def
seen noon yépp won leen gannaaw.
28 Maay yebal njàqare lu leen jiitu, dàqal leen
Eween ñi ak Kanaaneen ñi ak Etteen ñi.
29 Waaye duma leen dàqandoo ci menn at, lu
ko moy réew mi gent, rabi àll yi mujj bare lool
ci seen kaw.
30 Ndànk-ndànk laa leen leen di dàqal, ba kera
ngeen di yokku, ba nangu réew mi.
31 «Maa leen di dogal kemug suuf gu dale géeju
Barax yi, ba géeju waa Filisti, daleeti ca màndiŋ
ma, ba ca dexu Efraat, ndax maay teg waa réew
mi ci seeni loxo, ngeen dàq leen.
32 Buleen wóllëranteek ñoom, buleen
wóllëranteek seeni tuur.
33 Buñu dëkke seenum réew, lu ko moy muy
seen ndëgg-sërëx; ndax dañu leen di xiir ci moy
ma, ba ngeen jaamu seeni tuur.»

24

Yàlla fasoo na kóllëre ak bànni Israyil

1 Mu neeti Musaa: «Yéegal ñëw fi Aji Sax ji,
yaw ak Aaróona ak Nadab ak Abiyu ak juróom
ñaar fukki magi Israyil, te ngeen sujjóote nee,
dànd ma.
2 Su ko defee yaw rekk yaay dikk, ba jege ma,
man Aji Sax ji, waaye ñi ci des buñu jegesi, te it
bu mbooloo mi yéegandoo ak yaw.»

3 Musaa dem, yeggeji mbooloo ma kàdduy Aji
Sax ji yépp, ak àttey yoonam yépp. Mbooloo ma
mépp bokk benn baat, ne ko: «Li Aji Sax ji wax
lépp dinanu ko def.»
4 Ba loolu weesee Musaa bind na mboolem
kàdduy Aji Sax ji. Mu xëy nag suba teel, daldi
sàkk ab sarxalukaay ca suufu tund wa, sampaale
fa fukki doj ak ñaar, ñeel fukki giiri Israyil yaak
ñaar.
5 Ba mu ko defee mu yebal ay ndawi bànni
Israyil, ñooña def ay saraxi rendi-dóomal, boole
ci rendi yëkk yu ndaw yu ñu def saraxi cant ci
biir jàmm, ñeel Aji Sax ji.
6 Musaa jël genn-wàllu deret ja, sotti ci ay
ndab, la des ca deret ja, mu xëpp ko ca sarx-
alukaay ba.
7 Ba loolu amee mu jël téere ba ñu bind kóllëre
ga, jàngal ko mbooloo ma, ñuy dégg. Mbooloo
ma ne ko: «Li Aji Sax ji wax lépp dinanu ko def,
ba mu mat sëkk.»
8 Musaa jël deret ja, wis-wisal ca kaw mbooloo
ma, ne leen: «Lii nag mooy deret ji Yàlla fase
kóllëre gi mu séq ak yeen te mu aju ci mboolem
kàddoom yii.»
9 Ba loolu amee Musaa yéeg, ànd ak Aaróona
ak Nadab ak Abiyu ak juróom ñaar fukki magi
Israyil.
10 Ñu daldi gis Yàllay bànni Israyil. Lu mel ni
dëru per bu safiir a nga lal tànkam ya, mel ni
asamaan, ndax na mu sete wecc.
11 Waaye njiiti bànni Israyil ña, loxol Yàlla dalu
leen. Ñoo gis Yàlla, te gannaaw loolu lekk nañu,
naan nañu.

Musaa yéeg na ca tund wa

12 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko: «Yéegal ba ci
man ci kaw tund wi te négandiku fa, ma jox la
àlluway xeer yi ak yoon wi, ak santaane yi ma ci
bind ngir jàngle ko.»
13 Musaa daldi jóg, mook Yosuwe, bëkk-
néegam. Musaa nag yéeg ca tundu Yàlla wa.
14 Fekk na mu wax mag ña ne leen: «Xaarleen
nu fii, ba nu délsi. Aaróona ak Ur a ngi nii
ak yeen; ku ci am mbir mooy àttelu, demal ci
ñoom.»
15 Ba Musaa yéegee ca kaw tund wa, niir wa
daa yiir tund wa,
16 leeru Aji Sax ja dal ca kaw tundu Sinayi, niir
wa yiir tund wa diiru juróom benni fan. Bésub
juróom ñaareel ba Aji Sax ji àddoo ca digg niir
wa, woo Musaa.
17 Melow leeru Aji Sax jaa ngay nirook sawara
wuy tàkk ca njobbaxtalu tund wa, bànni Israyil
di gis.
18 Musaa yéeg ca kaw tund wa ba tàbbi ca biir
niir wa, di wéy. Musaa nekk na ca kaw tund wa
ñeent fukki guddi ak ñeent fukki bëccëg.

Lu jëm ci jaamookaay bi

25

1 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko:
2 «Waxal bànni Israyil ne leen, ñu indil ma ab
jooxe. Ci képp ku am yéeneem ngeen di nangoo
sama jooxe, indil ma ko.
3 Jooxe bi ngeen di nangoo ci ñoom di wurus
ak xaalis ak xànjar,

4 ak wëñ gu baxa te laal yolet ak wëñ gu xewar
ak gu xonq curr ak wëñu lëe, ak kawari bëy
5 ak deri kuuyu xar yu ñu wulli, sóob ko
xonqal, ak deri piipi* ak banti séng†,
6 ak diwu oliw gu ñuy taaloo, ak ndàbb luy
xeeñal diwu pal, di xeeñal cuuraay,
7 ak peri onigsë, ak yeneen per yu ñuy tapp
ci xar-sànnim sarxalkat bu mag ba ak kiiraayal
dënnam.
8 Na ma bànni Israyil defaral kër gu sell, ndax
ma dëkk ci seen biir.
9 Na lépp dëppoo ak li ma lay won. Muy
misaalu xaymab jaamookaay bi, di misaalu
mboolem ay jumtukaayam, lépp defeleen ko
noonu.

Lu jëm ci gaal giy def àlluway seede si

10 «Defarleen gaalu dénku séng, guddaayam
di ñaari xasab‡ ak genn-wàll, yaatuwaayam di
xasab ak genn-wàll; taxawaayam di xasab ak
genn-wàll.
11 Nañu ko xoob wurusu ngalam. Biir ak biti
lañu koy xoob, sàkkal ko kéméju wurus, gu ko
wër.
12 Móolalal gaal gi ñeenti lami wurus yu ñuy
takk ci ñeenti tànk yi; ñaari lam, wet gii; ñaar
wet gee.
13 Yettlul ay banti njàppuy séng te nga xoob bu
ci nekk wurus.

---

* **25:5** 25.5 piipi rabu géej la, bu der ba nooy te ndox du ko dugg. † **25:5** 25.5 séng: am na ñu koy wooye kasiya. ‡ **25:10** 25.10 xasab mooy guddaayu loxo, diggante catu baaraamu digg ak conc.

14 Su ko defee nga roof njàppu yi ci lam, yi ci
weti gaal gi, ngir ñu di ko yóbboo gaal gi.
15 Ci lami gaal gi la njàppu yiy des te bañ cee
jógeeti.
16 Yebal ci gaal gi àlluway seede si ma lay jox.
17 «Defarlul kubeer gu ñuy amale njotlaay gu
wurusu ngalam ngir gaal gi. Na guddaayam
di ñaari xasab ak genn-wàll, yaatuwaayam di
xasab ak genn-wàll.
18 Tëgglul ñaari malaakay serub yu wurus te
nga féetale leen ak ñaari cati kubeeru njotlaay
ga.
19 Defal cat lii ab serub, cat lee ab serub te
nanga móolaale kubeer gi ak serub yi ci ñaari
cat yi, ñu ànd di benn.
20 Na serub yi tàllal seeni laaf, jëme kaw
te nañu yiire kubeeru njotlaay gi seeni laaf.
Nañu janoo, te na seeni kanam jublook kubeeru
njotlaay gi.
21 Tegal kubeeru njotlaay gi ci kaw gaal gi,
gannaaw boo ci yebee àlluway seede si ma lay
jox.
22 Foofa laay dajeek yaw; fa tiim kubeeru
njotlaay ga, ca diggante ñaari serub ya ca kaw
gaalu seede sa, fa laa lay waxe mboolem lu ma
lay sant, ñeel bànni Israyil.

Lu jëm ci taabalu mburum sarax mi

23 «Defarlul taabalu bantu séng, guddaayam
di ñaari xasab, yaatuwaayam di xasab, tax-
awaayam di xasab ak genn-wàll.
24 Xoob ko wurusu ngalam te defal ko kéméju
wurus gu ko wër.

25 Defal ko pegg bu ko wër bu tollu ci ñeenti
baaraam, te sàkkal pegg ba wombu wurus,
wërale ko.
26 Defarlul ko ñeenti lami wurus te takk lam
ya ca ñeenti wet ya, fa fareek ñeenti tànk ya.
27 Na lam yi dendeek pegg bi, ngir mana téye
njàppu, yi ñuy yóbboo taabal ji.
28 Yettlul ay njàppu yu bantu séng, nga xoob
njàppu yi wurus, ñu di ko yóbboo taabal ji.
29 Sàkkal ko ay ndabam yu tell aki mbàttoom
aki njaqam, ak këllam yi ñuy tuuroo. Te wurusu
ngalam ngay def lu ci nekk.
30 Tegal mburum teewal mi ci kaw taabal ji, mu
nekk ci sama kanam ba fàww.

Lu jëm ci tegukaayu làmp bi

31 «Defarlul tegukaayu làmp bu wurusu
ngalam. Tegukaay ba, dees koy tëgg. Na taatu
tegukaay ba ak per ba ànd aki kaasam aki
kàmbóotam aki mbaram, lépp di benn.
32 Juróom benni car ñooy soqikoo ca wet ya,
ñetti car ci gii wet, ñett ca ga ca des.
33 Benn car day am ñetti kaas yu bindoo ni
tóor-tóoru garabu amànd§, kaas bu ci nekk ànd
ak ay kàmbóotam aki mbaram, car ba ca topp
am ñetti kaas yu bindoo ni tóor-tóoru garabu
amànd, kaas bu ci nekk ànd aki kàmbóotam aki
mbaram, juróom benni car, ya soqikoo ca per ba,
daj.

§ **25:33** 25.33 garabu amànd xeetoo naak gerte-tubaab.

34 Gannaaw loolu peru tegukaayu làmp ba
itam day am ñeenti kaas yu bindoo ni tóor-
tóoru garabu amànd, ànd ak ay kàmbóotam aki
mbaram.
35 Ab kàmbóot ay ronu yii ñaari car, jàpp ca;
beneen kàmbóot ronu ñaari car ya ca topp, jàpp
ca, ab kàmbóot ronu ñaari car ya mujj, jàpp ca,
juróom benni car, ya soqikoo ca peru làmp ba,
daj.
36 Kàmbóot ya ak car ya dañuy ànd ak
tegukaay ba, di benn, lépp doon lu ñu tëgge
wenn dogu wurusu ngalam.
37 Defarlul juróom ñaari làmpam. Te na làmp
ya tege tegin wuy leeral ca kanam tegukaay ba.
38 Ñiimi feyukaayu làmp yi ak andi làmp yi na
doon wurusu ngalam.
39 Fanweeri kiloy wurusu ngalam ak juróom*,
ci lees di sàkk tegukaayu làmp bi, ak mboolem li
mu àndal.
40 Nanga xool te topp misaal, yi ñu la ciy won
ci kaw tund wi.

26

Lu jëm ci sori xaymab jaamookaay bi

1 «Xaymab jaamookaay bi nag, defare ko fukki
sori rabali lëe, mu ànd ak wëñ gu baxa te laal
yolet ak wëñ gu xewar ak gu xonq curr, te nga
ñawaale ca nataali serub.
2 Guddaayu sor bu nekk na doon ñaar fukki
xasab ak juróom ñett, yaatuwaay ba di ñeenti
xasab, te sor yépp ay tolloo.

---

* **25:39** 25.39 Mu yemook benn nattu diisaay bu ñu daan jëfandikoo, ñu di ko wax talaŋ.

3 Yii juróomi sor day taqloo ca guddaay ba,
juróomi sor ya ca des taqloo noonu.
4 Ñawlul ay takku yu baxa te laal yolet ca catal
sor, ba mujj ca benn taqalante ba, te ñawe ko
noonu itam ca catal sor, ba jeexal taqalante ba
ca des.
5 Juróom fukki takku ngay def ci catal benn sor
bi, ak juróom fukki takku ci catal sor, bi jeexal
taqalante bi ci des, te na takku yi yemoo.
6 Su ko defee nga defarlu juróom fukki lonku
yu wurus yu ñuy jokklee sor yi, ba jaamookaay
bi doon benn.
7 «Te itam ràbblul ay sori kawari bëy, ngir
def ko ñaareelu xayma, muy kiiraay ci kaw
jaamookaay bi. Fukk ak benn la sor yiy doon.
8 Guddaayu sor bu nekk di fanweeri xasab,
yaatuwaay bi di ñeenti xasab, te fukki sor yeek
benn yépp ay tolloo dayo.
9 Taqleel yii juróomi sor, juróom benni sor yi
ci des it noonu, te juróom benneelu sor bi, nanga
ko lem, fi féeteek kanam xayma bi.
10 Sàkkal juróom fukki takku ci catal sor, bi
mujj ci benn taqalante bi, ak juróom fukki takku
ci catal sor, bi jeexal taqalante bi ci des.
11 Sàkkal juróom fukki lonku yu xànjar te
nga we lonku yi ci takku yi, daldi jokkle ñaari
taqalante yi, muy benn xayma.
12 Liy lang te ëppe ci sori xayma bi nag, di
beneen genn-wàllu sor bi, na lange ci gannaaw
jaamookaay bi.
13 Waaye benn xasab bi ëppe wet gu nekk ci
guddaayu sori xayma bi, na lange ci ñaari weti
jaamookaay bi, ngir yiire ko ko.

14 Nanga defarlul xayma bi malaanum deri
kuuy yu ñu sóob xonq, ak meneen malaanum
deri piipi muy tege ca kawam.

Lu jëm ci kenuy jaamookaay bi

15-17 «Sàkkalal jaamookaay bi ay làcci bantu
séng yuy sampe. Na làcc wu nekk am ñaari kenu
yu ñu lëkklee galan yu ndaw, te nga def làcci
jaamookaay bi yépp noonu. Na taxawaayu làcc
wu nekk di fukki xasab, yaatuwaay bi di xasab
ak genn-wàll.
18 Ci wàllu làcci jaamookaay bi, sësaleel ñaar
fukki làcc fi féete bëj-saalum,
19 boole kook ñeent fukki tegukaayi xaalis yuy
ronu kenuy ñaar fukki làcc yi, ñaari tegukaay
ay ronu làcc wi jiitu ngir ñaari kenoom yi muy
àndal, ñaari tegu topp ci, ronu wépp làcc wu ci
topp, ngir ñaari kenoom yi muy àndal.
20 Geneen wetu jaamookaay gi féete bëj-
gànnaar itam, na doon ñaar fukki làcc
21 ak seeni ñeent fukki teguy xaalis, ñaari tegu
ronu làcc wi jiitu, ñaari tegu topp ci, ronu wépp
làcc wu ci topp.
22 Gannaawu jaamookaay gi féete sowu,
sàkkal ko juróom benni làcc;
23 nga teg ci ñaari làcc ngir colli jaamookaay
bi ci gannaaw.
24 Nañu àndandoo ci suuf te lëkkoo ca kaw ci
benn lam kepp. Noonu lañuy bindoo ñoom ñaar;
ñooy doon ñaari coll yi.
25 Muy juróom ñetti làcc ak seen teguy xaalis,
di fukki tegu ak juróom benn, ñaari tegu ronu

làcc wi jiitu, ñaari tegu topp ci, ronu wépp làcc wu ci topp.
26 «Nanga sàkk itam ay galani bantu séng: juróomi galan yuy ànd ak làcc yi ci genn wetu jaamookaay bi,
27 ak juróomi galan ngir làcci wet gi ci des, ak juróomi galan ngir làcc, yi ci gannaaw jaamookaay bi, fi féete sowu.
28 Galanu digg bi, ci digg làcc yi lay nekk, dale ko cat ba cat.
29 Xoobal làcc yi wurus te nga sàkkal làcc wu ci nekk ay lami wurus yuy téye galan yi, te nga xoob galan yi it wurus.
30 Su ko defee nga taxawal jaamookaay bi, ni ñu la ko wone ci kaw tund wi.

Lu jëm ci rido bi

31 «Sàkkal rido bu ñu ràbbe wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar ak gu xonq curr, ak wëñu lëe, ñu ñawaale ca nataali serub,
32 te nga wékk ko ci ñeenti jëni séng yu ñu xoob wurus, jën yi ànd ak seen wékkukaayi wurus, te nga móolal jën yi ñeenti teguy xaalis.
33 Wewal rido bi ci ron lonku yi, su ko defee nga yóbbu gaalu àlluway seede si foofu ci gannaaw rido bi, rido bi xàjjaleel leen bérab bu sell bi, ak bérab bu sell bee sell.
34 Tegal kubeer ga ñuy amale ag njotlaay ca kaw gaal ga àlluway seede sa dence, ca biir bérab bu sell baa sell.
35 Tegal taabal ja ca biti, ca kanam rido ba, te nga teg tegukaayu làmp ba ca wetu bëj-saalumu jaamookaay ba, mu jàkkaarlook taabal ja, taabal ja nag, nga tege ko wetu bëj-gànnaar.

Lu jëm ci kiiraayal buntu xayma bi

36 «Sàkkalal buntu xayma bi kiiraay lu ñu
ràbbe wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar
ak gu xonq curr ak wëñu lëe, muy liggéeyu ràbb
bu rafet.
37 Nga sàkkal nag kiiraay li juróomi jëni séng,
xoob wu ci nekk wurus, seeni wékkukaay di
wurus, te nga móolal jën yi juróomi teguy xànjar.

27

Lu jëm ci sarxalukaay bi

1 «Nanga defare sarxalukaay bi bantu séng,
guddaay bi di juróomi xasab, yaatuwaay bi di
juróomi xasab; ab kaare la sarxalukaay biy doon,
taxawaayam di ñetti xasab.
2 Defaral ko ay béjjénam ci ñeenti koñ yi
ci kaw. Béjjén yi, dees koy liggéeyaaleek
sarxalukaay ba, ñu ànd di benn, te nanga xoob
sarxalukaay bi xànjar.
3 Sàkkal ay ndabi tibbukaayu dóomam, ak ay
ñiitukaayam, ak ay këllam, ak ay cappukaayam
aki andam. Defal jumtukaayam yépp xànjar.
4 Sàkkal ko caax bu ñu tëgge xànjar te nga
sàkkal caaxu xànjar bi ñeenti nopp ci ñeenti
collam.
5 Tegal caax bi, mu ronu peggu sarxalukaay bi,
te dale ci suuf ba ci digg sarxalukaay bi.
6 Sàkkalal sarxalukaay bi ay njàppuy bantu
séng, te nga xoob lu ci nekk xànjar,
7 te nga roof njàppu yi ci nopp yi, su ko defee
njàppu yi des ci ñaari weti sarxalukaay bi, ngir
bu ñu koy yóbbu.

8 Pax ngay def sarxalukaay bi ci biir; nga
defare ko ay xànq yu tàppandaar. Na ñu la ko
wone ca kaw tund wa rekk lañu koy defe.

Lu jëm ci ëttu jaamookaay bi

9 «Nanga sàkkalal jaamookaay bi ab ëtt: gud-
daayu ëtt bi ci wetu bëj-saalum, téeméeri xasabi
sori rabal yu ñu ràbbe wëñu lëe moo koy ub, ci
genn wet googu.
10 Jëni jaamookaay bi ñaar fukk lay doon,
seen ñaar fukki tegu di xànjar, wékkukaay yeek
galani jën yi di xaalis.
11 «Naka noonu it ci wetu bëj-gànnaar, gud-
daay bi di téeméeri xasabi sori rabal, ak seen
ñaar fukki jën yu seen ñaar fukki teguy xànjar
ronu, wékkukaay yeek galani jën yi di xaalis.
12 «Yaatuwaayu ëtt bi, fi féete sowu, juróom
fukki xasabi sori rabal a koy ub, seeni jën di fukk,
seeni tegu di fukk.
13 «Yaatuwaayu ëtt bi, fi féete penku ci kanam,
juróom fukki xasab la:
14 fukki xasabi sori rabal ak juróom moo ub ëtt
bi ci googu wet, seeni jën di ñett, seeni tegu di
ñett.
15 Wet gi ci des it, fukki xasabi sori rabal ak
juróom, seeni jën di ñett, seeni tegu di ñett.
16 Buntu ëtt bi nag, na doon lafu ñaar fukki
xasab, wu ñu defare wëñ gu baxa te laal yolet,
ak wëñ gu xewar ak gu xonq curr ak wëñu lëe,
muy liggéeyu ràbb bu rafet, ay jënam di ñeent,
seeni tegu di ñeent.

17 «Jën ya wër ëtt ba yépp, dees koy lëkklee
galan yu xaalis, wékkukaayi jën yi di xaalis,
seeni tegu di xànjar.
18 «Guddaayu ëtt bi téeméeri xasab lay doon,
yaatuwaay bi di juróom fukk, taxawaayu wet yi
di juróomi xasab, sor yi ñu ràbbe lépp di wëñu
lëe, tegu yi di xànjar.
19 Mboolem jumtukaayi yi ñuy liggéeye ci
jaamookaay bi, ba ci mboolem xeri xaymaam, ak
mboolem xeri ëtt bi, lépp xànjar lay doon.

Lu jëm ci santaane, yi sarxalkat yi sasoo

Lu jëm ci diwu làmp bi

20 «Yaw nag, santal bànni Israyil, ñu indil la
diwu segalu oliw gu set gu ñuy taaloo, ngir làmp
yi dëkke tàkk.
21 Ci biir xaymab ndaje mi* la Aaróona ak
doomam yu góor di teg làmp yi, ci kanam rido
bi làq gaalu àlluway seede si, ñuy fanaanee tàkk
ngoon ba bët set, fi kanam Aji Sax ji. Dogal a
ngoogu, war bànni Israyil fàww, ñoom ak seen
askan.

28

Lu jëm ci yérey sarxalkat yi

1 «Léegi nag yaw, nanga seppee ci bànni Israyil
sa mag Aaróona, ak doomam yu góor, nga woo
leen fi yaw, ñu di ma sarxalal: Aaróona ak

* **27:21** 27.21 xaymab ndaje ma: dees na ko wooye jaamookaay ba, ba tey.

doomam yu góor, Nadab ak Abiyu ak Elasar ak Itamar.
2 Sàkkalal sa mag Aaróona yérey sellnga ngir daraja, ak teraanga bu sarxalkat wara yelloo.
3 Dangay sant mboolem liggéeykat yu xareñ, yi ma feesal xelum xareñte, ñu defar yérey Aaróona, ngir fal ko, mu di ma sarxalal.
4 Yii yére nag lañu koy defaral: kiiraayal dënn ak ab xar-sànni ak ab fëxya, ak mbubb mu gudd mu ñu ràbb, ak kaala ak laxasaay. Yérey sellnga lañuy defal sa mag Aaróona ak doomam yu góor, ngir ñu di ma sarxalal.
5 Liggéeykat yooyu ñooy jël wëñi wurus, ak wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar, ak gu xonq curr, ak wëñu lëe ngir liggéeye ko.

Lu jëm ci xar-sànni mi

6 «Nañu ràbbe xar-sànni mi wëñu wurus, ak wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar ak gu xonq curr ak wëñu lëe, ñu ñawaale ci ay nataal.
7 Ñaari ngàlli mbagg yu ñuy faste la xar-sànni miy am, ñu di leen fastee ci ñaari cat yi.
8 Ngañaay liy tege ci kaw xar-sànni mi, ni xar-sànni mi lañu koy liggéeye, mu ànd ak moom, di benn, di wëñu wurus, ak wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar, ak gu xonq curr, ak wëñu lëe.
9 Nanga jël ñaari peri onigsë, nga ñaas ci turi doomi Israyil yu góor:
10 yii juróom benni tur ci benn per, juróom benni tur yi ci des ci beneen per bi, tur yi toppante, ni boroom tur yi toppantee ci juddu.

11 Ni ko ab liggéeykat bu farewoo mbindum
doj di defe, ni lañuy ñaase turi doomi Israyil yu
góor ci kaw ñaari per yi, mu mel ni ni ñuy ñaase
xàmmikaay yi ñuy torloo, te nañu we per yi ci
ay ŋankukaayi wurus.
12 Tappal ñaari per yi ci kaw ngàlli waggi xar-
sànni mi, per yi wuutu bànni Israyil, Aaróona
gàddu seeni tur ci kaw ñaari ngàlli waggam, fi
kanam Aji Sax ji, ngir saxal ag pàttliku.

13 «Sàkkal ay ŋankukaayi wurus,
14 ak ñaari caqi wurusu ngalam, bu ci nekk nga
rawaase ko nig buum, ba noppi nga we caq yu
rawaasoo yooyu ci ŋankukaay yi.

Lu jëm ci kiiraayal dënn bi

15 «Nanga sàkk kiiraayal dënn bi ñuy jëfoo cib
àtte, ñu liggéeyaale ko ay nataal ni xar-sànni mi,
te nañu ko ràbbe wëñu wurus, ak wëñ gu baxa
te laal yolet, ak wëñ gu xewar, ak gu xonq curr,
ak wëñu lëe.
16 Ab kaare bu ñu lem lay doon, guddaay bi di
ŋaraleb baaraamu dév ak digg, yaatuwaay bi di
ŋaraleb baaraamu dév ak digg.
17 Nanga we ay per ci kaw kiiraayal dënn bi,
nga def ko ñeenti làngi per. Làng gi jiitu, peru
sarduwan ak peru topaas ak peru eskarbukal
moo cay nekk;
18 ñaareelu làng gi di peru emëródd ak peru
safiir ak peru jamaa;
19 ñetteelu làng gi di peru yasent ak peru agaat
ak peru ametistë;

20 ñeenteelu làng gi di peru kirsolit ak peru
onigsë ak peru jàspë, te per bu ci nekk,
ŋankukaayu wurus lees koy wewe.
21 Per yeek turi doomi Israyil ñooy tolloo ab
lim: muy fukk ak ñaar, ni tur yi tollu. Dees
ciy ñaas tur yi ni xàmmikaayi torlu, ku nekk ak
turam, ba fukki giir yeek ñaar daj.
22 «Nanga sàkkal kiiraayal dënn bi ñaari caqi
wurusu ngalam yu ciy tege, te rawaasoo ni ay
buum,
23 ak ñaari jaaroy wurus yu ñuy takk ci ñaari
cati kiiraayal dënn bi ci kaw,
24 te nga nas ñaari buumi wurus yi ci ñaari
jaaro, yi ci cati kiiraay li.
25 Yeneen ñaari cati buumi wurus yi, nga we
leen ci ñaari ŋankukaay, yi ci kaw ngàlli waggi
xar-sànni mi, ci kanam.
26 Sàkkal ko it ñaari jaaroy wurus yu ñuy we
ci ñaari cati suufi kiiraay li, fi féete biir, wet gi
tafu ci xar-sànni mi.
27 Nga sàkkalaat ko yeneen ñaari jaaroy wurus
yooy we ci suufu ngàlli xar-sànni mi, fi féete
kanam, dendeek sofu ngàll yi, te tiim ngañaayu
xar-sànni mi.
28 Kiiraayal dënn bi, buum gu sew gu baxa
te laal yolet, moom lees koy téyee, lëkklee ko
jaaroy kiiraay leek jaaroy xar-sànni mi, su ko
defee kiiraay li dëkke tiim ngañaay li, ba du
teqlikook xar-sànni mi.
29 Aaróona nag nay tegoo turi bànni Israyil ci
kaw kiiraayal dënn bi ñuy àttee, tur yi tafu ci
xolam, saa yuy dugg ci bérab bu sell bi, ngir saxal
pàttliku ba fàww fi kanam Aji Sax ji.

30 Nanga yeb ci biir kiiraayal dënn bi ñuy àttee, jumtukaayi tegtal yooyu di Urim ak Tumim*, ngir ñu tafu ci xolu Aaróona, saa yuy taxawi fi kanam Aji Sax ji. Noonu la Aaróona di dëkke yóbbaale ci kaw xolam jumtukaayi àtte yu bànni Israyil, saa suy taxawi fi kanam Aji Sax ji, ba fàww.

Lu jëm ci yére yu sell, yi ci des

31 «Fëxya bi xar-sànni miy tege, lépp, wëñ gu baxa te laal yolet nga koy liggéeye ba mu daj.
32 Na baatu fëxya bi nekk ci digg bi, mel ni baatu mbubbam xare, te nañu ko ombe omb bu dëgër ba mu daj, ngir du xottiku.
33 Nanga takk ci ombu fëxya bi ba mu daj, ay doomi gërënaat yu ñu defare wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar ak gu xonq curr, te diggante gërënaat yi, nga doxale ci ay jóolóoli yu wurus ba omb bi daj.
34 Ab jóolóolib wurus, ab doomu gërënaat, ab jóolóolib wurus, ab doomu gërënaat, ba ombu fëxya bi daj.
35 Na ko Aaróona sol bu nekkee ci liggéeyu sarxaleem. Su ko defee coowal jóolóoli yi di jib, ba buy jàll ci biir bérab bu sell bi, jëm fi kanam Aji Sax ji, mbaa mu di ci génne, du tax mu dee.
36 «Sàkkal dogu wurusu ngalam wu tell, nga ñaas ci mbind mii ni ñuy ñaase mbindum torlu: “Lu sell a ngii, ñeel Aji Sax ji.”

---

* **28:30** 28.30 Urim boobu ak Tumim ba, sarxalkat baa ko daan jëfandikoo, ngir xam lu Yàlla namm. Xameesul nag nan lañu ko daa jëfandikoo, waaye jombul mu nirook ab tegoo bant.

37 Takke ko buum gu baxa te laal yolet ci kaw
kaala gi, mu féete kanam.
38 Na tafu ci jëwu Aaróona, mu gàddoo ko ay
wu tukkee ci lu bànni Israyil moy ci wàllu yëf
yu sell yi ñu wara sellal ci seen mboolem sarax
yu sell. Na nekk fàww ci jëëm, ndax Aji Sax ji
nangul leen.
39 «Mbubb mu gudd mi nag, nanga ko ràbbe
wëñu lëe, kaala gi itam di wëñu lëe. Te laxasaay
gi, liggéeyu ràbb bu rafet lay doon.
40 Doomi Aaróona yu góor yi itam, sàkkal leen
ay mbubb. Sàkkal leen ay laxasaay, te ay kaala
it, sàkkal leen ko ngir daraja ak teraanga bu
sarxalkat wara yelloo.
41 Nanga solal yooyii sa mag Aaróona, mook
ay doomam yu góor, te nga sotti leen diwu pal†
gi, dénk leen seen sas. Noonu nga leen di sédde
céru sellnga, ñu di ma sarxalal.
42 Sàkkal leen ay tubéyi njiitlaayi lëe, ñu sànge
ko seeni cér, dale ko ci ndigg li ba ci lupp yi.
43 Na Aaróona aki doomam jiitloo loolu, bu
ñuy dugg ci xaymab ndaje mi, mbaa ñuy jegeji
sarxalukaay bi, ngir liggéey ci bérab bu sell bi,
ndax ñu baña yóbbe seen bopp mbugal, muy
seen dee. Na Aaróona ak askanam sàrtoo loolu
fàww.

29

Lu jëm ci sarxalkat yeek seen xewu colu

† **28:41** 28.41 diwu pal: seetal ci 30.22-33.

1 «Lii nag mooy li nga leen di defal, ngir sédd
leen céru sellnga, ngir ñu di ma sarxalal: Dangay
jël yëkk wu ndaw ak ñaari kuuy yu amul sikk,
2 ak mburu yu mag yu amul lawiir, ak kàmp
yu sew yu amul lawiir yu ñu xiiwaale diw, ak
mburu yu tàppandaar yu amul lawiir, ñu wis
diw ca kaw, te sungufu bele su mucc ayib ngay
defare yooyu.
3 Yebal lépp ci benn pañe te jébbale ko, mook
yëkk wu ndaw wi ak ñaari kuuy yi.
4 Yóbbul Aaróona ak doomam yu góor, ba ca
bunt xaymab ndaje ma, nga sang leen.
5 Nga jël yére yi nag, solal Aaróona mbubb mu
gudd mi, ak fëxyab xar-sànni mi, teg ci xar-sànni
mi, tegaat ci kiiraayal dënn bi, daldi koy takkal
ngañaay liy tege ci xar-sànni mi.
6 Su ko defee nga kaala ko, takkal ko meeteel
gu sell gi, fi kanam kaala gi.
7 Te nga jël diwu pal gi, sotti ko ci kaw boppam,
diw ko.
8 Bu loolu weesee, nga ne doomi Aaróona ñu
jegesi, nga solal leen seeni mbubb,
9 kaala leen, te takkal Aaróona ak doomam yu
góor ay laxasaay. Su ko defee ñu féetewoo céru
sarxalkat, muy dogal bu sax dàkk.

«Noonu ngay sase Aaróona ak doomam yu
góor.
10 Nanga yóbbu yëkk wu ndaw wi ba ci bunt
xaymab ndaje mi, Aaróona aki doomam teg
seeni loxo ci kaw boppu yëkk wi,
11 nga daldi rendi yëkk wi fi kanam Aji Sax ji,
fi bunt xaymab ndaje mi.

12 Sàkkal ci deretu yëkk wu ndaw wi, nga capp
ci sa baaraam, diw ci béjjéni sarxalukaay bi, te
nga tuur li des ci deret ji ci suufu sarxalukaay bi.
13 Jëlal mboolem nebbon bi sàng yérey biir yi,
ak bàjjo bi ci res wi, ak ñaari dëmbéen yi ànd
ak nebbon bi ci kaw dëmbéen yi, nga boole lépp
def ko saraxu taal-saxaral ci kaw sarxalukaay bi.
14 Seen saraxu póotum bàkkaar a ngoogu. Li
des ci yàppu yëkk wi, boole kook der bi, ak
sébbriit mi, nga génne ko dal bi, lakk ko.
15 «Menn kuuy mi, jël ko, Aaróona aki
doomam teg seeni loxo ci boppu kuuy mi,
16 ba noppi, nga rendi kuuy mi, jël deret ji,
xëpp ko ci peggi sarxalukaay bi yépp ba mu daj.
17 Kuuy mi, ay dog nga koy dogat, daldi raxas
yérey biir yi ak yeel yi, teg ci kaw dog yi ak bopp
bi.
18 Lakkal kuuy mépp ci kaw sarxalukaay bi.
Saraxu rendi-dóomal la, ñeel Aji Sax ji, di xeeñ
xetug jàmm; saraxu sawara la, ñeel Aji Sax ji.
19 «Jëlal kuuy mi ci des, Aaróona ak doomam
yu góor teg seeni loxo ci boppu kuuy mi.
20 Su ko defee nga rendi kuuy mi, sàkk ci deret
ji, taqal ci tabanum noppu ndijooru Aaróona
ak tabanum noppu ndijooru doomam yi, te nga
taqal ci seen baaraamu déyu ndijoor, ak seen
baaraamu tànku ndijoor bu mag. Boo noppee,
nga xëpp li des ci deret ji ci peggi sarxalukaay bi
yépp ba mu daj.
21 Sàkkal ci deret ji ci sarxalukaay bi, ak ci
diwu pal gi, nga wis-wisal ko ci kaw yaramu
Aaróona ak ci kawi yéreem, wis-wisal ko ci kaw
yarami doomam ak ci seen kawi yére. Su ko

defee Aaróona sell, mooki yéreem, ay doomam it sell, ñook seeni yére.

22 «Kuuy mi, nanga ci génne li ci duuf: calgeen bi, ak nebbon bi sàng yérey biir yi, ak bàjjo bi ci res wi, ak ñaari dëmbéen yeek nebbon bi ci seen kaw, ak tànku ndijoor bu kanam bi, ndax kuuyum colug sarxalkat yi la.

23 Pañe biy taaje fi kanam Aji Sax ji te def mburu yu amul lawiir nag, nanga ci sàkke menn mburu mu tàppandaar, ak menn mburu mu ñu xiiwe diwu oliw, ak menn mburu mu gëna sew.

24 Nga boole lépp, teg ko ci loxoy Aaróona aki doomam, ñu def ko saraxu yékkati-jébbale, ñeel Aji Sax ji.

25 Nga daldi koy nangoo ci seeni loxo, lakk ko ci kaw sarxalukaay bi, boole kook saraxu rendi-dóomal bi, muy xeeñ xetug jàmm fi kanam Aji Sax ji. Saraxu sawaraa ngoogu, ñeel Aji Sax ji.

26 «Nanga jël dënn bi bokk ci kuuyum xewu colug Aaróona, nga def ko saraxu yékkati-jébbale, ñeel Aji Sax ji. Loolu moo cay sa wàll.

27 Nanga ber dënn bi ñu def saraxu yékkati-jébbale, mook tànkub jooxe bi ñu def saraxu yékkati-jébbale, te ñu jooxee ko ci kuuyu colu gi, ñeel Aaróona aki doomam.

28 Aaróona aki sëtam la loolu di doon seen cér bu bànni Israyil di warlook ñoom ba fàww, ndax ab jooxe la; jooxe bu bànni Israyil di génnee ci seen saraxi cant ci biir jàmm, muy seenub jooxe, ñeel Aji Sax ji.

29 «Yérey Aaróona yu sell yi nag, gannaaw bu dëddoo, dees koy féetale ay doomam, ñu fale leen ko ci seen xewu colug carxal.

30 Diiru juróom ñaari fan, ci la sarxalkat bi koy
wuutu ci doomam yu góor, di sol yére yooyu,
moom miy dugg ci biir xaymab ndaje mi, ci biir
bérab bu sell bi.
31 «Nanga jël kuuyu xewu colu gi, nga baxal
yàpp wi ci bérab bu sell.
32 Aaróona aki doomam ñooy lekk yàppu kuuy
mi ci bunt xaymab ndaje mi, boole kook mburu
mi ci pañe bi.
33 Ñam yooyu, ña koy lekk mooy ña muy seen
saraxu njotlaay, keroog ca seen xewu colu, ga ñu
leen tabbe ngir sellal leen. Waaye keneen du ci
lekk, ndaxte ñam wu sell la.
34 Bu lenn ci yàppu colu gi mbaa lenn ci mburu
mi fanaanee ba bët set, nañu lakk loola ca fanaan
ba mu jeex. Deesu ko lekk, ndaxte ñam wu sell
la.
35 «Noonu ngay def ak Aaróona aki doomam,
ni ma la ko sante rekk. Diiru juróom ñaari fan
ci nga leen di sas,
36 te aw yëkk ngay def saraxu póotum bàkkaar
bés bu nekk, muy seen njotlaay, di njotlaay
liy setal sarxalukaay bi. Te itam nanga diw
sarxalukaay bi ag diw, sellale ko ko.
37 Diiru juróom ñaari fan ngay defal sarx-
alukaay bi saraxu njotlaayam, sellale ko ko, ba
sarxalukaay bi doon lu sella sell. Lépp lu laal
sarxalukaay bi day séddu ci sellaayam.

Lu jëm ci sarax yi war bés bu nekk

38 «Lii mooy li ngay rendi ci kaw sarxalukaay
bi: ñaari kuuyi menn at, bés bu nekk ba fàww.

39 Menn kuuy mi, nga rendi ko ci suba, meneen
kuuy mi, diggante ngoon, ba jant di so.
40 Sàkkal ñetti kilo, yemook benn fukkeelu
nattub sunguf su mucc ayib su ñu xiiwe liitar
ak genn-wàll, yemook xaajaatub natt bi ñuy wax
xiin ci diwu segalu oliw, ak saraxu tuurub benn
liitaru biiñ ak genn-wàll, yemook xaajaatub xiin.
Loolu yépp ànd ak menn kuuy mi.
41 Meneen kuuy mi, nga rendi ko diggante
ngoon ak jant bu so, booleeti ko ak saraxu pepp
mi ak saraxu tuuru bi, ni woon ci suba, muy xeeñ
xetug jàmm, di saraxu sawara, ñeel Aji Sax ji.
42 Saraxu rendi-dóomal lay doon bu sax, te war
seen maasoo maas fi bunt xaymab ndaje mi, ci
kanam Aji Sax ji. Foofu laay dajeek yeen, te fa
laay waxe ak yaw,
43 Foofa laay dajeek bànni Israyil, bérab ba
doxe fa sell, ndax samag leer.
44 Maay sellal xaymab ndaje mi ak sarxalukaay
bi, te Aaróona aki doomam, maa leen di sellal,
ngir ñu doon samay sarxalkat.
45 Maay dëkk fi digg bànni Israyil te maay nekk
seen Yàlla.
46 Su boobaa bànni Israyil xam ne, man Aji Sax
ji maay seen Yàlla, ji leen génnee réewum Misra,
ngir dëkk fi seen biir. Man maay seen Yàlla Aji
Sax ji.

30

Lu jëm ci sarxalukaayu cuuraay bi

1 «Sàkkal ab sarxalukaay bu ñuy taal cuuraay
ci kawam. Bantu séng nga koy defare.

2 Guddaay bi di xasab, yaatuwaay bi di xasab;
ab kaare lay doon, taxawaay bi di ñaari xasab,
ay béjjénam ànd ak moom di benn bant bi.
3 Xoobal wurusu ngalam kaw gi ak wet yi ba
mu daj ak béjjén yi, te nga sàkkal ko kéméju
wurus gu ko wër.
4 Ñaari noppi wurus nga koy sàkkal ci ron
kéméj gi. Féetaleel nopp yi ci ñaari wetam,
ñu jàkkaarloo, di téye banti njàppu, yi ñu koy
yóbboo.
5 Defal njàppu yi bantu séng te nga xoob
njàppu yi wurus.
6 «Tegal sarxalukaayu cuuraay bi ci kanam
rido, bi làq gaalu àlluway seede si ak kubeeru
njotlaay, gi ci kaw gaalu àlluway seede si, foofu
may dajejeek yaw.
7 Na fa Aaróona taal cuuraay suba su nekk.
Buy topptoo làmp yi lay taal cuuraay lu xeeñ li.
8 Bu Aaróona di taal làmp yi diggante ngoon
ak jant bu so itam, na taal cuuraay lu xeeñ li.
Cuuraay la su ñuy taal ba fàww, ci seen gépp
maas fi kanam Aji Sax ji.
9 Deesu ci sarxal cuuraay lu ñu diglewul, deesu
ci rendi saraxu dóomal, deesu ci def saraxu pepp
mbaa saraxu tuuru.
10 Na Aaróona di sàkk ci deretu saraxu póotum
bàkkaar bi, taqal ci béjjéni sarxalukaay bi, ngir
def ko njotlaayal sarxalukaay bi benn yoon cim
at. Benn yoon cim at lañu koy defal njotlaayam
ci seen gépp maas. Sarxalukaay bu sella sell la,
ñeel Aji Sax ji.»

Lu jëm ci njot-gi-bakkan

11 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko:
12 «Boo tolloo ci taxawal limeefu boppi bànni
Israyil, na ku nekk ci ñoom fey Aji Sax ji njot-gi-
bakkanam ba nga koy lim, ndax menn musiba
bañ leena dikkal ci biir lim bi.
13 «Lii nag mooy li képp ku ñu bind ci limeef
yi wara fey: dogu xaalis bu diisaay bi di genn-
wàllu siikal, bi ñuy natte ci jaamookaay bi, dayo
boobu tollook fukki gera*, mu dib jooxe, ñeel Aji
Sax ji.
14 Képp ku bindu ci limeef bi, te am ñaar fukki
at, jëm kaw, na fey jooxe bi, ñeel Aji Sax ji.
15 Ki woomle du fey lu ëpp, ki néewle du fey
lu yées genn-wàllu siikal, buy fey jooxeb Aji Sax
ji ngir njot-gi-bakkanam.
16 Nanga nangoo xaalisu njot-gi-bakkan bi ci
bànni Israyil, te nga féetale ko liggéeyu xaymab
ndaje mi. Loolu pàttliku lay doon, ñeel bànni
Israyil fi kanam Aji Sax ji, ngir seen njot-gi-
bakkan.»

Lu jëm ci mbalkam njàpp mi

17 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko:
18 «Sàkkal mbalkam njàpp mu xànjar, ak
tegub xànjaram ngir ñu di ko jàppe. Teg ko ci
diggante xaymab ndaje mi ak sarxalukaay bi, te
nga duy ko ndox.
19 Aaróona aki doomam di ci tanq, raxase seeni
loxo ak seeni tànk.
20 Bu ñuy duggsi ci xaymab ndaje mi, nañu
jàpp, ndax ñu baña dee, nañu jàpp itam, bu ñuy

* **30:13** 30.13 gera moo doon natt, ba gënoona tuut ci wàllu diisaay, yemook genn-wàllu garaam.

liggéeysi fi sarxalukaay bi, di taal saraxu sawara, ñeel Aji Sax ji.

21 Nañu raxas seeni loxo ak seeni tànk, ndax ñu baña dee. Na loolu di dogal bu sax dàkk, ñeel Aaróona ak askanam ci seen gépp maas.»

Lu jëm ci diwu pal gi ñuy sellale

22 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko:

23 «Yaw nag, tànnal ngën-gi-xeeñal; xeetu ndàbb li ñuy wax miir, bu tooy bi, sàkk ci juróomi kilo, xasum kanel mu xeeñ; ñaari kilo ak genn-wàll, yuuru gattax gu xeeñ; ñaari kilo ak genn-wàll,

24 ak xasum kaas; juróomi kilo, yemook juróomi téeméeri siikal, ci siikalu jaamookaay bi, ak juróom benni liitari diwu oliw, yemook benn natt bi ñuy wax xiin.

25 Loolu ngay def diwu pal gu sell gi, te na doon njafaan lu njafaan-kat waajal ba mu baax. Diwu pal gu sell lay doon.

26 «Nanga ci diw xaymab ndaje mi, diw ci gaal gi àlluway seede si dence,

27 ak taabal ji aki ndabam, ak tegukaayu làmp bi, ak jumtukaayam yépp, ak sarxalukaayu cuuraay bi.

28 Nanga ci diw itam sarxalukaayu saraxu rendi-dóomal bi, ak ndabam yépp, ak mbalkam njàpp mi akub tegoom.

29 Noonu ngay sellale yooyii, mu daldi doon lu sella sell. Lépp lu laal yooyii day doon lu sell.

30 Aaróona aki doomam itam, nanga leen diw. Noonu nga leen di sellale, ngir ñu doon samay sarxalkat.

31 «Nanga wax nag bànni Israyil ne leen:
“Googu diw sama diwu pal gu sell lay doon, ci
seen gépp maas.
32 Doom aadama ju ko jagoowul, deesu ko ko
diw, te buleen njafaan lenn lu ni mel, lu ngeen
yemale dayoy xeeñal ya ak dayoy diw gu sell gi.
Deesu ko def ci yaramu kenn ku ko jagoowul,
te buleen njafaan xeeñal yi ciy dem, ci dayo
yu tollook dayoy diw gu sell gi, ngir defar lenn
lu ni mel. Lu sell la, lu ngeen wara wormaal
sellngaam.
33 Képp ku njafaan lu ni mel, mbaa mu taqal
ci yaramu ku ci bokkul, dees koy dagge ci biir
bànni Israyil.”»

Lu jëm ci cuuraay li

34 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko: «Wutal
nag xeeñal yii: ndàbbu estaagte, ak ndàbbi
galbanom, ak xori onigsë yu xeeñ, ak cuuraay-
libaŋ lu raxul, te yooyu yépp tolloo dayo.
35 Def ko njafaan lu njafaan-kat waajal ba mu
baax, xorom ko, mu set, sell.
36 Sàkk ci, wol ko ba mu mokk, nga teg ko
fi kanam gaal gi àlluway seede si dence, fi biir
xaymab ndaje mi, fi may dajeek yaw. Loolu lu
sella sell la lu ngeen wara wormaal.
37 Waaye cuuraay loolu ngay njafaanlu nag, bu
ci njafaanal sa bopp ci dayoy xeeñal yu ni tollu.
Lu sell la lu ngeen wara wormaal, ñeel Aji Sax
ji.
38 Képp ku defar lenn lu ni mel, ngir di ko
xeeñoo, dees koy dagge ci bànni Israyil.»

31

Tabb nañu ay liggéeykat yu xareñ

1 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko:
2 «Gisal, maa woo Besalel ci turam. Besalel,
Uri mooy baayam; Uri, Ur Yudeen bi di baayam.
3 Maa ko feesale xelum Yàlla, ak xareñte ak
déggin ak xam-xam, ak manoorey bépp xeetu
liggéey,
4 ngir muy nas ay liggéeyi wurus ak xaalis ak
xànjar,
5 di yett per yu muy tapp, di yett bant, di
liggéey lu nekk.
6 Maa ngii di ko tofal Oliyab doomu Ayisamaag
Daneen bi, te itam mboolem ñi xarala, may naa
leen xelum xarala, ngir ñu ànd def mboolem lii
ma la sant:
7 Muy xaymab ndaje mi, ak gaalu àlluway
seede si, ak kubeeru saraxu njotlaay gi ci kawam,
ak mboolem jumtukaayi xayma bi;
8 taabal ji, ak ndab yi, ak tegukaayu làmpu wu-
rusu ngalam beek yëfam yépp, ak sarxalukaayu
cuuraay bi,
9 ak sarxalukaayu rendi-dóomal bi, ak ndabam
yépp, ak mbalkam njàpp mi akub tegoom,
10 ak itam yére yu yànj yi, yére yu sell yi ñeel
Aaróona sarxalkat bi ak yérey doomam, yi ñuy
sol, di sarxale,
11 ak diwu pal gu sell gi, ak cuuraay lu xeeñ
li ñeel bérab bu sell bi. Loolu ma la sant lépp,
nañu ko defe noonu.»

Lu jëm ci solob bésub Noflaay

12 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko:

13 «Waxal bànni Israyil ne leen: “Fexeleen rekk
ba sama bési Noflaay, ngeen di ko wormaal, ndax
bésub Noflaay da di firnde sama digganteek yeen
ak seen askan, ngir ngeen xam ne man Aji Sax ji
maa leen ber, sellal leen.
14 Wormaal-leen bésub Noflaay ndax lu sell
la, ñeel leen. Ku ko teddadil, dee rekk mooy
àtteem: képp ku ci liggéey, kooku dees na ko
dagge ci biiri bokkam.
15 Juróom benni fan lees wara liggéey, waaye
bésub Noflaay bay juróom ñaareel ba, bés bu
sell la, bésub Noflaay bu mat sëkk, ñeel Aji Sax
ji. Képp ku liggéey bésub Noflaay, dee rekk mooy
àtteem.
16 Na bànni Israyil wormaal bésub Noflaay,
nañu sàmm bésub Noflaay, ñook seen askan.
Kóllëre la gu sax dàkk.
17 Sama diggante laak bànni Israyil, te firnde la
ju sax dàkk, ndax ci juróom benni fan la Aji Sax
ji sàkk asamaan ak suuf, bésub juróom ñaareel
ba, mu dal-lu, daldi yeeslu.”»
18 Ba Yàlla noppee wax ak Musaa ca kaw tundu
Sinayi, da koo jox ñaari àlluway doj yu mu binde
loxol boppam.

32

Israyil fecci na kóllëre

1 Ba mbooloo ma gisee Musaa yàgg lool te
wàccul tund wa, dañoo songandoo Aaróona, ne
ko: «Ayca, sàkkal nu yàlla ju nu jiite, ndax
Musaa mii nu génne réewum Misra kat, xamunu
lu ko dal.»

2 Aaróona ne leen: «Tekkileen boog, indil ma
seen jaaroy wurusi nopp, yi ci seeni jabar ak
seeni doom, góor ak jigéen.»
3 Ba loolu amee mbooloo mépp tekki seen
jaaroy wurusi nopp, indil Aaróona.
4 Mu nangoo ko ci seeni loxo, liggéey ko ba
sàkk ci sëllu wu ñu móol. Ci kaw loolu ñu
naan: «Bànni Israyiloo, seen Yàllaa ngii, moo
leen génne réewum Misra!»
5 Aaróona gis la xew, daldi tabax ci kanam
sëllu wi ab sarxalukaay. Mu daldi yéene, ne:
«Ëllëg màggal la, ñeel Aji Sax ji.»
6 Ca ëllëg sa mbooloo ma teela xëy, ñu def ay
saraxi rendi-dóomal, ak ay saraxi cant ci biir
jàmm. Ba mu ko defee ñu toog, di lekk ak a naan,
nes tuut ñu jóg, di mbumbaay.

7 Aji Sax ji nag waxati Musaa ne ko: «Gaawal
wàcc, ndax sa mbooloo, ma nga génne réewum
Misra def nañu yàqute.
8 Jàdd nañu xaat yoon wa ma leen tegoon.
Dañoo sàkkal seen bopp sëllu wu ñu móol, di
ko sujjóotal ak a sarxalal, naan: “Israyiloo, seen
yàllaa ngii, moo leen génne réewum Misra!”»

9 Aji Sax ji dellu ne Musaa: «Maa gis askan wii,
askan wu dëgër bopp a ngii!
10 Léegi seetaan ma rekk, samam sànj tàkkal
leen, ba ma faagaagal leen, te du tee ma def la
askan wu mag.»
11 Musaa nag tinu Yàllaam Aji Sax ji ne ko: «Aji
Sax ji, ana lu waral sam sànj di tàkkal sa ñoñ ñi
nga génne réewum Misra ci sa kàttan gu màgg
ak sa dooley loxo?

12 Ana lu jar Misra di wax naan: “Musiba mi
mu leen naraloon, ba mu leen di yiwi de, du lenn
lu moy rey leen ba ñu jeex ca tund ya, ba fare
leen kaw suuf sépp.” Ngalla dëddul sa sawaras
sànj te nga fomm musiba mi nga naral sa ñoñ.
13 Bàyyil xel Ibraayma ak Isaaxa ak Israyil,
sa jaam ñi nga giñaloon ci sa bopp, ne leen:
“Maay yokk seen askan ni biddiiwi asamaan, te
mboolem réew mii ma waxoon, maa koy jox seen
askan, ñu moom ko fàww.”»
14 Ba loolu amee Aji Sax ji fomm musiba ma
mu waxoon ne dina ko teg ñoñam.

Merum Musaa am na njeexital

15 Ba mu ko defee Musaa walbatiku, wàcce
ca tund wa, mook ñaari àlluway seede ya ca
loxoom, àlluwa yu ñu bind ñaari wet yépp, biir
ak biti.
16 Àlluwa ya, liggéeyu Yàllaa, mbind ma di
mbindum Yàlla mu ñaase ca kaw àlluwa ya.
17 Ci kaw loolu Yosuwe dégg coowal mbooloo
may xaacu. Mu ne Musaa: «Coowal xaree ngoog
ca dal ba!»
18 Musaa ne ko:
«Coow loolu de du bàkku yu njàmbaar waral,
du jooytu yu jéll sabab,
woyi mbumbaay daal laa dégg.»
19 Ba Musaa jubee dal ba, ba gis sëllu wa ak
pecc ma, mer mu ne jippét tàkk la ko def, mu
sànni àlluwa ya mu ŋàbboon, mu ne tasar ca
suufu tund wa.
20 Ci kaw loolu mu jël sëllu, wa ñu sàkk, lakk
ko, wol ko ba mu mokk, mu suy cim ndox, daldi
koy naanloo bànni Israyil.

21 Musaa nag ne Aaróona: «Lan la la mbooloo
mii def, ba nga yóbbe leen gii moy gu réy?»
22 Aaróona ne ko: «Sang bi, rikk bul mer, yaw
ci sa bopp xam nga ni mbooloo mii yeboo ci
mbon.
23 Dañu ma ne: “Sàkkal nu yàlla ju nu jiite,
ndax Musaa mii nu génne réewum Misra kat,
xamunu lu ko dal.”
24 Ma ne leen: “Ku takk wurus, tekkil, indi!”
Ñu jox ma, ma sànni ci sawara wi, sëllu wii
génne ci!»
25 Musaa nag gis ni mbooloo mi ràkkaajoo,
ndax fekk na Aaróona bay-bayal leen, ba ñu
ràkkaaju, ba ku leen doon fexeel man leena ree.
26 Musaa taxaw ca buntu dal ba, ne: «Ku ànd
ak Aji Sax ji, fii ci man!» Leween ñépp dikk,
yéew ko.
27 Mu ne leen: «Aji Sax ji, Yàllay Israyil dafa
wax ne: “Na ku nekk teg saamaram ci luppam,
te ngeen wër dal bi bépp buntoo bunt, ba mu daj.
Reyleen ñépp; doomu ndey, xarit ak jegeñaale.”»
28 Ba loolu amee Leween ña def la leen Musaa
sant. Ñi daanu ci bànni Israyil bésub keroog tollu
na ci ñetti junniy góor.
29 Musaa nag ne: «Bés niki tey sasoo ngeen Aji
Sax ji, gannaaw yeena dal ci kaw doom, dal ci
kaw doomu ndey. Kon bésub tey tegoo ngeen
barkeb Aji Sax ji.»

Musaa tinu na Yàlla

30 Ca ëllëg sa Musaa ne mbooloo ma: «Yeen de
bàkkaar ngeen bàkkaar bu réy, waaye maa ngi
nii di yéeg, jëm ci Aji Sax ji. Jombul ma jotul
leen seen bàkkaar.»

31 Ba mu ko defee Musaa dellu ci Aji Sax ji, ne
ko: «Éey Aji Sax ji, mbooloo mii de moy nañu la
lool, ba ñu sàkkalee seen bopp ay yàllay wurus.
32 Léegi nag, soo leen dee baal seen bàkkaar,
aa... Lu ko moy kat, far ma rekk ci téere bi nga
bind*.»
33 Aji Sax ji ne Musaa: «Ki ma moy, kooku doŋŋ
laay far ci sama téere.
34 Yaw daal demal rekk, yóbbu mbooloo mi fa
ma la waxoon, te sama malaakaa ngii di la jiituji.
Waaye keroog sama bésu mbugal, maay mbugal
mbooloo mi ndax seen bàkkaar.»
35 Gannaaw gi Aji Sax ji mbugal na mbooloo
ma ndax la ñu sàkkloo woon Aaróona aw sëllu.

33

Yàlla yebal na Musaa

1 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko: «Doxal jóge
fii, yaak mbooloo mi nga génne réewum Misra,
ngeen dem ca réew ma ma giñaloon Ibraayma
ak Isaaxa ak Yanqóoba, ne leen seen askan laa
koy jox.
2 Maay yebal malaaka mu jiitu la, te maa fay
dàqe Kanaaneen ña ak Amoreen ña ak Etteen ña
ak Periseen ña ak Eween ña ak Yebuseen ña,
3 ba ngeen dugg ca réew mooma meew maak
lem ja tuuroo. Waaye duma ànd ak yeen, lu ko
moy dinaa leen faagaagal ci yoon wi, ndax askan
wu dëgër bopp ngeen.»

---

* **32:32** 32.32 téere bi ñuy wax fii jombul mooy lim, ya Yàlla bind turi nit ña bokk ca mbooloo ma. Nit ku ñu masa far ca yooyu lim bokkatoo ca ñoñi Yàlla.

4 Ba mbooloo ma déggee kàddu yu dëgër
yooyu, dañoo daldi toroxlu, ba kenn takkootul
gànjaram.
5 Fekk na Aji Sax ji wax Musaa ne ko: «Waxal
bànni Israyil ne leen, ñoom askan wu dëgër
bopp lañu. Su ma àndoon ak ñoom ab diir rekk,
dinaa leen faagaagal. Kon nag nañu tàggook
seeni gànjar, ba ma seet nu may def ak ñoom.»
6 Bànni Israyil a nga dale teqlikook seeni
gànjar ca tundu Oreb.

Yàlla feeñ na cib xayma

7 Musaa da daan toxal xayma bi, samp ko fu
sorewaatook dal bi, ca biti. Mu di ko wooye
xaymab ndaje mi*. Ku amaan lu muy diis Aji
Sax ji, da daan génn dal bi, dem ba ca xaymab
ndaje mooma ca biti.
8 Bu Musaa jëmaan ca xayma ba, mbooloo
mépp ay daldi taxaw, ku nekk tollu ci sa bunt
xayma, di ko seetaan, ba mu dugg ca biir xayma
ba.
9 Te bu Musaa duggaan ca xayma ba, taxaaru
niir wa day wàcc, ne tekk ca bunt xayma ba, fekk
Aji Sax jaa ngay wax ak Musaa.
10 Su ko defee bu mbooloo ma mépp gisee
taxaaru niir wa taxaw ca bunt xayma ba, ñoom
ñépp ay daldi sujjóot, ku nekk ca sa bunt xayma.
11 Aji Sax ji da daan wax ak Musaa ne ko jàkk,
mu ne ko jàkk, ni nit di waxe ak moroomam
rekk. Bu ca Musaa jógee, daldi dellu ca dal

* **33:7** 33.7 Gannaaw ga mbooloo ma defar jaamookaay, di ko wooye xaymab ndaje mi ba tey.

ba, waaye bëkk-néegu Musaa, ngóor sa Yosuwe doomu Nuun daawul génn biir xayma ba.

Musaa layool na bànni Israyil

12 Musaa nag ne Aji Sax ji: «Waaw, yaw de
yaa ngi ma naa ma yóbbu mbooloo mii, waaye
xamaloo ma kan ngay yebal, mu ànd ak man.
Yaa ma waxoon it ne ma: "Maa la xam ci saw
tur, te it daj nga sama yiw."
13 Gannaaw daj naa saw yiw nag, rikk xamal
ma li nga namm, ba ma xam la. Su ko defee ma
man di daj saw yiw. Te ngalla jàppal ne xeet wii
kat, ñoo di sa ñoñ.»
14 Aji Sax ji ne ko: «Man ci sama bopp maay
ànd ak yaw te maa lay noppal.»
15 Musaa ne ko: «Soo demul yaw ci sa bopp
kay, bu nu jële fii!
16 Nees di xame ne daj naa saw yiw, maak sa
ñoñ, te fekk ànduloo ak nun, ba nu doon, maak
sa ñoñ, ñu ràññiku ci biir mboolem xeet yi ci
kaw suuf?»
17 Aji Sax ji ne Musaa: «Loolu nga wax, moom
laa lay defal, ndax daj nga samaw yiw, te it maa
la xam ci saw tur.»
18 Musaa teg ca ne ko: «Ngalla may ma nag
ma niir sag leer!»
19 Aji Sax ji ne ko: «Dinaa rombale sama gépp
mbaax fi sa kanam, tey biralaale turu Aji Sax ji
fi sa kanam. Maay baaxe ku ma neex, te maay
ñeewante ku ma neex.»
20 Mu teg ca ne ko: «Doo mana gis sama kanam
nag, ndax doom aadama du ma gis ba noppi di
dund.»

21 Ci kaw loolu Aji Sax ji ne ko: «Xoolal fii ci
sama wet, taxaweel ci kaw doj wi.
22 Bu sama leer di romb, maa lay làq fi xar-xaru
doj wi, yiiraale la sama loxo, ba jàll,
23 doora dindi sama loxo, nga gis sama gan-
naaw, waaye sama kanam, maneesu koo gis.»

34

Lu jëm ci àlluway doj yu bees yi

1 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko: «Yettal ñaari
àlluway doj yu mel ni yu jëkk ya, ma bind ci
kàddu ya woon ca àlluwa yu jëkk, ya nga toj.
2 Nanga waajal ëllëg, te nga teela yéegsi kaw
tundu Sinayi wii, ba teewsi fi man ci njobbaxtalu
tund wi.
3 Bu kenn ànd ak yaw, te bu kenn xand fenn
kaw tund wi. Jur gi sax bumu forsi ci suufu tund
wi, du gu gudd, du gu gàtt.»
4 Musaa nag yett ñaari àlluway doj yu mel ni
yu jëkk ya, ba noppi teela xëy, yéegi ca tundu
Sinayi, na ko ko Aji Sax ji sante. Ma nga ŋàbb
ñaari àlluway doj ya.
5 Aji Sax ji nag wàcc ci biir aw niir, taxaw ak
Musaa foofa, daldi biral turam, ne: «Aji Sax ji.»
6 Ci kaw loolu Aji Sax ji romb fa kanam Musaa,
di biral naan: «Aji Sax jee, Aji Sax ji, Yàlla
jiy yërëm, di yéwéne, mer ma diib, ngor gaak
kóllëre ga bare.
7 Keey saxal ngor ba ci junniy maas, di bale
tooñ ak moy ak bàkkaar, te du ñàkka topp ku
tooñ, ag tooñaangeem, xanaa di topp doom
tooñu waajur, ba ca sët yaak sëtaat ya.»

8 Ba loolu amee Musaa ne gurub fa suuf,
sujjóot,
9 ne ko: «Éey Boroom bi, ndegam daj naa saw
yiw, rikk àndal ak nun rekk, Boroom bi, ak li
mbooloo miy dëgër bopp lépp! Jéggal nu sunu
ñaawtéef ak sunu bàkkaar rekk, te nga séddoo
nu.»

Aji Sax ji yeesal na kóllëre gi

10 Aji Sax ji ne ko: «Maa ngi nii di fas kóllëre
ak yeen. Ci sa kanam mbooloo mépp laay def ay
jaloore yu kenn masula amal ci àddina sépp, ak
ci askan yépp, te mbooloo, mi nga nekk ci seen
biir mépp ay gis jaloorey Aji Sax ji, jaloore ju
raglu ji ma lay defal.
11 Bàyyileen xel bu baax li ma leen sant bésub
tey jii. Maa ngii di leen dàqal Amoreen ñi ak
Kanaaneen ñi ak Etteen ñi ak Periseen ñi ak
Eween ñi ak Yebuseen ñi.
12 Moytuleena wóllëranteek niti réew ma
ngeen jëm, bala ñoo doon ndëgg-sërëx ci seen
biir.
13 Seeni sarxalukaay kay ngeen di màbb, seen
tuuri doj, ngeen rajaxe, seen xer yi ñuy jaamoo
Asera tuur mi, ngeen gor,
14 ndax waruleena jaamu jeneen yàlla, ngir Aji
Sax ji, turu “Ku fiir ki” lay wuyoo, te Yàlla ju fiir
la.
15 Buleen wóllëranteek niti réew ma, lu ko
moy dinañu gànctook seeni tuur, rendil seeni
tuur ay sarax, woo leen ca, ngeen lekk ca seeni
sarax.
16 Te it bu ngeen jëlalee seeni doom jabar ca
seen doom yu jigéen, seen jigéen ñooña dinañu

gànctook seeni tuur, ba xiir seen doom yu góor ci gànctook seen tuur yooyu.
17 «Ay tuur yu ñu móole weñ, buleen ko móol.
18 «Màggalug ayu bésu Mburu mu amul lawiir, wormaal-leen ko. Diiru juróom ñaari fan ngeen ciy lekk mburu mu amul lawiir, ni ma la ko sante bu àppam taxawee ci weeru Abiib, ndaxte weeru Abiib ngeen génne fa Misra.
19 «Bépp taaw bu góor maay boroom, ba ci lépp lu góor lu jur taawloo, muy nag mbaa gàtt.
20 Waaye lu góor lu mbaam taawloo, joteleen ko ab gàtt, mu wuutu ko. Su ngeen ko jotewul lu ko wuutu, dammleen loos wi. Képp kuy taaw bu góor ci seeni doom it, nangeen ko jot. Te itam bu kenn taxawe loxoy neen fi sama kanam.
21 «Juróom benni fan nag ngeen di liggéey, waaye bésub juróom ñaareel ba, dal-luleen. Bu ngeen doon bey, bu ngeen doon góob, dal-luleen.
22 «Màggalug ayi bési Ngóob, nangeen ko wormaal, bu ngeen di góob gubi bele yi jëkka ñor, màggalu bésu Farmàngu mi ci ndeetel at mi itam, màggal-leen ko.
23 Ñetti yoon cim at la seen góor ñépp di teew fi kanam Boroom bi Aji Sax ji, Yàllay Israyil.
24 Maa leen di dàqal ay xeet, ba yaatal seen suuf, te diiru ñetti yoon yi ngeen di teewi cim at fi kanam Yàlla Aji Sax ji, kenn du ci wuta nangu seenum réew.
25 «Buleen rendi sama sarax, di boole deret jeek lu am lawiir, te gàttu saraxu bésub Mucc, bu ci dara fanaan ba bët set.
26 «Ngëneeli meññeef mi jëkka ñore ci seen suuf, nangeen ko yóbbu seen kër Yàlla Aji Sax ji.

«Buleen togge ab tef soowum yaayam.»

27 Aji Sax ji teg ca ne ko: «Nanga bind yii
santaane, ndax ci kaw santaane yii laa fasook
yaw kóllëre, yaak bànni Israyil.»

28 Foofa la Musaa des ak Aji Sax ji diiru ñeent
fukki guddi ak ñeent fukki bëccëg te lekkul,
naanul. Aji Sax ji nag bind ci àlluwa yi, fukki
santaane yi lal kóllëre gi.

Musaa dellu na dal ba

29 Ci kaw loolu Musaa wàcc tundu Sinayi, ŋàbb
ñaari àlluway seede sa. Naka la Musaa di wàcce
ca tund wa, deru kanam ga di lerxat te yégu ko.
Booba ñaaroom baak Yàlla moo waral loola.
30 Naka la Aaróona ak bànni Israyil gépp
xoolaat Musaa, gisuñu lu moy deru kanam gay
lerxat, ñu daldi koy ragala jege.
31 Musaa nag woo leen, Aaróona ak njiiti
mbooloo ma yépp dikk, mu wax ak ñoom.
32 Gannaaw loolu bànni Israyil ga ca des gépp
doora jegesi, mu dénk leen mboolem la Aji Sax ji
waxoon ak moom ca kaw tundu Sinayi.
33 Musaa wax ak ñoom ba noppi, daldi muuroo
kaala, làqe ko kanamam.

34 Saa yu Musaa teewiwaan fa kanam Aji Sax
ji, ngir wax ak moom, day muri kaala gi ba ba
muy génn; bu génnee, yegge bànni Israyil la ñu
ko sant.
35 Bànni Israyil nag di gis kanamu Musaa ak na
deru kanam gay lerxate. Su ko defee Musaa dellu
muuruwaat, làq kanamam, ba ba muy demaat,
ngir wax ak Aji Sax ji.

Bànni Israyil yékkati na jaamookaay ba

35

Bésub Noflaay du bésu liggéey

1 Musaa nag dajale mbooloom bànni Israyil mépp. Mu wax leen ne leen: «Lii mooy li Aji
Sax ji santaane, ngir ñu def ko:
2 Juróom benni fan lees di liggéey, waaye
bésub juróom ñaareel ba, seen bésub Noflaay
bu sell bu mat sëkk la, ñeel Aji Sax ji. Képp ku
ci liggéey lenn, dees koy rey.
3 Buleen jafal sax sawara fenn ci seeni
dëkkuwaay, ci bésub Noflaay.»

Ay sarax war na ci jaamookaay bi

4 Musaa dellu wax ak mbooloom bànni Israyil
mépp ne leen: «Lii mooy li Aji Sax ji santaane.
5 «Sàkkleen ci seen alal ab jooxe bu ñeel Aji
Sax ji. Képp ku am yéeneb xolam, na indi jooxeb
Aji Sax ji: wurus ak xaalis ak xànjar,
6 ak wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar,
ak gu xonq curr, ak wëñu lëe, ak kawari bëy
7 ak deri kuuy yu ñu suub xonq, ak deri piipi,
ak banti séng,
8 ak diwu làmp, ak ay xeeñal ngir diwu pal
geek cuuraay lu xeeñ li,
9 ak ay peri onigsë ak yeneen per yuy tappe ci
xar-sànni meek kiiraayal dënn bi.
10 «Mboolem ku xareñ ci yeen, na ñëw, ngeen
def li Aji Sax ji santaane lépp:

11 jaamookaay bi ak xaymaam ak kiiraayam
aki keppoom aki làccam, ak galan yeek jën yeek
tegu yi,
12 ak gaal geek ay njàppoom ak kubeer gi ñuy
amale ag njotlaay, ak rido bi ko làq,
13 ak taabal jeeki njàppoom ak ndabam yépp
ak mburum teewal mi,
14 ak tegukaayu làmp bi, aki jumtukaayam aki
làmpam ak diwu làmp bi,
15 ak sarxalukaayu cuuraay bi aki njàppoom,
ak diwu pal gu sell gi, ak cuuraay lu xeeñ li; ak
kiiraayal buntu jaamookaay bi,
16 ak sarxalukaayu rendi-dóomal bi, ak caaxub
xànjaram aki njàppoom ak li muy àndal lépp;
mbalkam njàpp mi akub tegoom,
17 ak sor yi yéew jaamookaay bi aki jënam aki
tegoom, ak lafu buntu ëtt bi,
18 ak xeri jaamookaay bi, ak jën yi yéew ëtt bi
ak seeni buum,
19 ak yére yu yànj yi ñuy liggéeye ci bérab bu
sell bi, yére yu sell yu Aaróona, sarxalkat bi, ak
yérey doomam, yi ñuy sarxalee.»

20 Ci kaw loolu mbooloom bànni Israyil gépp
bàyyikoo fa Musaa.
21 Ba mu ko defee mboolem ña ca am pastéefu
xol ak mboolem ña ca seen xel xiir, ñépp dikk,
indi jooxeb Aji Sax ji ngir liggéeyu xaymab ndaje
meek bépp liggéey bu mu laaj, ngir itam yére yu
sell yi.
22 Góor ak jigéen bokk dikk, mboolem ñi am
yéeney xolam, mboolem ñi bëgga indi wurus,
defal ko Aji Sax ji saraxu yékkati-jébbale; ñii

indi ay lam, ñii jaaroy nopp, ñii jaaroy loxo, ñii ay caq, gànjari wurus yu nekk rekk.
23 Te it mboolem ñi dencoon wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar, ak gu xonq curr ak wëñu lëe, ak kawari bëy mbaa deri xar yu ñu suub xonq, mbaa deri piipi, ñoom ñépp a indi la ñu dencoon.
24 Képp ku namma jooxe xaalis mbaa xànjar, jooxeel nga ko Aji Sax ji, te itam képp ku dencoon bantu séng bu jëm ci mboolem liggéeyu sarxal bi, indi nga bant bi.
25 Ci biir loolu jigéen ñu xareñ ñépp ëcce seeni loxo, ngir waajal wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar, ak gu xonq curr ak wëñu lëe, ñu boole, indi.
26 Mboolem jigéen ñi ko mane te am yéeneem itam, daldi ëcc kawari bëy.
27 Njiit yi nag indi ay peri onigsë ak yeneen per yiy tappe ci xar-sànni meek kiiraayal dënn bi,
28 aki xeeñal, akug diw ngir làmp beek diwu pal geek cuuraay lu xeeñ li.
29 Mboolem bànni Israyil, góor ñeek jigéen ñi am yéeney indi lu jëm ci liggéey bi Aji Sax ji santaane, Musaa jottli, ñoom ñépp a indil Aji Sax ji ay saraxi yéene.

Besalel ak Oliyab tàmbali nañu liggéey bi

30 Musaa nag ne bànni Israyil: «Gisleen, Aji Sax ji moo woo Besalel ci turam. Besalel, Uri mooy baayam; Uri, Ur Yudeen bi di baayam.
31 Moo ko feesale xelum Yàlla ak xareñte ak déggin ak xam-xam ak manoorey bépp xeetu liggéey,

32 ngir muy nas ay liggéeyi wurus ak xaalis ak
xànjar,
33 di yett per yu muy tapp, di yett bant, di
liggéey lu nekk.
34 Mayu jàngle itam yeb na ko cib dënnam,
moom ak Oliyab, Daneen bi, doomu Ayisamaag.
35 Moo leen feesal xareñte, ngir bépp liggéey,
ci wàllu yett ak nataal, ak liggéeyu wëñ gu baxa
te laal yolet, ak wëñ gu xewar, ak gu xonq curr
ak wëñu lëe. Mane nañu ràbb te itam dañuy sos
seen taarali bopp.

36

1 «Kon nag Besalel ak Oliyab ak mboolem ñu
xareñ ñi Aji Sax ji may xareñte ak déggin ngir ñu
mana jëfe mboolem sas yi jëm ci liggéeyu bérab
bu sell bi, ñoom ñépp nañu sottal lépp li Aji Sax
ji santaane.»
2 Ba loolu amee Musaa woo Besalel ak Oliyab
ak mboolem ñi xareñ ñi Aji Sax ji xareñal,
mboolem ñi am yéeney wàllsi ci liggéey bi, ngir
sottal ko.
3 Ba mu ko defee ñu nangoo ci Musaa mboolem
jooxe bu bànni Israyil indi, ngir sottal liggéeyu
bérab bu sell bi. Bànni Israyil nag jàppoo suba
gu jot di indil Musaa ay saraxi yéene,
4 ba mboolem liggéeykat yu xareñ yi nekkoon
ci mboolem liggéeyu bérab bu sell bi, kenn ku ci
nekk bàyyi la nga jàppoon, daldi dikk.
5 Ñu ne Musaa: «Li mbooloo mi indi wees na
dayob liggéey bi Aji Sax ji santaane.»
6 Musaa nag yéenelu ca dal ba bépp, ñu ne,
ñépp, góor ak jigéen, bu ci kenn waajalati ab

jooxe, ñeel bérab bu sell bi. Fa la mbooloo ma noppee indi.
7 Booba jumtukaay ya doyoon na sëkk, ba ëpp sax la ñu cay liggéey lépp.

Defar nañu bérab bu sell ba

8 Ba loolu amee mboolem ñu xareñ ñi bokk ci liggéey bi daldi defar jaamookaay bi. Ñu def ko fukki sori rabali lẽe, yu ànd ak wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar ak gu xonq curr. Ñu ñawaale ci ay nataali serub.
9 Guddaayu sor bu nekk di ñaar fukki xasab ak juróom ñett, yaatuwaay bi di ñeenti xasab, sor yépp tolloo.
10 Ñu taqle yii juróomi sor, taqle juróomi sor yi ci des.
11 Ci kaw loolu ñu ñaw ay takku yu baxa te laal yolet ci catal sor bi mujj ci benn taqalante bi, sor bi jeexal taqalante bi ci des it, ñu def ko noonu.
12 Juróom fukki takku lañu ñaw ci benn sor bi, ak juróom fukki takku ci catal sor bi jeexal taqalante bi ci des, takku yi yemoo.
13 Ñu defar juróom fukki lonkuy wurus, daldi jokklantee sor yi lonku yi, ba jaamookaay bi di benn.
14 Ba loolu weesee ñu ràbb ay sori kawari bëy, ngir def ko ñaareelu xayma, muy kiiraay ci kaw jaamookaay bi. Fukk ak benn lañu def sor yi.
15 Guddaayu sor bu nekk fanweeri xasab la, yaatuwaay bi di ñeenti xasab, te fukki sor yeek benn yépp a tolloo dayo.
16 Ñu taqle yii juróomi sor, juróom benni sor yi ci des it noonu.

17 Ñu sàkk juróom fukki takku ci catal sor, bi
jeexal benn taqalante bi, daldi sàkk juróom fukki
takku itam ci catal sor, bi jeexal taqalante bi ci
des.
18 Ñu sàkk nag juróom fukki lonkuy xànjar
yu ñu jokklantee ñaari taqalante yi, muy benn
xayma.
19 Ñu defaral xayma bi malaanum deri kuuy bu
ñu sóob xonq, ak meneen malaanum deri piipi
muy tege ci kawam.

20-22 Gannaaw gi ñu sàkkal jaamookaay bi ay
làcci bantu séng yu sampe. Làcc wu nekk am
ñaari kenu yu ñu lëkklee galan yu ndaw, te
noonu lañu def làcci jaamookaay bi yépp. Fukki
xasab lañu def taxawaayu làcc wu nekk, def
yaatuwaay bi xasab ak genn-wàll.
23 Ci wàllu làcci jaamookaay bi, ñu sësale ñaar
fukki làcc fi féete bëj-saalum,
24 boole kook ñeent fukki tegukaayi xaalis yu
ronu kenuy ñaar fukki làcc yi, ñaari tegukaay
ronu làcc wi jiitu ngir ñaari kenoom yi mu
àndal, ñaari tegu topp ci, ronu wépp làcc wu
ci topp, ngir ñaari kenoom yi mu àndal.
25 Geneen wetu jaamookaay gi féete bëj-
gànnaar itam, ñu def ko ñaar fukki làcc,
26 ak seen ñeent fukki teguy xaalis, ñaari tegu
ronu làcc wi jiitu, ñaari tegu topp ci, ronu wépp
làcc wu ci topp.
27 Gannaaw jaamookaay gi féete sowu, ñu
sàkkal ko juróom benni làcc,
28 teg ci ñaari làcc ngir colli jaamookaay bi ci
gannaaw,

29 ñu àndandoo di benn ci suuf te lëkkloo ci
kaw ci benn lam kepp. Noonu lañu leen def
ñoom ñaar, ñuy ñaari coll yi.
30 Muy juróom ñetti làcc ak seeni teguy xaalis;
di fukki tegu ak juróom benn, ñaari tegu ronu
làcc wu nekk.

31 Gannaaw loolu ñu sàkk ay galani banti séng,
juróomi galan yiy ànd ak làcc, yi ci genn wetu
jaamookaay bi,
32 ak juróomi galan ngir làcci wet gi ci
des, ak juróomi galan ngir làcc yi ci gannaaw
jaamookaay bi, fi féete sowu.
33 Ñu def galanu digg bi ci digg làcc yi, dale ko
cat ba cat.
34 Ci biir loolu ñu xoob làcc yi wurus, sàkkal
leen ay lami wurus yuy téye galan yi, daldi xoob
galan yi it wurus.

35 Ñu sàkk itam rido bi, ràbbe ko wëñ gu baxa
te laal yolet, ak wëñ gu xewar, ak gu xonq curr
ak wëñu lëe, ñawaale ci ay nataali serub.
36 Ñu sàkkal rido bi ñeenti jëni séng yu ñu
xoob wurus, jën yi ànd ak wékkukaayi wurus,
ñu móolal jën yi ñeenti teguy xaalis.

37 Ñu sàkkal buntu xayma bi kiiraay lu ñu
ràbbe wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu
xewar, ak gu xonq curr ak wëñu lëe, mu doon
liggéeyu ràbb bu rafet,
38 ak juróomi jënam yu ànd ak seeni
wékkukaay. Ñu xoob nag wurus boppi jën yi ak
seeni galan, juróomi teguy jën yi di xànjar.

37

Defar nañu gaalu kóllëre gi

1 Besalel nag defare gaalu kóllëre gi dénku
séng, guddaay bi di ñaari xasab ak genn-wàll,
yaatuwaay bi di xasab ak genn-wàll, taxawaay
bi di xasab ak genn-wàll.
2 Mu xoob ko wurusu ngalam biir ak biti,
sàkkal ko kéméju wurus gu ko wër.
3 Mu daldi koy móolal ñeenti lami wurus ci
ñeenti tànkam, ñaari lam ci genn wet gi, ñaar,
wet gi ci des.
4 Mu sàkk nag ay njàppuy bantu séng, xoob bu
ci nekk wurus,
5 daldi roof njàppu yi ci lami weti gaal gi, ngir
ñu di ko yóbboo gaal gi.
6 Ci kaw loolu mu sàkk kubeeru saraxu njot-
laay gu wurusu ngalam, guddaay bi di ñaari
xasab ak genn-wàll, yaatuwaay bi di xasab ak
genn-wàll.
7 Mu sàkk itam ñaari malaakay serub yu
wurus. Liggéeyu tëgg bu jekk la def serub yi
ci ñaari cati kubeer gi,
8 cat lii ab serub, cat lee ab serub, mu móolaale
serub yi ak ñaari cat yi, serub yi ànd ak kubeer
gi, di benn.
9 Serub yaa ngi tàllal seeni laaf, jëme kaw,
yiire kubeer gi seeni laaf te janoo, seeni kanam
jublook kubeer gi.

Defar nañu taabalu mburum teewal mi

10 Ci biir loolu Besalel sàkk taabalu bantu séng,
guddaay bi di ñaari xasab, yaatuwaay bi di
xasab, taxawaay bi di xasab ak genn-wàll.

11 Mu xoob ko wurusu ngalam, defal ko ombu
wurus bu ko wër.
12 Mu defal ko it pegg bu ko wër bu tollu ci
yaatuwaayu ñeenti baaraam, ba noppi sàkkal
pegg bi ombu wurus, wëralee ko ko.
13 Mu móolal taabal ji ñeenti lami wurus, daldi
we lam yi ci ñeenti wet yi, fi fareek ñeenti tànk
yi,
14 lam yi dendeek pegg bi, di téye njàppu, yi
ñuy yóbboo taabal ji.
15 Mu sàkk ay njàppuy bantu séng, xoob ko
wurus, ñu di ko yóbboo taabal ji.
16 Ci kaw loolu mu sàkk jumtukaay yiy tege ci
taabal ji; ndabam yu tell yeek mbàttu yeek njaq
yeek këll, yi ñuy tuural Yàlla, lépp di wurusu
ngalam.

Defar nañu tegukaayu làmp bi

17 Besalel sàkk itam tegukaayu làmp bu wu-
rusu ngalam. Liggéeyu tëgg bu jekk la def
tegukaayu làmp bi, ak taatu tegukaay bi, ak
peru tegukaay bi, ay kaasam aki kàmbóotam aki
mbaram, lépp ànd ak tegukaay bi, di benn.
18 Juróom benni car a soqikoo ci weti
tegukaayu làmp bi, ñetti car ci gii wet, ñett ci
gi ci des.
19 Ñetti kaas yu bindoo ni tóor-tóori garabu
amànd ñoo nekk ci benn car bi, kaas bu ci nekk
ànd ak ay kàmbóotam aki mbaram, ñetti kaas yu
bindoo ni tóor-tóori garabu amànd nekk ci car bi
ci topp, kaas bu ci nekk ànd ak ay kàmbóotam
aki mbaram, ba juróom benni car, yi soqikoo ci
per bi, daj.

20 Peru tegukaayu làmp bi itam am na ñeenti
kaas yu bindoo ni tóor-tóori garabu amànd, ànd
ak ay kàmbóotam aki mbaram.
21 Ab kàmbóot a ronu ñaari car, jàpp ci,
beneen kàmbóot ronu ñaari car yi ci topp, jàpp
ci, ab kàmbóot ronu ñaari car yi mujj, jàpp ci,
juróom benni car, yi soqikoo ci weti per bi, daj.
22 Kàmbóot yi ak car yi nag ànd ak tegukaay
bi, di wenn donju wurusu ngalam wu ñu tëgg ba
mu jekk.
23 Mu sàkk juróom ñaari làmpam ak ay
ñiimi feyukaayam ak ay andam, lépp di wurusu
ngalam.
24 Benn talaŋu wurusu ngalam, yemook fan-
weeri kilo, ci la sàkk tegukaayu làmp bi ak
mboolem ay jumtukaayam.

Defar nañu sarxalukaayu cuuraay bi

25 Ci kaw loolu Besalel sàkk ci bantu séng
sarxalukaayu cuuraay bu kaare, guddaay bi di
xasab, yaatuwaay bi di xasab, taxawaay bi di
ñaari xasab, ay béjjénam ànd ak moom di benn
bant bi.
26 Mu xoob ko wurusu ngalam ci kaw ak ci
wet yi, ba mu daj, ak béjjén yi, daldi koy sàkkal
wombu wurus bu ko wër.
27 Ñaari noppi wurus la ko sàkkal ci ron kéméj
gi, ci ñaari wetam, ñu jàkkaarloo, di téye banti
njàppu, yi ñu koy yóbboo.
28 Ci biir loolu mu sàkk ay njàppuy banti séng,
xoob lu ci nekk wurus.

29 Mu sàkk nag diwu pal gu sell gi, sàkk
cuuraay lu xeeñ li raxul, def ko njafaan lu
njafaan-kat waajal ba mu baax.

38

Defar nañu sarxalukaay bi ak mbalkam njàpp mi

1 Ba tey Besalel sàkk ci bantu séng sarx-
alukaayu rendi-dóomal bu kaare, guddaay bi di
juróomi xasab, yaatuwaay bi di juróomi xasab,
taxawaay bi di ñetti xasab.
2 Mu sàkkal ko ay béjjénam ci ñeenti collam,
mu ànd aki béjjénam, di benn. Mu xoob nag
lépp xànjar.
3 Mu sàkk jumtukaayi sarxalukaay bi yépp:
ndabi tibbukaayu dóom yi ak ñiitukaay yi ak këll
yi, ak lonkukaayi yàpp yi, ak and yi, jumtukaay
yépp di xànjar.
4 Mu sàkkal sarxalukaay bi caax bu ñu tëgge
xànjar, mu ronu peggu sarxalukaay bi, dale ci
suuf ba ci digg sarxalukaay bi.
5 Mu daldi koy móolal ñeenti nopp ci ñeenti
colli caaxu xànjar bi, ñuy téye njàppu yi.
6 Mu sàkk njàppuy bantu séng, xoob lu ci nekk
xànjar,
7 daldi roof njàppu yi ci nopp yi ci weti
sarxalukaay bi, ngir bu ñu koy yóbbu. Am
pax, mu xànq yu tàppandaar ub, moom la def
sarxalukaay bi.

8 Mu sàkk itam mbalkam njàpp mu ànd ak
tegoom, di xànjar ju jóge ci seetuy jigéen*, ñi
doon liggéey ci bunt xaymab ndaje mi.

Defar nañu ëttu jaamookaay bi

9 Besalel nag sàkk wurmbalu jaamookaay bi.
Wetam, gi fare bëj-saalum di téeméeri xasabi
sori rabal yu ñu ràbbe wëñu lẽe,
10 seen ñaar fukki jën ànd ak seen ñaar fukki
tegu, di xànjar, lonku yeek galani jën yi di xaalis.
11 Wetu bëj-gànnaar it di téeméeri xasabi sori
rabal, seen ñaar fukki jën ànd ak seen ñaar fukki
tegu, di xànjar, lonku yeek galani jën yi di xaalis.
12 Wetu sowu di juróom fukki xasabi sori rabal,
ak seen fukki jën yu ànd ak seen fukki tegu,
lonku yeek galani jën yi di xaalis.
13 Wetu penku bi ci kanam di juróom fukki
xasab;
14-15 fukki xasabi sori rabal ak juróom fi làng
ak buntu ëtt bi ci genn wetam, ak seen ñetti jën
yu ànd ak seen ñetti tegu, ak fukki xasabi sori
rabal ak juróom, wet gi ci des, ak seen ñetti jën
yu ànd ak seen ñetti tegu.
16 Mboolem sori wurmbalu ëtt bi ba mu daj,
wëñu lẽe la.
17 Teguy jën yi xànjar la, wékkukaayi jën yeek
ay galanam di xaalis, ñu xoob boppi jën yi xaalis;
jëni ëtt bi yépp nag, galani xaalis lañu leen
lëkklee.
18 Lafu buntu ëtt bi, liggéeyu ràbb bu rafet
la, bu ñu ràbbe wëñ gu baxa te laal yolet, ak

* **38:8** 38.8 seetuy jigéen ñi: booba ay dogi xànjar lañu daan def seetu.

wëñ gu xewar, ak gu xonq curr ak wëñu lëe. Guddaayu laf bi ñaar fukki xasab la, taxawaay bi yemook yaatuwaay bi, di juróomi xasab, tollook sori wurmbalu ëtt bi.
19 Jëni lafu bunt bi ñeent la, seen ñeenti tegu di xànjar, seeni wékkukaay di xaalis, ñu xoob kaw jën yi xaalis, galan yi di xaalis.
20 Mboolem xeri jaamookaay bi ak xeri wurmbalu ëtt bi ba mu daj, lépp xànjar la.

Lim nañu jumtukaay yi

21 Lii nag moo di tënkub dayoy gànjar yi ñu jëfandikoo ci liggéeyu jaamookaay bi, jaamookaay boobu àlluway seede si dence. Tënkees na ko ci ndigalu Musaa, Leween ñi sasoo tënk bi ci njiital Itamar doomu Aaróona sarxalkat bi.
22 Fekk na Yudeen bi Besalel doomu Uri, miy doomu Ur, sottal na mboolem li Aji Sax ji santoon Musaa.
23 Mu àndoon ci ak Daneen bi, doomu Ayisamaag, Oliyab. Mu dib yettkat, dib taaralkat te di liggéeykatu wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar ak gu xonq curr ak wëñu lëe.
24 Wurus wi dem ci liggéey bi bépp, mboolem liggéeyu bérab bu sell bi, te muy wurus wu ñu def saraxu yékkati-jébbal Yàlla, juróom ñetti téeméeri kilo ak juróom ñaar fukk ak juróom ñaar la (877), ak ñetti téeméeri garaam (300), yemook ñaar fukki talaŋ ak juróom ñeent, ak juróom ñaar téeméer ak fanweeri (730) siikal ci siikal bi ñu yoonal ci bérab bu sell bi.
25 Xaalis bi tukkee ci limeefu askan wi, ñetti junniy kilo ak fukk ak juróom ñaar (3 017), ak

juróom ñaar téeméeri garaam ak juróom fukk (750), yemook téeméeri (100) talaŋ ak junneek juróom ñaar téeméer ak juróom ñaar fukk ak juróomi (1 775) siikal, ci siikal bi ñu yoonal ci bérab bu sell bi,
26 muy juróomi garaami xaalis bopp bu nekk, yemook genn-wàllu siikal, ci siikal bi ñu yoonal ci bérab bu sell bi, ñeel képp ku bindu ci limeef bi, dale ko ci ñi am ñaar fukki at jëm kaw, ñépp di juróom benni téeméeri junniy góor ak ñetti junneek juróomi téeméer ak juróom fukk (603 550).
27 Ñetti junniy (3 000) kiloy xaalis, di téeméeri talaŋ, ñeel móolub teguy bérab bu sell bi, ak teguy rido bi. Muy téeméeri tegu ci ñetti junniy kilo, di fanweeri kilo ci benn tegu, muy téeméeri tegu ci téeméeri talaŋ, benn talaŋ ci benn tegu.
28 Fukki kilook juróom ñaar yeek juróom ñaar téeméeri garaam yeek juróom fukk (17 kilo 750 garaam) yi ci topp, yemook junneek juróom ñaar téeméer ak juróom ñaar fukk ak juróomi siikali xaalis, ay wékkukaay la ci sàkk ngir jën yi, xoob ci boppi jën yi, sàkk ci galan yi.
29 Xànjar bi ñu def saraxu yékkati-jébbal Yàlla, ñaari junniy kilo ak téeméer ak ñaar fukk ak ñeent la (2 124), yemook juróom ñaar fukki (70) talaŋ ak ñaari junneek ñeenti téeméeri (2 400) siikal.
30 Mu sàkk ci teguy buntu xaymab ndaje mi, ak sarxalukaayu xànjar bi, ak caaxub xànjaram, ak mboolem jumtukaayi sarxalukaay bi,
31 ak teguy wurmbalu ëtt bi, ak teguy buntu ëtt bi, ak xeri jaamookaay bi yépp, ak xeri

wurmbalu ëtt bi.

39

Defar nañu yérey sarxalkat yi

1 Wëñ gu baxa gi te laal yolet nag ak wëñ gu
xewar gi ak gu xonq gi curr, ci lañu sàkk yére yu
yànj yi ñuy liggéeye ci bérab bu sell bi. Ñu daldi
defar yére yu sell, yi ñeel Aaróona noonee ko Aji
Sax ji sante woon Musaa.
2 Xar-sànni mi, wëñu wurus lees ko ràbbe, ak
wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar, ak
gu xonq curr ak wëñu lëe.
3 Ay xobi wurus lañu tëgg ba mu jekk, ñu dagg
ko ay wëñ yu ñu ràbbaaleek wëñ gu baxa gi te
laal yolet, ak wëñ gu xewar gi, ak gu xonq gi curr,
ak wëñu lëe gi. Ñu daldi ciy ñawaale ay nataal.
4 Ñaari ngàlli mbagg lañu ko defal, daldi faste
wu ci nekk ci ñaari cati xar-sànni mi.
5 Ngañaayu taaral li tege ci kaw, ni xar-sànni
mi lees ko defare, liggéeyaale kook moom, ñu
ànd di benn. Ñu ràbbe ko wëñu wurus, ak wëñ
gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar, ak gu
xonq curr, ak wëñu lëe, noonee ko Aji Sax ji sante
woon Musaa.
6 Ci kaw loolu ñu we peri onigsë yi, fege per
yi ŋankukaayi wurus, daldi ciy ñaas turi doomi
Israyil yu góor, noonu ñuy ñaase xàmmikaay yi
ñuy torloo.
7 Ñu tapp per yi ci kaw ngàlli waggi xar-sànni
mi, per yi nag taxawe taxawaayu bànni Israyil,
noonu ko Aji Sax ji sante woon Musaa.

Defar nañu kiiraayal dënn bi

8 Ñu sàkk kiiraayal dënn bi, liggéeyaale ko ay
nataal ni xar-sànni mi, ràbbe ko wëñu wurus, ak
wëñ gu baxa te laal yolet, ak wëñ gu xewar, ak
gu xonq curr, ak wëñu lẽe.
9 Ab kaare bu ñu lem lañu ko def, guddaay bi,
gannaaw bu ñu ko lemee, di ŋaraleb baaraamu
dév ak digg, yaatuwaay bi di ŋaraleb baaraamu
dév ak digg.
10 Ñu we nag ay per ci kaw kiiraayal dënn
bi, def ko ñeenti làngi per. Làng gi jiitu, peru
sarduwan ak peru topaas ak peru eskarbukal
moo ca nekk;
11 ñaareelu làng gi di peru emëródd ak peru
safiir ak peru jamaa,
12 ñetteelu làng gi di peru yasent ak peru agaat
ak peru ametistë,
13 ñeenteelu làng gi di peru kirsolit ak
peru onigsë ak peru jàspë, te per bu ci nekk
ŋankukaayu wurus lees ko wewe.
14 Per yeek turi doomi Israyil yu góor ñoo
tolloo ab lim: muy fukk ak ñaar, ni tur yi tollu.
Ñu ñaas ci tur yi ni xàmmikaayi torlu, ku nekk
ak turam, ba fukki giir yeek ñaar daj.
15 Ci biir loolu ñu sàkkal kiiraayal dënn bi
ñaari caqi wurusu ngalam yu ci tege, te rawaa-
soo ni ay buum.
16 Ñu sàkk itam ñaari ŋankukaayi wurus ak
ñaari jaaroy wurus yu ñu takk ci ñaari cati
kiiraayal dënn bi ci kaw
17 Ñu nas nag ñaari buumi wurus yi ci ñaari
jaaro yi ci cati kiiraay li.
18 Yeneen ñaari cati buumi wurus yi, ñu we

leen ci ñaari ŋankukaay, yi ci kaw ngàlli waggi
xar-sànni mi, ci kanam.
19 Ñu sàkkal ko itam ñaari jaaroy wurus, yu
ñu we ci ñaari cati suufi kiiraay li, fi féete biir,
wet gi tafu ci xar-sànni mi.
20 Ñu sàkkalaat kiiraay li yeneen ñaari jaaroy
wurus, yu ñu we ci suufu ngàlli xar-sànni mi,
fi féete kanam, dendeek sofu ngàll yi, te tiim
ngañaayu xar-sànni mi.
21 Kiiraayal dënn bi, buum gu sew gu baxa te
laal yolet, moom lees ko téyee, lëkklee ko jaaroy
kiiraay leek jaaroy xar-sànni mi, kiiraay li dëkke
tiim ngañaay li, ba du teqlikook xar-sànni mi,
noonee ko Aji Sax ji sante woon Musaa.

Defar nañu yérey sarxal, yi ci des

22 Fëxya bi xar-sànni miy tege, lépp, wëñ gu
baxa te laal yolet lees ko ràbbe ba mu daj.
23 Baatu fëxya baa ngi ci digg bi, mel ni baatu
mbubbam xare, ñu ombe ko omb bu dëgër, ba
mu daj, ngir du xottiku.
24 Ci biir loolu ñu takk ci ombu fëxya bi, ay
doomi gërënaat yu ñu defare wëñ gu baxa te laal
yolet, ak wëñ gu xewar, ak gu xonq curr, ak wëñu
lëe.
25 Ñu def itam ay jóolóoliy wurusu ngalam, ba
takk jóolóoli yi ci diggante doomi gërënaat yi,
wërale ko ombu fëxya bi, ba mu daj, jóolóoli yi
dox diggante doomi gërënaat yi.
26 Ab jóolóoli, ab gërënaat, ab jóolóoli, ab
gërënaat ba ombu fëxya, bi ñuy sol di sarxal daj,
noonee ko Aji Sax ji sante woon Musaa.

27 Ñu sàkkal nag Aaróona aki doomam mbubb
yu gudd yu ñu ràbbe wëñu lëe,
28 ak kaalag lëe, ak mbaxanay lëe, ak tubéyi
njiitlaay yu lëe,
29 ak laxasaay giy liggéeyu ràbb bu rafet, bu ñu
ràbbe wëñu lëe bu dëgër, ak wëñ gu baxa te laal
yolet, ak wëñ gu xewar, ak gu xonq curr, noonee
ko Aji Sax ji sante woon Musaa.
30 Ñu sàkk nag meeteel gu sell gu wurusu
ngalam, muy dogu wurus wu tell, ñu ñaas ci
kawam mii mbind, ni ñuy ñaase mbindum torlu:
«Sell na, ñeel Aji Sax ji».
31 Ñu daldi koy takke buum gu baxa te laal
yolet, téyee ko ko ci kaw kaala gi, na ko Aji Sax
ji sante woon Musaa.

Musaa memmiku na liggéey bi

32 Noonu la mboolem liggéeyu màkkaanu
xaymab ndaje mi mate. Noonee ko Aji Sax ji
sante woon Musaa rekk, ni la ko bànni Israyil
defe.
33 Ba loolu amee ñu indil Musaa jaamookaay
bi: xayma bi ak yëfam yépp; lonku yi ak làcc yi
ak galan yi ak jën yeek tegu yi,
34 ak kiiraayal deri kuuy yi ñu sóob xonq, ak
kiiraayal deri piipi yi, ak kiiraayal xàjjatle bi,
35 ak gaal gi àlluway seede si dence, aki
njàppoom, ak kubeeru saraxu njotlaay gi,
36 ak taabal jeek ndabam yépp, ak mburum
teewal mi ciy tege,
37 ak tegukaayu làmp bu wurusu ngalam bi aki
làmpam, làmp yi sësaloo ba jekk ak mboolemi
jumtukaayam, ak diw gi ñuy taaloo,

38 ak sarxalukaay bu wurus bi, ak diwu pal gi,
ak cuuraay lu xeeñ li, ak kiiraayal buntu xayma
bi,
39 ak sarxalukaayu xànjar beek caaxub
xànjaram, aki njàppoom ak ndabam yépp,
ak mbalkam njàpp mi akub tegoom,
40 ak sori wurmbalu ëtt bi aki jënam aki te-
goom, ak kiiraayal lafu buntu ëtt bi, aki buumam
aki xeram; mboolem jumtukaay, yi ñuy liggéeye
ci màkkaanu xaymab ndaje mi rekk,
41 ak yére yu yànj yi ñuy liggéeye ci bérab bu
sell bi; yére yu sell yu Aaróona sarxalkat bi, ak
yérey doomam yi ñuy sol, di sarxale.
42 Noonee ko Aji Sax ji sante woon Musaa rekk,
ni la bànni Israyil sottale liggéey bi bépp.
43 Musaa nag nemmiku mboolem liggéey bi,
ba gis ne sottal nañu ko; noonee ko Aji Sax ji
santaanee woon, ni lañu ko defe. Musaa daldi
leen ñaanal.

40

Samp jaamookaay bi jot na

1 Aji Sax ji waxati Musaa ne ko:
2 «Bu keroogee benn fanu weer wi jiitu, nanga
samp màkkaanu xaymab ndaje mi.
3 Nanga yeb ci biir, gaal gi àlluway seede si
dence, te nga làqe gaal gi rido bi.
4 Dugalal taabal ji te taaj ci li muy àndal;
dugalal tegukaayu làmp bi, nga taal ay làmpam,
5 te nga teg sarxalukaayu cuuraay bu wurus
bi ci kanam gaal gi àlluway seede si dence, ba
noppi nga samp lafu buntu jaamookaay bi.

6 «Tegal sarxalukaayu rendi-dóomal bi fi
kanam buntu màkkaanu xaymab ndaje mi.
7 Tegal mbalkam njàpp mi ci diggante xaymab
ndaje mi ak sarxalukaay bi, te nga duy ko ndox.
8 Sampal nag wurmbalu ëtt bi bépp, te nga we
lafu buntu wurmbal bi.
9 «Jëlal nag diwu pal gi, nga diw ci jaamookaay
bi ak li ci biiram lépp, sellale ko ko, mook yëfam
yépp, mu daldi sell.
10 Boo noppee, diwal sarxalukaayu rendi-
dóomal bi, mook ndabam yépp, nga sellale ko
sarxalukaay bi, sarxalukaay bi daldi sella sell.
11 Nanga diw mbalkam njàpp mi akub tegoom,
nga sellale ko ko.
12 «Indil Aaróona aki doomam ba ci bunt
xaymab ndaje mi, nga sang leen ci ndox mi.
13 Nga daldi solal Aaróona yére yu sell yi, diw
ko, sellale ko ko, mu doon sama sarxalkat.
14 Su ko defee nga indi ay doomam, solal leen
ay mbubb.
15 Nga diw leen, ni nga diwe seen baay, ñu
doon samay sarxalkat. Seen diwu googu moo
leen sédd sasu carxal bu sax dàkk, maasoo
maas.»
16 Musaa nag def loola. Mboolem noonee ko ko
Aji Sax ji sante, na la ko defe.

Musaa samp na jaamookaay bi

17 Keroog at ma topp ca at ma ñu génne
Misra, ca benn fanu weer wa jëkk, ca lañu samp
jaamookaay ba.
18 Musaa nag samplu jaamookaay bi: Ñu jiital
tegu yi, samp làcc yi, we galan yi, daldi samp jën
yi.

19 Ci kaw loolu, ñu firi malaan mi ci kaw
jaamookaay bi, daldi lal kiiraay li ci kawam, na
ko Aji Sax ji sante woon Musaa.

20 Gannaaw loolu ñu jël àlluway seede si, yeb
ko ci gaal gi, ba noppi roof njàppu yi ci gaal gi.
Ñu daldi teg kubeeru saraxu njotlaay gi ci kaw
gaal gi.
21 Ba mu ko defee ñu fat gaal gi ci biir bérab
bu sell bi, doora firi ridob xàjjatle bi, làqe ko ko,
na ko Aji Sax ji sante woon Musaa.

22 Ba loolu amee ñu dugal taabal ji ci
biir xaymab ndaje mi, ci wetu bëj-gànnaaru
jaamookaay bi, ci kanam rido bi.
23 Ñu daldi teg ci kaw taabal ji, tegin wu jekk,
mburu mi fi kanam Aji Sax ji, na ko Aji Sax ji
sante woon Musaa.
24 Ñu dugal nag tegukaayu làmp bi ci biir
xaymab ndaje mi, fi janook taabal ji, ci wetu bëj-
saalumu jaamookaay bi,
25 daldi taal làmp yi fi kanam Aji Sax ji, na ko
Aji Sax ji sante woon Musaa.

26 Ba mu ko defee ñu dugal sarxalukaayu
wurus bi ci biir xaymab ndaje mi, ci kanam rido
bi,
27 daldi taal cuuraay lu xeeñ li ci kawam, na ko
Aji Sax ji sante woon Musaa.

28 Ñu samp lafu buntu jaamookaay bi.
29 Sarxalukaayu rendi-dóomal bi nag, ñu teg ko
ci bunt màkkaanu xaymab ndaje mi, daldi def ci
kawam saraxu rendi-dóomal bi, ak saraxi pepp
mi, na ko Aji Sax ji sante woon Musaa.

30 Ba loolu amee ñu teg mbalkam njàpp mi ci
diggante xaymab ndaje mi ak sarxalukaay bi, ba
noppi duy ko ndoxum njàpp.
31 Ci la Musaa ak Aaróona aki doomam di raxas
seeni loxo ak seeni tànk,
32 ndax bu ñuy dugg ci xaymab ndaje mi, ak
bu ñuy jegeji sarxalukaay bi, dañuy jàpp, na ko
Aji Sax ji sante woon Musaa.
33 Gannaaw loolu ñu samp wurmbal bi yéew
jaamookaay beek sarxalukaay bi, daldi samp lafu
buntu ëtt bi. Noonu la Musaa sottale liggéey bi.

Leeru Aji Sax ji gane na bérab bu sell bi

34 Ba loolu amee niir wa yiir xaymab ndaje ma,
leeru Aji Sax ji fees jaamookaay ba,
35 ba Musaa tëlee dugg ca xaymab ndaje ma,
ndax niir wa màkkaanoo kaw xayma ba, ak
leeru Aji Sax ji fees jaamookaay ba.
36 Saa yu niir wa yékkatikoo, ba tiim
jaamookaay ba nag, bànni Israyil daldi tegu ca
seen yooni tukki ya.
37 Waaye bu niir wa yékkatikuwul, duñu dem,
ba keroog muy yékkatiku.
38 Ndax booba niiru Aji Sax jaa nga ca kaw
jaamookaay ba, ag bëccëg, te sawara waa nga
ca biir niir wa, ag guddi, waa kër Israyil gépp di
ci gis, seen diiru yooni tukki ya.

Kàddug Yàlla gi
Wolof Bible 2020 revision.
La bible en wolof; revision 2020

copyright © 2010, 2020 La Mission Baptiste du Sénégal

Language: Wolof

Dialect: Regional Wolof

Translation by: La MBS

For complete copyright statement, please see http://sng.al/copyright
This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.
You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2020-07-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 25 Aug 2024 from source files dated 23 Jul 2020
eb088fb7-76e3-5c5f-ab35-a0da6cd8fd40